

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih urst 1 D, od 10—15 petih urst 1 D 50 p, večji inserati petih urst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, prekladi petih urst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 urst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p, odpust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek beseda 75 p.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna hišarna“ Knaflova ulica št. 5, priljučno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 304.
Dopise sprejema le podpisano in za dostojno frankovano.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1'25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji	V inozemstvu
12 mesecev	Din 144—	Din 144—
6 mesecev	72—	72—
3 mesecev	36—	36—
1 mesec	12—	12—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročila doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni, na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Razgovor z ameriškim diplomatom.

Wilson ne bo kandidiral. — Kdo je Wilsona informiral o Slovanih in slovanskih problemih? — Intervencija za dr. Kramarjevo podelitev. — Zakaj je Bolgarija krenila na nemško plat? — Sodba o Jugoslaviji in Sloveniji.

Gospod Charles Vopička, ameriški poslanik za časa vojne v Bukarešti, je včeraj sprejel našega urednika ter se z njim razgovarjal o raznih političnih vprašanjih. Vsebinsko tega razgovora, kolikor bi lahko zanimala tudi našo javnost, podajamo v naslednjem:

Na vprašanje, ako v resnici namestila Wilson pri bodočih volitvah z namenom kandidirati za predsednika ameriških Združenih držav, kakor so pred kratkim poročali listi, je g. poslanik odgovoril:

»Ne verjamem, da bi bila vest, ki so jo prinesli najbrže evropski listi, resnična. Kolikor sem informiran, g. Wilson nima namena, da bi se kdaj aktivno posegel v politiko. Pri tem so zanj merodajni v prvi vrsti zdravstveni razpisi. Verjamem, da bi številni njegovi prijatelji in častilci z veseljem pozdravili njegovo odločitev, da bi zopet stopil v politično arenno, toda kakor rečeno vspricho njegove bolnosti ni mogoče, da bi se odločil za takšno osebnostno žrtve. Priznati pa moram, da bi Wilsonov nastop mogoče dvignil šanse demokratske stranke, ki je tudi sicer od zadnjih volitev pridobila toliko na terenu, da bi prav gotovo zmagala, ako bi se volitve vršile že sedaj.

V razgovoru o Wilsonovi osebi je urednik prosil za pojasnilo, kdo je blizu tega predsednika, ki vendar osebno ni mogel biti poučen o vseh evropskih problemih, tako izborni informiral o Slovanih, o njihovih težnjah in končnih ciljih, je g. Vopička med drugim povdarjal:

»Glavna zasluga, da je bil izvoljen Wilson o Slovanih in o njihovih stremeljenjih, da se osvobodijo izpod tujega jarma, tako izvrstno poučen, pripada stalnemu slovenskemu odboru, ki je deloval ob času vojne v Ameriki. Duša tega odbora je bil sedanji prezident Čehoslovaške re-

publike dr. Masaryk. Dr. Masaryk je porabil vsako priliko, da je informiral Wilsona o vseh še tako neznanih vprašanjih, ki so se tikala slovanskih aspiracij. Ker je bil Wilson v stalnih osebnih stikih z dr. Masarykom in slovenskim odborom, si je v kratkem času ustvaril jasno sliko neodoljive težnje po svobodi vseh podjarmljenih slovanskih narodov. To sliko so izpopolnjevala poročila, ki sem jih redno pošiljal svoji vladi v Washington. Vsa ta poročila so imela glavno tendenco, pokazati, da ni res, kakor da bi želeli pod Avstro-Ogrsko živeti slovanski narodi ostati še nadalje pod habsburškim gospodstvom, marveč da vse navdajo neutešljive hrepenenja po samoodločbi in svobodi. Delovanje slovenskega odbora v Ameriki so torej moja poročila samo nekoliko izpopolnjevala ter g. prezidenta utrjevala v prepričanju, da bo v Evropi za prihodni stalen mir samo, ako se posamnim slovanskim narodom, nahajajočim se pod tujim gospodstvom, izpolni njihova vroča želja po svobodi. Zdi se, da predsednik Wilson sprva ni mislil na to, da bi se, zlasti Čehoslovakom, priznala popolna državna neodvisnost. Odločilen preokret v tem ozirupaje napravila vest o zavzetju Jekaterinburga po organizirani vojski čehoslovanskih legionarjev. Zavezniki so takrat priznali Čehi kot vojujoče se sile in njih osvoboditev je bilo od tistega trenutka sklenjena stvar. Za prezidenta Wilsona so bili v tem pogledu nesporne memorandni nepobitni argumenti dr. Masaryka, s katerimi je zastopal z vso doslednostjo pravično slovansko in čehoslovaško stvar.

Kakor sem že povdarjal, sem pošiljal svoji vladi točno poročila o razmerah in dogodkih v Avstro-Ogrski. Ta poročila sem seveda v prvi vrsti črpal iz razpoložljivih mi uradnih virov, uporabljal pa sem tudi izvestja, ki so mi prihajala od privatnih strani. Ne vem točno povedati, ako so ta izvestja tudi izvirala iz krogov takozvane »mafije«. Verjetno pa se mi zdi, da je ta organizacija poslala marsikatero velevažno informacijo preko svojih posredovalcev direktno tudi meni. Povsem naravno je, da sem vsako takšno poročilo kritično pretehtal in preizkusil vga poslal svoji vladi šele, ko sem se prepričal o absolutni njegovi točnosti. Tako je bila moja vlada vsestransko temeljito poučena o razmerah in dogodkih v Avstro-Ogrski in seveda tudi o dejanskem razpoloženju njenega prebivalstva.

Razgovor je tudi nanesel na znani veleizdajniški proces, naprten proti dr. Kramarju in dr. Rašinu.

»Ker sem posvečen,« je rekel g. poslanik, »največjo pozornost predvsem političnim dogodkom v Avstro-Ogrski, sem se naravno živo zanimal tudi za Kramarjev proces in intenzivno zasledoval posamezne faze v tem procesu. Ko je voljaško sodišče izreklo nad obtoženci smrtno obsodbo, sem takoj hitel k takratnemu avstro-ogrskemu poslaniku v Bukarešto grofu Czerninu ter zahteval, da naj brzojavno naprosi cesarja Frana Josipa, da pomilosti dr. Kramarja, dr. Rašina in ostala dva obsojenca. Grof Czernin me je sicer prav prijazno sprejel, ni pa hotel nikdar slišati o brzojavki cesarju. Skušal sem na vse načine Czernina pregovoriti in dokazati, kako ugodno bi vplivala spontana pomilostitev teh političnih na razvoj nadaljnjih dogodkov. Toda grof Czernin je ostal nepremisljen in nedostopen za vsako pametno argumentacijo. Ker pri Czerninu nisem dosegel svojega cilja, sem zaprosil našega veleposlanika na Dunaju g. Penfielda za intervencijo pri avstro-ogrski vladi, istočasno pa sem se obrnil tudi na svojo vlado v Washington ter predlagal, da se tudi ona energično zavzame za dr. Kramarjevo pomilostitev.

Kakor je znano, je imela intervencija naše vlade in posredovanje špankega kralja Alfonza popoln uspeh.

G. poslanik je nato jel govoriti o najnovejših dogodkih v Bolgariji in kot poznavalec razmer izrazil svojo sodbo o teh dogodkih. Ta sodba ne spada v javnost, zabeležimo pa lahko, da se je Bolgarija po njegovem mnenju samo po nesrečnem slučaju zapletla v svetovno vojno.

»Bolgarija je bila,« je naglašal g. poslanik, »po balkanski vojni v stiski finančnih stiskah in neprilikah. Istela je povsod posojila, a brez uspeha. Obrnila se je tudi na ameriške finančne kroge in prosila mene za posredovanje. Krepko sem se zavzel za to, da se ji dovoli posojilo, toda stvar ni šla tako hitro, kakor bi bilo želeli. Pretekli so tedni, mesci, a iz Amerike ni bilo nobenega odgovora. In ko je končno prišel ugoden odgovor, je bilo že prepozno.

Bolgarska nahajaloča se v stiski gmotni zadržki, se je končno dala ujeti v zanke Nemčije, ki ji je poročila posojilo, seveda pod pogojem, da sklene z njo znano voljaško konvencijo. In bolgarska vlada je segla po tem posojilu in podpisala v maju 1915 obenem tudi zvezo z Nemčijo. S tem je vezala svojo usodo s centralnimi državami in zadela jo je upravičeno ista katastrofa kakor Nemčijo.

Dr. Konrad Vodušek:

Internacionalni visokošolski kurzi na Dunaju.

V prvem članku smo poskusili orisati v splošnih črtah pomen in namen te moderne didaktične institucije. Danes naj dodamo prvo kratko poročilo o posameznih temah in predavanjih, vsaj v glavnih, ki so utrdila do dobra njen internacionalni sloves. Kakor bi radi, ne moremo, že z ozirom na kolikor toliko »oskornost« okvir našega dnevnika, zaleti globlje in per extensum poročati na primer o predavanju prof. G. P. Gooch-a iz Londona o angleški zunanji politiki od leta 1878 dalje. V markantnih potezah je naslikal splošno situacijo v Evropi pred, ob in po Berlinskem kongresu in z učenjsko objektivnostjo razmotril vse nadaljne dogodke v in izven Evrope, ki so dovedli končno do ultimatov leta 1914. Priznati se mora, da je historični kritik Gooch s tipično-angleško hladnokrvnostjo in z do dna vsake besede in vsakega smisla prodirajočo temeljitostjo opisal skrivni in očiti boj med Aiskvatim in njegovimi več ali manj adekvatnimi nasledniki na eni in med znanimi svetovnimi angleškimi diplomati na drugi strani. Odločitev te

Slovan sem po rojstvu, zato me je bolelo, da je krenila na nemško stran slovanska, z rusko krvjo ustvarjena država, vendar pa sata bil brez moči, da bi to preprečil. Tako se je zgodilo, da so leta 1915. Bolgariji vstopili v vojno na strani Nemčije in Avstro-Ogrske ter s tem za leta podaljšali svetovno vojno.

G. poslanik je končno govoril o svojih vtiskih, ki jih je dobil na potu po Jugoslaviji. Naglašal je, da se država vidi, no nahaia na potu notranje konsolidacije. Povsod je opazil na vseh poljih živahno življenje in napredovanje. Ko se izgladi gotovi notranji spori o čemer ni dvomiti, bo kraljevini SHS zagotovljena slajna bodočnost.

V okviru Jugoslavije je Slovenija očividno najnaprednejša in gospodarsko najrazvitejša pokrajina. To je opaziti na vsakem koraku. Predvsem pa se odlikuje po svoji naravni krasi. Biser Slovenije pa sta Gorenjska in Bled. Glede Bleda ni dvomiti, da se v kratkem razvije v prvovrstno letovišče in kopališče, ki bo z uspehom lahko tekmovalo z raznimi inozemskimi kopališči svetovnega slovesa.

II.

dolgoletne giganterije leži pred nami. In uspehe angleške predvojnne diplomacije ima sedaj zaključiti baš energična doba povojne likvidacije, ki je v že dirajočem teku, kjer se ima na koncu vseli konec zgoditi — omnipotentna volja britanskega imperija, če tudi po daljših ali krajših epizodah.

Tako, če tudi nekam fiksja, je izzve, nelo to zelo zanimivo, z germanofiličnimi nitkami prepleteno predavanje angleškega zgodovinarja, sicer pravičnega »historiographa« na Dunaju. To velenostjo počasi odpira svoje srce tudi angleški ljubezni in ekspanzivnosti. Ne mislimo pač nič novega povedati, če ugotovimo, da v sedanjem internacionalnem predahnem, orientiranem Dunaju iščejo Angleži močan steber gospodarske in kulturne baže, ki ima svoj prav poseben namen za njihovo kontinentalno politiko. Te svoje potrebne specializacije Angleži pač nikdar, tudi odslaj, ne bodo epustili, saj je nekako in vsakako podobna tisti vrvti ali pa debeli vrvi, na kateri danes in jutri pleše

Joža Krčm:

Da razgovarjamo.

Crešnje pridejo do veljave. — Fanjuška. — Višnegorski polj. — Dospel.

Svignili smo čez Ljubljano, in ko smo bili onkraj, smo se globoko oddahnili. Zakaj, na vse veke most tudi ne bo držal.

Evlija se je spravila takoj na delo: vsula je crešnje iz umazanega papirnatega ovitka v čist robec, s čemur je bilo že malce ustrezno higijeni. Doma devile takšne stvari, ne izvzemši borovnic in jagod, navadno na rešeto, to pa za pičlo urico pod vodovod. Zakaj, samo na ta način se odplavi nesnaga in vsi bacili kužoni, ki nam po nepotrebnem krašajo vesele dneve že itak na temo odmerjenega življenja.

Pa je že šment. Rešeta ni na razpolago, vlaki danes tudi še niso opremljeni s takšnim komfortom, da bi si Sloveci vsaj željo pogasil, če že ne, kar je včasih še bolj potrebno, razkužili nečedno sadje.

Zato je ožvrnila Evlija Evfrozino čisto opravičeno z jeznim pogledom.

»Rešeta, za vodo pa nisi skrbela. Kdo bo jedel takšne crešnje?«

Pa malo jo je dregnla z dolgim kazalcem v oblaženo lice, da je situacijo primerno omilila.

»Ti dam eno —!« je bil kratek Evfrozin odgovor. Pa namerila je z roko, udarila pa ni, ker sta bili sestri.

»Rešeta« znači prilično toliko kolikor čebulin venec, ki si ga devile otroci ženskega spola na glavo, kadar se gredo ženina in nevesto. Izraz je udomačen v tolminskih hribih. Etmolog nisem, domnevam pa, da »reška« ne more biti jugoslovenskega izvora, ker se ne končuje na »-iče«.

Brithna Evlija pa si je znala pomagati tudi drugače iz zadrege. Čut higijene je bil pri nji do popolnosti razvit in, stanišva se v kot, je vzela drug robec, pa z njim zbrisala s crešenj vso sladkobo, ki je največ zalegla, bi rekla moja žena, ki skuha v dveh loncih vse sama.

Pa ima moja žena bistrice oči in bogme, plave tudi — in je zavoljo slabega pa potratnega gospodinjstva Evlijo kar na mestu ter po sasilu očeta. Čistih robcev da nimamo se to, da z njimi po nepotrebnem brišemo sladke crešnje, ampak da si z robci otiramo bridke solze in, če treba, kaj drugega tudi. Tudi najboljši del crešenj da gre pri tem v nič, je že dostavila.

Oba zvonika šentpeterske cerkve sta stala ponosno in zavita v raznobojne barjake. Višja sta bila kot sicer, se je zdelo. Obdajali so ju s smrečnimi veneci prepreženi mlati. In zvonovi so vriskali, da je bilo veselo.

Evlija je pozornosti vse to ni ušlo. »Kaj pa pomeni ta smrečje?« je vprašala in pokazala s prstom skozi okno na cerkev. »Bas, ti povej!«

In je včipnila Evfrozino za nagnilani podbradek pa stresla nagubte crešnje, ki so ji še ostale, zopet iz robca v papirnati ovitek.

»Ti dam eno!«

Pa se zopet nista spoprijeli, ko sta se pa imeli tako radi. Evfrozina je bila precej obilna in zdelo se je, da ji zakonsko breme dobro stori. S tem pa se nisem hotel reči, da bi imel kdo pravico, zamenjati jo — četudi samo v besedah — z basom.

»I, šentpeterski praznujejo žegnanje. Zato so lantje postavili mlaje, s smrečnimi veneci pa so jim postregle nedolžne deklice, sem Evlija namesto Evfrozine pojasnil jaz.

»Mogoče —!« je bil stereotipen odgovor Evliji.

Vedel nisem, ali dvomi nad tem, da slavi šentpeterska fara žegnanje res na praznik sv. Petra in Pavla, ali nad tem da so nedolžne deklice —

Na doleniški stanici je vstopila Fanjuška, debeluška, in prijateljica mlade svaka Gašparja. Vsa smajoča, mlada, gorla in dehteča, kakor bi se sprožila bohotna rdeča roža skozi okno v kupé. Svidenje je bilo vsestransko prirščno in, bogme, poljubiti bi jo na polna usta, da ni bilo zraven moje žene, ki skuba v dveh loncih vse sama.

Prijetna je bila vožnja proti vinodolni Dolenski. Evfrozina moč je strumno uveljavila mrak vsakega predora. Kakor bi kdo trikrat zaporedoma optazil s mokro cunj po perivniku. —

Ze sem hotel tudi jaz poskusiti med napetimi Fanjuškimi ustni, pa je v kupé vsakikrat prekmalu zasvetila žarka lad polnoga dne.

V šmarjah sem opozoril družbo na to, da je tukaj v tej romantični vasici sibelka našega pisatelja dr. I. L.

»Mi je že znano — in vem tudi za letnico njegovega rojstva.«

Ker me je poštena Evlija s to zafrakcijo tako globoko v kol, sem razsi umolknil in gledal skozi okno, kako so hiteli mimo nas prostrani gozdovi, pisana polja in še ne docela pokrošene senožeti. V vseh holmov so pozdravljale bele cerkvice, zakaj naš narod je veren in pobožen tudi. Hvaljen izus in Marija!

Potoke in studence je dolgotrajno deževje spravilo iz strug. Sewene kopice so stale ponekod v vodi. Veliko vesolje so imele pri vsem tem v bližini vsi brodeče in hrano iskajoče rase in rade, ki so se podjeto postavile v vodi na glavo, in z zadnjim koncem kazale figo golcu, ki še vedno ni hotelo skiniti krinke s obraza, in seljakom tudi, ki so z veliko naglico svažali omočeno seno in ga spravljali v koelece.

Moja žena se ni veliko brigala za prelesto, v popoldanski polmrak potapljačo se pokrajino. Iztakala je očigledno Evlijišnji črešnji in ga pričela sodelati z vidno zadovoljstvom. Zakaj nobile sadje ji ni bolj prišlo, kakor popolnoma nezarelo, ali pa takšno, ki je bilo ed zrelotič že nagubilo. Ali jo moralo usta skupaj vleči, ali pa ša raztegniti.

Višnja gora! Par kmetijskih pinto z mškarškimi kancilicami jo hestoplo.

»Višnjancem je znamenilo mlajša, je pripomnil Evfrozina moč Erazem. (Čas je, da izdam tudi njegovo krstno ime.) »Pa saj se ni čuditi. Zlomoviti polj jim ga popije dnevno štirinajst litrov. Kadar pa ne dobi zahtevana porcije — hrst, pa vam pohruvata za namestek prvo devico, ki jo zvrta. Pa šepav ga imajo, satana, priklenjenega na močni xerigle.

in skače nehoti in nevede vsa Evropa in tudi vesoljni povojni svet.

Kakor nekaj delni in z malimi črkami »govorjenik« komentar Goocheve historične kritike, so se posušale druga ni manj zanimiva predavanja. Tako je prof. na budimpeštanski tehniki dr. pl. Buday govoril o nekako tragično resonanco o novih vzhodno-evropskih državotvorbah (Čehoslov., Poljske, Avstrije, Madžarske, Jugoslavije in Rumunije na eni — in estlandske, letlandske in litavske republike na drugi strani). Buday trdi, da je dandanes še nemogoče študirati si definitivno sodbo o bodočih smereh njihovega razvoja. Odločilno je in bode vprašanje, v koliko so gospodarske moči vsake te posamezne države v stanu izpolniti se iz sebe samo (to si zapišimo dobro v spomin) in koliko zakladov krije in hrani zemlja. Došim ima po njegovem mnenju Avstrija premalo poljedelske produkcije in premoga, je Čehoslovaška vsprito cvetočega svojega poljedelstva, stare in bogate industrije, obširnih premogokopov in rudnikov dobrega železa izredno bogata. Vendar njena geografska lega ni prava. Poljska poseduje vse iste pogoje, če tudi v manjši meri in v nejednakem razvoju. Madžarska se mora obljubiti na intenzivnejši način. Njeno sedanje ozemlje je manjše kvalitete, montanska produkcija je zelo padla, njena industrija pa je malodane brez vsakih surovin. Jugoslavija ima po Budayevem mnenju v svoji poljedelski produkciji pomembno moč, ni pa koncentrična. Rumunske moči tiči v petrolejskih zakladih.

O Madžarski in njeni gospodarski moči je razpravljala tudi Lelter, ki je podal vse najvažnejše statistične podatke in poudarjal predvsem, da okrog 3 milijonov Madžarov živi dandanes izven prejšnje Madžarske in da je trajni obstoj sedanje države še nereseno in nepojasnjeno vprašanje.

O jugoslovanski državi sta predavala gg. Pitamic in Stanojevič. Prvi o naši ustavi in njeni genezi, drugi o nastojih naše države. Pitamic je mnogobrojno poslušalstvu v markantnih potezah orisal principe in sistem naše ustave ter zlasti v drugem delu poudarjal njene moderne poteze. Ta predavanja itak pridejo, kakor čujemo, v tisk.

Profesor Engliš iz Brna je razmotrival veleslavinivo snov, namreč kvantitativno teorijo v luči čehoslovaške valutne politike. Izza predvojne dobe na Dunaju poznani češki strokovnjak je v kratkem opisal vsi dosedanje čehoslovaško valutno zgodovino do in po Rašinu. Razdelil jo je v tri dobe, namreč v četrtaletno dobo od prevrata do srede leta 1919, v drugo razdobje do konca l. 1921 in v sedanji sistem, ki začenja z letom 1922 in se ponaša z velikimi uspehi, doseženimi z vsestransko preinjenostjo in z modernimi in obsežnimi operacijami, ki so s pomočjo ljudske zavednosti, uvidenosti in nacionalne požrtvovalnosti teh biser — lastnosti energičnega čehoslovaškega naroda, do sedaj uspešno omogočile in izvedle ob prevratu prevajalco in premagale — tedanjo vojno splošno devalvacijo. V zadnjih dveh dekadah letih pa je Čehoslovaška največ po zaslugi genialnega Rašina definitivno prejadrala vse nevarnosti sedanje, skoro povsod grozeče inflacije. Profesor Engliš je zelo zanimivo predložil tudi položaj čehoslovaške valute v vseh teh dobah na inozemskih borzah, zlasti v Švic. Nadalje je razmotrival o znani bančni in gospodarski krizi, ki je zavzemala v Čehoslovaški poleg konkurzov že zelo sumljive dimenzije zlasti v ljudskem zaupanju, ali bolje povedano, rastoči splošni nezupljivosti zlasti glede denarja v obče in zlasti glede vseh dosedanjih državnih

Moj ženi in Evfrozini pri tem odvažnem modrovanju ni ostalo prav nič bolj vroče. Evfrozija, tudi Erazmova svačinja, pa se je samozavestno namrdnila. »Mene že ne boš, prijatelj. Saj je mogoče, da so polja res nekaj imeli, tako vsaj pripoveduje povest, pa se mi zdi, da vseeno premalo čitaš, dragi Erazem. Če bi bil malo bolj načitan, bi moral vedeti, da je polj že davno prodan. Boštjan je bil malo v zadregi in je napravil debel požirek sline.

»Prodan, prodan — če kaj vem. V Kettejevih poezijah — menda ne boš zahteval, da ti navedem stran — stoji dvoje značilnih verzov navdušene ode: Višnjani, kam ste svojga polja d'jali? —

Za pegaza smo pevcem ga prodali — mehe frapiral. Momentano res nisem vedel, ali je bil duševni oče teh verzov Prešern ali Kette. Končno pa sem sam s seboj vendarle prišel na čisto. Rad bi Evfrozijo opozoril, da so bile te besede Prešernova puščica na takratne Čebeličarje, pa se ji nisem upal ugovarjati.

Nad Evfrozijino modrostjo je bila posebno vznemirjena Fanijska, ki sem z njo skrivoma izmenjal par pomenljivih pogledov. Pomenek do Novega mesta, kjer smo imeli prestopiti v ekspresni vlak, je bil bolj vsakdanji, sukal pa se je tudi o

posojil. Toda vse te nevarnosti so dandanes v Čehoslovaški že prestane, že premagane, ker se je prvodobna neizogibna eksperimentalna politika in zelo težavna situacija umaknila sedanji jasni orientaciji in dobro premišljeni ter z državnimi zlatimi in deviznimi rezervami fundirani stabilizaciji. Le-ta se je Čehoslovaški povsem posrečila in v inozemstvu na povsem naravnem potu dossegla dvig kurza čehoslovaški kromi, ne da bi zajedno v državi sami osušila denarni interni promet in kvantum s kakim pretirano, zelo zapeljivo deflacijsko operacijo. Baš ta obojni moment in uspeh pomeni pravo valutno osrečenje, ki se najkrepkeje in blagonosno kaže v srednjem stanu prebivalstva, v njegovem položaju zadovoljnosti in brezpogojnem zaupanju v državni denar in njegovo trajno moč.

In kaj sedaj? Profesor Engliš pravi: Zopet stabilizacija! In sicer za sedanje čase. Pozneje pa naj pride na vrsto mehanizacija in normalizacija valute v posameznih državah in — v celi Evropi.

Kam jadramo...

V Mariboru, 5. oktobra.

Ob času, ko je Italija naše brate oropala največje svetlinje: rabe materinega jezika že v ljudski šoli, je — kakor smo kratko že omenili — na zborovanju tukajšnje Zveze Industričev Nemec mestni stavbenik Julij Glaser slovenski inteligenci prostodušno zabrusil v obraz, da je tudi ona kriva sedanjih žalostnih gospodarskih razmer v Mariboru. Kriva je po njegovem mnenju, ker se preveč eksponira samo v brezplodni politiki, premalo pa ima smisla in resne volje za trezno gospodarsko politiko. Le eden navzočih Slovencev se je nad tem očitkom spodtaknil. Toda tudi dotični član Zveze je malo pozneje v svojem nemškem referatu nehoti potrdil upravičeno obsodbo. Potrdil je nehoti to-le dejansko stanje:

Ta mesec poteče že pet let, odkar smo politično postali gospodari Maribora in od kar se je z državnim preobratom narobe spremenilo razmerje sužnjev in gospodarjev. Ako bi bili mariborski Slovenci ozir. splošni Slovenci na ta doslej največji zgodovinski dogodek v svojem narodnem ponosu količkej bolj pripravljeni, kakor smo bili, bi bili danes lahko tudi na gospodarskem polju svoji gospodarji. Saj so nam v prvih dneh osvobođenja mariborski Nemci sami naravnost ponujali, da prevzamemo nadvlado tudi na gospodarskem polju. Mi smo pa igrali gentlemane ter z glave rokavicami vračali nemško ponudbo. Namesto z velepodjetji, smo se zadovoljili s kramarijo, katere duh smo prenesli tudi v maloštevilna lastna večja podjetja. Toda, če smo se izkazali nepriljubljeni in nesposobni za ta velik zgodovinski dogodek, 5 let je bilo več kot dovolj časa, da se izpopolnimo in da se po vzgledu svojih sosedov na jugu in severu — kako oni ravnaajo z našimi brati, je znano — zavemo svoje zgodovinske naloge kot čuvarji na obmejni postojanki. Če bi se mi tekom te dolge dobe svojih dolžnosti zavedali vsaj kot gospodarji na narodno-političnem polju, bi danes ne imeli pred seboj za nas sramotnega dejstva, da se morajo vsa zborovanja tudi tam, kjer smo v večini, voditi v nemščini, oziroma s prevodi slovenskih referatov v nemščino kratiti dragoceni čas. Kdor izmed Nemcev se v petih letih ni vsaj toliko priučil našega jezika, da bi vsaj razumel navadna slovenska poročila, ta pač ne spada več na javno prizorišče. Ako bi se bil ta princip od naše strani pravočasno uveljavljal ravno v krogih naših trgovcev in industrijalcev — torej v najbolji merodajnih krogih, bi bila ob enem prihra-

načinu sprejema, ki nam ga pripravi Kume Milan in o jancu, ki ga bomo cvrli na raznju tudi.

Samo Fanijska vso pot ni imela jezika. Bržčas je komaj čakala, da uzre pred seboj svojega prijatelja Gašparja, ki je bil tudi moj pravi svak.

Na levi se v široki strugi valj lena Krka, na desni se vrste po pobočjih vinogradi, vse tja do zadnje železniške postaje.

Pa tudi še dalje ob napeti cesti, ki nas bo zdaj in zdaj privedla pred kulo dobrega kuma Milana.

Kakor črne misli se vrtinči otožna nevesta Novega mesta in leze liki ogromna kača neslišno dalje, dokler je ne izda jez, ki ga nebrzdano in z jeznim šumom preskoči. Par mlinov ob njenem desnem bregu in nekaj žag; tam onkraj pristava ali dom, ki v njem župnik prebiva, po tem na samem stoječ iagnjet.

En polič še pod nič, in poljubček vroč krasotici...

Nad vsem tem pa gozdni holmi, in nad njimi nebo, ožarjeno z vso toploto poletnega solca...

Ali je kaj čudnega, da smo imeli kdaj Ketteja? Da, imeli — Krka to dobro čuti, zato je še tja in še otožnejša, nevesta Novega mesta.

njena danes sramota tudi za vsa različna naša manjša kulturna ali gospodarska društva, v kolikor v njih sploh še delujejo Nemci, sramota namreč, da so ta društva naravnost prisiljena, slediti vzgledu velikih organizacij pridobitnih slojev.

To je v površnih obratih delanski stan v našem razmerju do Nemcev.

G. Glaser je sicer nemški fanatik, ki niti v prvih dneh preobrata in niti v interesu svojega poklica tudi formalno ni upogibal svojega šovenskega tlinika, toda zgolj na gospodarskem polju ima mož stare izkušnje. In tako je lahko že zdavno opazil, da se jugoslovanski podjetniki v Mariboru ne nahajajo na pravi poti, ker se vodilna slovenska inteligenca res preveč peča z brezplodno strankarsko politiko. Ker je ta greh naše inteligence pravzaprav v dobrobit nemškemu posestnemu stanju, se je preje čuditi, da je nanj Glaser opozoril na javnem zborovanju industričev, med katerimi po naši krivdi še vedno imajo večino Nemci. Od naše strani bi bil naravnost greh ugovarjati temu Glaserjevemu očitku. Sicer ne smemo tajiti, da se od naše strani v Mariboru tekom teh let ni ničesar storilo. Nasprotno, storilo se je celo več, kakor bi bilo dobro in prav. Toda skoro vse se je storilo brez pravega narodno gospodarskega načrta. Brez tega načrta smo si ustvarili premnoga navidez cvetoča podjetja — ali pod cvetočim grmom gloda koronine črv polaganega propadanja. Prvi eksistencijski pogoj samostojno mislečega naroda je skrb za lastni dom. Tudi Södmarka ni ustvarila svoje velike današnje nasebine samo z nakupom slovenskih domov, nego tudi slovenskih posestev sploh in specielno pa z gradnjo novih domov. V našem slučaju pa je nekaj imovitih spekulativov nakupilo par nemških hiš, v katerih nekateri še danes niso sami kot gospodarji. Nič se pa ni mislilo, da se bo prava jugoslovanska posest pravega jugoslovanskega Maribora mogla ustanoviti še le s smotreno organizacijo zgradb slovenskih domov v mestu in okolici. Ta greh se bo maščeval, čim bo danes ali jutri odpravljena zaščita najemnikov, ko bo najmanj dve tretjini Slovencev ne samo brez svojega doma, nego sploh brez vsake strehe, njihova mesta pa bodo zavez v prvem letu izgnani nemški živali, ki že komaj čaka, da nemški gospodarji slovenske najemnike poženejo iz svojih hiš.

Kakor slovenska inteligenca ni skrbela za zgoraj omenjeni prvi eksistencijski pogoj razvoja, utrjenja slovenskega življa v Mariboru, tako se tudi ni brigala, da bi se naše narodno gospodarstvo bilo ustvarilo in razvilo po smotreno zasnovanemu načrtu. Žalostne posledice tega greha se že danes očito kažejo. Ker izkušnje tudi o boleznih v gospodarstvu uče, da je za ozdravljenje boljja tudi ostra operacija kakor pa razna mazila prikrivanja in olepšavanja, hočemo o priliki izvesti tudi to operacijo in sicer z najboljšim namenom, da z njo ozdravimo, kar se v Mariboru v danih razmerah sploh še da ozdraviti.

Razgled po slovanskem svetu.

Julijbej rektorja Karlove univerze v Pragi. V četrtek je ves čehoslovaški znanstveni svet osebno in potom tiska gratuliral enemu najzaslužnejših in najboljših ljubiteljev moč, prof. Františku Pastrneku, k njegovemu 70-letnici. F. Pastrnek, sedaj rektor praške Karlove univerze, je za čehoslovaški narod to, kar je bil za nas Jugoslovane Vatroslav Jagić. Moč izrednih sposobnosti, neumornega dela in velike ljubezni do ožje domovine in Slovanstva sploh, pones naroda, ki ga je rodil. Kot predsednik in član mnogih znanstvenih in kulturnih institucij si je pridobil Pastrnek neverjetljive zaslug. Kako plodovito je njegovo nad 50-letno delovanje, dokazuje dejstvo, da je spisal do 200 večjih ali manjših znanstvenih del. Temeljna smernica njegovega znanstvenega udejstvovanja je široka slovanska filozofija, enotnost in ravnostnost v študijah vsega slovanskega sveta. Med največje njegove zasluge spada to, da je prenesel študiranje slovanske filologije po vzorcu svojih dunajskih učiteljev Miklošiča in Japčića v Durajo v Prago in da je tu obnovil veliko slavistično tradicijo, ki je nastala v času Safarika in Dobrovskega. Med najvažnejša znanstvena dela tega zaslužnega učenjaka spada »Zgodovina slovanskih apostolov Cirila in Metoda« in »Supplement — Band k Jagićevemu arhivu«, ki je obširna in zelo bogata bibliografija slovanske filologije. Kot tretje važno delo Pastrneka je treba omeniti še »Dialektologija«, knjigo o slovanskih narečjih. Kot predsednik filološkega oddelka Češke akademije je ustanovil in več let osebno vodil velike znanstvene poskuse — pripravljalno delo za bodoči Thesaurus (popolni slovar) češkega jezika. Ne glede na visoko starost pa je sivoletni znanstvenik še vedno šil in zdrav. Nebroj študentov je pod njegovim spretnim in smotrim vodstvom dovršilo visokošolske študije in kot zreli možje na vseh poljih javnega življenja se z veseljem spominjajo svojega dobrega učitelja prof. Pastrneka in mu žele od vsega srca še mnoga leta.

Spominjajte se

„Družbe sv. Cirila in Metoda“!

Telefonska in brzojavna poročila Narodna skupščina.

Nadaljevanje razprave o taksah. — Zemljoradniki zapustili skupščino.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Na včerajšnji seji narodne skupščine se je nadaljevala razprava o zakonu o taksah brez večjega zanimanja. Pred prihodom na dnevni red je minister za javna dela Nikola Uzunović odgovoril na vprašanje posl. Mate Popovića glede dovršitve ceste Vlasenica-Bulatovac v Bosni ter je izjavil, da je kredit v to svrhu določen v proračunu za l. 1923-24 v višini 875.000 dinarjev. Obenem je naročil gradbeni sekciji v Sarajevu, da pripravi vse potrebno za zgradbo ceste. Posl. Popović se je z odgovorom zadovoljil.

Nato se je pričela razprava o taksah. Prvi je govoril posl. Pušenjak, ki je v daljšem govoru napadal zakonski načrt, češ da se prebivalstvo boli obremenjuje, kakor pa more prenašati

in da se zapostavlja Slovenija. Proti je govoril tudi musliman Ethim Kulabdić, na kar je zemljoradni Vojta Lazić kritikoval zakonski načrt, ostro napadal vlado in slednjič izjavil v imenu zemljoradniškega kluba, da ne morejo zemljoradniki po težkih posledicah in neposrednih davkih, ki jih ima prenašati kmetško prebivalstvo, prevzeti odgovornost za novi zakon o taksah, vsled česar zapuščajo v znak protesta sejo.

Zemljoradniki so nato odšli v skupščinske dvorane. Posl. Pučenjak je ostal na seji, kar se tolmači, da še ni definitivno vstopil v zemljoradniški klub, da si se z njim popolnoma strinja.

Seja se je nato zaključila ter napovedala prihodnja za jutri ob 9. z istim dnevnim redom.

Politični položaj.

Zveze demokratov z radikali. — Prihod Radićevih poslancev v Beograd. Nezadovoljnost Nemcev. Stališče zemljoradnikov.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Politični položaj se zadnje dni ni nič spremenil. V skupščini se niso zgodili nobeni važni dogodki, ki bi mogli vplivati nanj. Večje zanimanje je vzbudilo dejstvo, da so zemljoradniki zapustili skupščino. Pričakuje se, da bo potekla razprava o taksah popolnoma normalno, če tudi se morebiti zavleče.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Demokratski klub je včeraj popoldne razpravljao o splošnem političnem položaju ter bo imel tudi danes sejo, na kateri bo razpravljao o jutrišnji seji glavnega strankinega odbora. Demokrati se še niso odločili, ali naj bi po vzgledu zemljoradnikov zapustili skupščino. Glede vesti o prihodu Radićevih poslancev v Beograd izjavljajo demokratski poslanci, da bi se to moralo zgoditi že mnogo prej in da nalaga politika, ki jo vodi radikalna vlada, opoziciji dolžnost, da nastopa proti njej enotno. Abstinencijska politika Radića je škodljiva njemu samemu. Radićevi poslanci pošiljajo svojega voditelja v inozemstvo proti sedanjemu režimu, ki ga pa naravnost podpirajo s svojo abstinenco.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Klerikalci in muslimani je mnogo težje na tem, da odidejo čim prej v svoje volilne okraje, z ozirom na to ne bodo za razpravo o taksah določili večjega števila govornikov. Klerikalci in muslimani se še niso odločili, ali se naj abstinirajo iz parlamenta in ali se naj udeležijo še nadalje razprave o zakonu o taksah. Zanimivo je, da izjavljajo oboji, da dosedaj še ničesar ne vedo pozitivnega glede prihoda Radićevih poslancev v Beograd in da imajo o tem obvestila samo od zastopnikov tiska.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Poslanci nemškega kluba niso polnoštevilno zastopani v parlamentu, vendar pa

se more po njihovem razpoloženju sklepati, da niso navdušeni za podpiranje sedanje vlade. Zaradi odklonitve predloga posl. Teubla v sekciji zakonodajnega odbora o srednjih šolah, je mogoče, da Nemci prestopijo v opozicijo.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Zemljoradniški klub je imel po seji parlamenta sejo, na kateri je sklenil, da se konča razprava o zakonu o taksah in da bo med tem časom reševal svoja strankarska vprašanja. Zemljoradniki so sklenili, da se ne vrnejo v parlament do 20. t. m. Po svoji seji so zemljoradniki konferirali z demokrati glede nadaljnega postopanja opozicije ter se pri tem opravičili, da so akcijo abstinence izvršili na svojo roko, kar je zlasti v demokratskem klubu izzvalo nezadovoljstvo. Na seji demokratskega kluba se je razpravljalo o tej zadevi ter izjavljalo demokratski, da bi bržkone storili isto kakor zemljoradniki, kar bi imelo večji vtis. Ljuba Davidović je obvestil svoj klub tudi o svojem razgovoru z dr. Korošcem glede nadalnje akcije opozicijskega bloka. Demokratje presojajo vesti o prihodu Radićevih poslancev v Beograd s pesimizmom. Za slučaj, da bi prišli Radićevi poslanci v Beograd, nastaja vprašanje, kako bi se naj zbog heterogenosti in opoziciji sestavila nova vlada, ako bi se sedanja vrgla. Glede demokratskega poslance Aršića je sklenil demokratski klub, da ga pismeno pozove, naj se izjavi, ali ostane še nadalje član demokratskega kluba ali ne.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Po predhodni konferenci dr. Korošca z Ljubom Davidovićem o političnem položaju so sklenili klerikalci, da odpošljejo v Zagreb posl. dr. Korošca in Žebota, da se informirata o mnenju Radićevih poslancev glede prihoda v Beograd.

Reško vprašanje pred rešitvijo.

Sestanek v Benetkah. — Ker Italija spoštuje pogodbe.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Po raznih vesteh je pričakovati v najkrajšem času razločitev spornih vprašanj glede Reke med nami in Italijo.

— Rim, 5. oktobra. (Izv.) V političnih krogih se trdi, da je že določen dan za sestanek Pašiča in Mussolinija. Sestanek bi se imel vršiti v najkrajšem času, vendar pa se dan sestanka drži še v tajnosti. Kot mesto sestanka se z veliko verjetnostjo omenjajo Benetke. O programu tega sestanka se vrše sedaj pogajanja med Rimom in Beogradom.

— Pariz, 5. oktobra. (Izv.) »Echo de Paris« objavlja razgovor svojega rimskega dopisnika z Mussolinijem, ki je izrazil svoje zadovoljstvo, da je grško vprašanje

rešeno ter je dodal, da se tudi reško vprašanje nahaja na dobrem potu do rešitve. Izjavil je, da pričakuje, da se bodo direktna pogajanja s Pašičem kmalu nadaljevala. V reškem vprašanju ni potrebna nobena tuja intervencija ali posredovanje, ker bi se s tem pogajanja samo oteževala in podaljšala. General Giardino je bil poslan na Reko, da omogoči vladi v danem trenutku izvršiti vsak odlok, naj si bo katerikoli vrste. Kot primer, kako spoštuje Italija sklenjene pogodbe, je Mussolini naglašal, da je Giolitti v svrhu izvršitve rapalske pogodbe poslal vojsko na Reko proti D'Annunziju. Tako je tudi sedaj bilo potrebno, da prevzame general Giardino upravo Reke, da se omogoči gospodarska povzdiga tega mesta.

Kriza nove nemške vlade.

Nemški parlamentarizem mrtev. koalicijske. — Vse dosedanje

Pogajanja o sestavi široke koalicijske stranke složne.

— Berlin, 5. oktobra. (K.) »Deutsche allgemeine Zeitung« piše o položaju: Nemški parlamentarizem je mrtev. Nastale so posledice, ki so že sploščka ležale v njem. Njegova nesreča je bila, da ni nastal v svobodni državi. V Nemčiji je bil parlament najsvobodnejši parlament najsvobodnejše države na svetu, v resnici le krpa sesalnica sovražnika naše države. To je bila njegova historična naloga; na nji se je sedaj zrušil. To, kar pride za njim, bo nekaj novega.

— Berlin, 5. oktobra. (Volf.) Demokratska frakcija je sklenila, da se obrne na prezidenta in državnega kancelarja z nujno zahtevno, naj še enkrat poskusi sestaviti široko koalicio, sicer frakcija ne bo mogla zadržati in podpirati antilichnege kabineta.

— Berlin, 5. oktobra. (K.) »Vorwärts« piše, da je imelo načelstvo socialdemokratske državnozbornske frakcije opoldne sejo, na kateri je razpravljalo o politični situaciji. Po referatu Hermannova Müllera je središnje soglasje centra in demokratov bilo sklenjeno, da frakcija začne z državnim kancelarjem pogajanja o vstopu v široko koalicio. »Germania« na poročila, da bo center podpiral vsako akcijo, ki bi šla za tem, da se čim prej sestavi sposobna vlada na široki parlamentarni podlagi.

— Berlin, 5. oktobra. (K.) »Zette« poroča, da je frakcija nemške ljudske stranke sklenila sejo, na kateri se je v navzočnosti

Hermannova Müllera ugotovilo, da so podani vsi predpogoji za skupen nastop vseh dosedanjih koalicijskih strank. S tem je začel no rešeno vprašanje povratka k široki koaliciji.

— Berlin, 5. oktobra. (K.) O včerajšnjih pogajanjih glede preosnove Stresemannovega kabineta dodatno poročajo, da obdrži dr. Fuchs ministristvo za zasedeno ozemlje. Poštni in brzojavni resor prevzame Henrich, ki pa ne bo minister, temveč državni tajnik ali generalni ravnatelj. Ministrstvo pravde ostane nezasedeno in je bo vodil dosedajni državni tajnik Joel.

Stresemann se je včeraj obrnil na dosedanjega notranjega ministra Sollmanna s prošnjo, naj obdrži svoj resor. Socialni demokratje pa vztrajajo na stališču, da ne morejo vstopiti v nameravani kabinet. Tudi generalni ravnatelj Kruppovih tovarov Mißnoux in sedanji poslanik v Zveznišnji državi Wiedfeldt sta se obetavljala prevzeti gospodarsko in finančno ministristvo. Ker je situacija tako zapletena, je načelstvo demokratske stranke tekmo načrtu novo poskusilo sestaviti široko koalicio. Tudi socialni demokratje so včeraj izjavili, da so pripravljene sprejeti predlaga demokratov glede nadaljnjih pogajanj. Sedaj stoji demokratski, socialni demokratje in center odločno na stališču, da je treba na tej podlagi separirati koalicio, kajti v nasprotnem slučaju je rešitev krize nemogoča.

Vesti iz Italije.

Ugibanja glede reškega vprašanja. — Zapisnik k razdelitvi avstro-ogrškega trgovskega brodovja. — Moč fašistovske milice. — O poskusu prodaje orožja v Jugoslavijo. — Izbris nekaterih davščin za Istru. — Novi trgovski stiki z Rusijo.

— Rim, 5. oktobra. (Izv.) Listi pridno prevažajo članke jugoslovenskih listov o reškem vprašanju. Z zadovoljstvom beležijo, da se vrše pogajanja sedaj direktno med obema vladama, pričakujejo, da prodajo na tej poti sigurno italijanske zahteve. Javnost sodi, da je Mussolini oni mož, ki preprča jugoslovensko vladu, da se ima reško vprašanje rešiti edino le na italijanskemu temelju. V pogovoru z zastopnikom lista »L' Echo de Paris« je povedal Mussolini, da se nahaja rešitev reškega vprašanja na dobri poti in da prične te dni s Padcem tozadevne pogovore. Zunanja intervencija bi stvar samo zavlekla. Sicer pa imajo najbrž prav oni, ki trdijo, da se bo reški problem vlekli še nadalje in bo rešen šele takrat, kadar si Italija administrativno Reko popolnoma podvrže. Italija hoče imeti gorenji Jadran tako urejen, da je v njem zasigurana bodočnost Benetk in da v drugo njo vrsto stopita Trst in Roka. Tak sporazum, kakor ga hoče Jugoslavija, bi Reko dvignil iz te podrejene vrste, ali to je v nasprotju z Mussolinijevimi načrti za gorenji Jadran. Zato pa je problem tako težak in se bo gotovo vsa zadeva vlekla še nadalje brez dvoma ne v korist Reke.

— Rim, 5. oktobra. (Izv.) Včeraj sta podpisala Mussolini in Antončević dodatni zapisnik k sporazumu v Parizu 7. novembra 1920 glede razdelitve avstro-ogrškega trgovskega brodovja.

Pred novimi volitvami.

NOVE VOLITVE SPOMLADI? — RADIKALI RACUNAJO NA 170 MANDATOV.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) V političnih krogih se vedno več govori o novih volitvah, ki naj bi se vršile že spomladi. Radikalci so uvideli, da ne morejo nadaljevati svojega dela v parlamentu samo s pomočjo Turkov in Nemcev, ki stavišajo vedno nove zahteve za sodelovanje. Razen tega se pojavila bojazen zaradi prihoda Radičevih poslancev v Beograd, s pomočjo katerih bi se mogla vreči vlada. Končno upajo radikalci, da bi pri novih volitvah mogli dobiti večino najmanj 170 poslancev, s pomočjo katerih bi mogli vladati samostojno po ustavi najmanj 4 leta.

Srednješolski zakon.

Zahteve Nemcev odklonjene. — Razprava v sekciji zakonodajnega odbora končana.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Na današnji seji sekcije zakonodajnega odbora za zakon o srednjih šolah je bila dovršena razprava o tem zakonu, ki bo sedaj predložen plenumu zakonodajnega odbora. Polaganje zrelostnega izpita na srednjih šolah je bilo sprejeto, kakor je predlagalo ministristvo za prosveto. Zastopnik Nemcev posl. Josip Teubel je na razpravi postavil predlog, ki se glasi: »V novih krajih pripada del ljudstva tudi narodnim manjšinam. Poleg že obstoječih šol se bodo odpirale tudi nove samostojne državne srednje šole z učenim jezikom posamičnih narodnih manjšin, ki se bodo ozirale tudi na kulturne potrebe narodnih manjšin. Učitelji bodo iz narodnih manjšin, če ne bo dovolj teh, se bodo nastavile osebe, ki bodo popolnoma obvladale jezik narodne manjšine, poleg tega pa tudi imele razumevanje za kulturne potrebe manjšin pri vzgoji mladine.«

Poslanca dr. Sečarov in Sušnik sta zahtevala od ministra za prosveto, naj se izjavi, ali se vlada strinja s tem predlogom. Minister za prosveto Trifunović je izjavil, da je vlada proti tej zahtevi Nemcev, na kar le sekcija nemški predlog odklonila. S tem je bilo delo sekcije o zakonu o srednjih šolah dovršeno.

SESTANEK MALE ANTANTE V BEOGRADU.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Na brzojavno čestitko zunanjega ministra dr. Ninčiča k izvolitvi v svet Društva narodov je češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš odgovoril: »Njegovi čestitki zunanjemu ministru dr. Ninčiču! Zahvaljujoč se vam za Vaše prične čestitke mi je mnogo na tem, da se vam še enkrat zahvalim za Vašo vdano lojalno in prijateljsko sodelovanje, kakor tudi za sodelovanje Vaše delegacije v Ženevi v skupno korist kraljevine SHS in češkoslovaške republike, ki se je v okviru Male antante pokazala na polju mednarodne politike. Ta uspeh je za nas nov razlog, da nadaljujemo z našo skupno politiko iskrenega prijateljstva in uspešnega dela. Dr. Beneš.«

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Po izjavah češkoslovaškega poslanstva v Beogradu in po poročilu lista »Česko Slovo«, ki ima dobre zveze z dr. Benešem, bo v kratkem došlo do novega sestanka Male antante, ki se bo vršil v Beogradu. V to svrhu vrši naša vlada že potrebne priprave. V imenu Romunije se udeležijo sestanka zunanji minister Duca, v imenu češkoslovaške pa dr. Beneš.

— Rim, 5. oktobra. (Izv.) Mussolini je v pogovoru z odposlancem lista »L' Echo de Paris« naglašal, da fašistovska milica šteje danes 300.000 moških in jo je mogoče ojačiti nemudoma na 800.000, kolikor je militariziranih članov. Stranka šteje 2 milijona pristavev, delavcev je en milijon učlanjenih.

— Trst, 5. oktobra. (Izv.) Poslanec Ciunta je interpeliral svojčas radi poskusa, prodajati orožje v Jugoslavijo. Notranji minister mu je sedaj poslal odgovor, ki pravi, da so res hoteli nekateri italijanski državljani prodati orožje v Jugoslavijo, ali vlada je to takoj preprečila.

— Pula, 5. oktobra. (Izv.) V seji generalnega ravnanstva za direktne davke v Rimu, katere so se udeležili zastopniki Istre, se je sklenilo izbrisati davčine na zemljišča in zgradbe, dolžne Avstriji do 4. novembra 1918. Ta izbris obsega evakuirano zono, ostali del Istre pa le v posebnih slučajih.

— Rim, 5. oktobra. (Izv.) Mussolini je sprejel trgovca Gavazzija in Marinottija, ki sta se udeležila velikega sejma v Moskvi in prinesla s seboj najboljši viške ter poročilo za vsistviritev tesnih trgovskih stikov z Rusijo posebno za južni del. Italijansko blago, stroji, motorji, avtomobili tekstilne stvari je vzbujalo splošno pozornost in preskrbela se je najširša reklama.

SEJA MINISTRKEGA SVETA.

— Beograd, 6. okt. (Izv.) Včeraj popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 17. do 21. Na seji so se govorilo o vprašanju zunanje in notranje politike zlasti o delu narodne skupščine in o položaju vlade napram opoziciji. Po seji so bili vsi ministri napram zastopnikom tiska zelo rezervirani v svojih odgovorih. Vlada je sklenila, da se pri dobavi na račun reparacij ohrani dosežena razmerja med zlato marko in dinarjem 1:9, s čimer je bil odklonjen predlog finančnega ministra, da se računa zlata marka po 25 din. Ministrski svet je določil komite ministrov za razvrstitve uradnikov v kategorije v smislu novega uradniškega zakona. V ta odbor so bili izvoljeni ministri dr. Ninko Perić, Marko Trifunović, dr. Slavko Mitlić in dr. Milan Srekić. Na predlog ministra za socialno politiko so bili določeni trije delegati za mednarodno konferenco dela v Genovi in sicer uradnik ministrstva za socialno politiko, zastopnik delavcev in zastopnik delodajalcev. Nato so se reševala važna vprašanja.

KRST PRESTOLNASLEDNIKA IN POROKA PRINCA PAVLA.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Definitivno je določeno, da se vrši krst prestolonaslednika 20. tm, Krst se bo izvršil na svečan način v saborni cerkvi ter je za kuma določen drugi sin angleškega kralja vojvoda Yorkski s soprogo. Krst bo izvršili patrijarh Dimitrije ob asistenciji dvornega župnika. Svečanosti bosta prisostvovala kralj Aleksander in kraljica Marija, romunski kralj in kraljica, romunski prestolonaslednik s soprogo, princesa Ileana in prince Nikola. Udeleželi se jo tudi vsi diplomatski zbor, vlada, predsedništvo narodne skupščine in poslanci. Krst se bo izvršil ob 12. ob 1. popoldne pa bo na dvoru svečan obed, ki se ga udeležijo kralj in kraljica, vsi člani naše in romunske kraljeve družine, diplomatski zastopniki, vlada, zastopstvo narodne skupščine, in načelniki poslaniških klubov. Zvečer se bo vršil svečan koncert.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Naslednji dan po krstu prestolonaslednika se bo izvršila poroka prince Pavla z erko princesjo Oigo. Svadba se bo vršila v ožlem krogu rodbine prince Pavla pri njegovem očetu knezu Arzenu ter se je udeležijo samo člani naše in romunske kraljeve družine.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Kakor se doznava, bo povodom krsta prestolonaslednika pomnoženih mnogo oseb za dejanja, ki jih ni osebnoval amnestijski ukaz od 6. septembra povodom rojstva prestolonaslednika.

KONVENCIJA ZA AVSTRILJO.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Na zahtevo zunanjega ministristva je predsedništvo narodne skupščine pozvalo odbor za konvencije za Avstriljo, naj čim prej prične poslovanje, ker je čas omejen. Včeraj se je odbor konstituiral ter je bil za predsednika izvoljen Marko Gjurčić, za podpredsednika Mita Dimitrijević, za tajnika pa Vlada Andrić. Odbor bo danes nadaljeval delo.

— Beograd, 6. oktobra. (Izv.) Avstrijski odpravnik poslov Pochinger je včeraj dopoldne posetil zunanje ministristvo dr. Ninčiča, da se informira o stanju konvencije za Avstriljo, ki so bile sklenjene za bivanja dr. Seipra v Beogradu. Avstrijski odpravnik je naglašal, da je rok za ratifikacijo teh konvencij omejen. Dr. Ninčič je odgovoril, da se to vprašanje še ni moglo rešiti, ker so bili parlamentarni odbori preveč zaposleni, vendar pa se bo pospešila rešitev.

BOLEZEN ČEŠKOSLOVAŠKEGA MINISTRKEGA PREDSEDNIKA.

— Praha, 6. oktobra. (Izv.) Radi boleznih ministrskega predsednika je nastala potreba, da se mu določi namestnik. Za njegovega namestnika je najdeno določeno finančno ministrstvo. Na dogar mesto ministrskega predsednika nastopi dr. Beneš.

Gospodarstvo.

Narodna banka in kontingent novčanic.

V številkah 218 in 221 »Slovenskega Naroda« sem napisal nekaj splošnih pripomb k članku, ki ga je priobčil Dušan Uzelac v »Novem Životu« pod naslovom »Vprašanje povziranja kontingenta novčanic Narodne banke, kateri članek je bil povzel »Slov. Narod« v svoji številki od 19. pr. m. Obližljal sem, da se hočem pečati s tem perečim vprašanjem ter podati dotična moja mišljenja z ozirom na naše valutne razmere ter na našo valutno politiko. Jedro omenjenega članka Dušana Uzelca se da precizirati s temi tremi konstatacijami: 1. kontingent novčanic naše »Narodne banke« oziroma kontingent določen za našo trgovino in industrijo ne odgovarja njenim potrebam ter se morata primerno povečati; 2. inflacijo novčanic niso povzročili produktivni krediti, podeljeni naši trgovini in industriji, temveč neproduktivni krediti podeljeni državi v znesku 4½ milijard dinarjev; 3. merodajni činitelji morali bi se bolj živo zanimati za vprašanje kontingenta bančnih novčanic, da bi se zakonskim putem dosegla sprememba odredbe v zakonu o »Narodni banki« glede današnjega kontingenta.

Za danes se hočem pečati le s prvo konstatacijo Dušana Uzelca ter podpreti njeno opravičenost s konkretnimi podatki. Da količina novčanic v obtoku na naši zemlji ne odgovarja ne le potrebam naše trgovine in industrije posebej, ampak tudi ne potrebam vsega našega gospodarstva sploh, izhaja že iz samega primerjanja količine obtoka novčanic bivše kraljevine Srbije koncem leta 1913 (torej pred vojno) z današnjo količino obtoka novčanic v naši državi. Po bilanci bivše privilegovane »Narodne banke kraljevine Srbije« za leto 1913 znašal je obtok novčanic dne 31. decembra 1913, leta 120.831.735 Din. Po današnjem kursu dinarja (približno 16,30 švic. cent.) bi to odgovarjalo obtoku od 1.933.307.000 Din. Naša država ima trikratno število prebivalcev v primeri s predvojno Srbijo. Cene vseh potrebščin so se po vojni povprečno zvišale ne le pri nas, ampak sploh na svetu, brez obzira na obvezredne in dotičnih valut, torej ako se vzame za podlago predvojno zlato valuto, za najmanj 50%. Z drugimi besedami vrednost zlata in posledno njega kupna moč se je znižala za eno tretjino. Če se kombinira 3krat večje število prebivalstva s 50% povišanjem cen, se pride do zaključka, da bi moral znašati obtok novčanic v naši državi 4½krat 1.933.307.000 Din, torej okoli 8700 milijonov Din. Pri tem je treba še uvaževati, da je znašal državni dolg predvojne Srbije leta 1913 pri »Narodni banki« okroglo 70 milijonov dinarjev na vsakupni obtok novčanic od okroglih 120 milijonov Din, torej 58% tega obtoka. Na današnji obtok novčanic od okroglo 5800 milijonov dinarjev pa imamo 4573 milijonov Din državnega dolga, torej 79%. Leta 1913 je po tem bil udeležben privatni kredit v Srbiji na vsakupnem obtoku novčanic z 42%, danes pa v naši državi samo z 21%. Razen tega je pomisliti, da je bila predvojna Srbija eminentno agrarna država, ki razmeroma ni potrebovala toliko novčanic, kolikor jih potrebuje naša država, v kateri se bujno razvija industrija in trgovina in kateri se mora posledno dati na razpolaganje večje količine novčanic. Do istega zaključka se pride, ako se primerja obtok novčanic pri nas z obtokom novčanic v Italiji, Avstriji in Češkoslovaški, s katerimi državami stojimo v prvi vrsti v trgovinski zvezi. V Italiji znaša obtok novčanic okoli 13 milijard lir na 40 milijonov prebivalcev, kar odgovarja po današnjem kursu 52 milijard Din. Na vsakega prebivalca pride torej v Italiji povprečno 1300 Din. V Avstriji znaša obtok novčanic 5.745 milijard Ka na 6 milijonov prebivalcev. To odgovarja po današnjem kursu 7.180 milijonov Din, torej povprečno 1196 Din na prebivalca. V Češkoslovaški znaša obtok novčanic 9000 milijonov Kč, enako 24.000 milijonov Din, torej povprečno 2000 Din na prebivalca. Pri nas pa pride povprečno okroglo 480 Din na prebivalca! Ako pa primerjamo privatne kredite, ki jih uživajo Italijanci in češkoslovaški državljani pri njih emisijah bankah s privatnimi krediti, ki jih uživajo naši državljani pri Narodni banki pridemo do tehle rezultatov. V Italiji znašajo ti krediti okoli 4000 milijonov lir = 18.400 milijonov dinarjev, povprečno torej 460 Din na prebivalca. V Češkoslovaški znašajo okroglo 2000 milijonov Kč = 54.000 milijonov dinarjev, t. j. 450 Din na prebivalca; pri nas pa 1500 milijonov Din, povprečno torej 125 dinarjev na prebivalca. Iz tega sledi neizbežno, da bi se morala povečati količina novčanic namenjenih privatnemu kreditu najmanj na dvakratno višino, torej na 3000 milijonov dinarjev, vsakupni obtok posledno na 7800 milijonov dinarjev, ako pa naša država želja razviti gospodarstvo.

naše mlade razvijajoče se industrije in trgovine ter ako se neče onemogočiti uspeh izvoza našega bogatega poljedelstvenega bogastva. Ugovarjati bi se ustegnilo proti temu, da bi tako povišanje kontingenta novčanic naše Narodne banke moralo povzročiti inflacijo in posledno zopetni padec naše valute, ko se je vednar s politiko deflacije, ki se vodi v naši državi v zadnjem času, doseglo zboljšanje, vsaj na kolikor toliko stabilizacijo naše valute. S tem vprašanjem, t. j. z vprašanjem inflacije in deflacije novčanic se hočem pečati v oni prihodnji številki »Slovenskega Naroda«.

Prof. dr. Fran Eiler:

O naši davčni reformi.

(Nadaljevanje.)

Mešani sistem hrani v sebi izvestno protislovje. Hoče namreč služiti dvema gospodoma: objektu in subjektu. To pa je nemogoče, oziroma je neskladje in se dá združiti le nepopolno, le s kompromisom. Sistem bi rad očuvaj diferencialne davkov po pridobitnih granah, torej po objektih, ob enem pa naj bi do veljave pripomogel tudi subjektivnemu vidiku. Že nemški plačelj Schaffle je v tem smislu priporočal, naj se stroge donosnine po objektu z upoštevanjem subjektivnih momentov pretvorijo v »specialne dohodnine«, v davke od delnih osebnih dohodkov, tako zvanih pramenov ali »parcialov« dohodka. Temu teoretskemu postulat, kakor rečeno, ni možno do zadnjega zadoštili. Specialna dohodnina: izraz sam pove, da gre za nekaj polovčarskega, če smem tako reči, polustanakega. Davek bodi po eni strani »dohodnina«, to je: zaveze osebe do dohodkov, po drugi strani pa bodi hkrati »specialna«, to je: omejen se zgolj na določeno vrsto dohodkov, potekajočih iz posebne grane pridobitnih objektov. Uvaževale naj bi se torej i realne zveze osebnih dohodkov s objekti kot njihovimi viri. Glede kosmatih prejemkov se stvar da še kolikor toliko izjavljati, čeprav ni niti pri teh vedno lahko določiti oni pridobitni vir, kamor spada. Med izdatki pa je mnogo čisto osebnih, ki niso gospodarskega sploh v stiku z nobenim posebnim objektom in se praviloma smejo odbiti le od celokupnih osebnih dohodkov. Sem sodijo zlasti obresti posojil, ki niso služila pridobitnim, temveč osebnim potrošnim namenom. Zelo številni so tudi primeri, da se v obse ne dá več polastiti, v katere namene se je porabilo kako posojilo ali prevzelo kako breme. Često pa objekti na določen del dohodka vpliva še vse bolj izrazito. More namreč priti celo tako daleč, da se niti ne ugotavlja več individualni, nego le bolj tipični, povprečni dohodek, kakor ga je moči običajno črpati iz dotičnega objekta ali iz dotične pridobitne kategorije. Potem tak delni dohodek seveda prabja že v objektivni donos. Skratka, nemogoče je natančno dognati prave »parcialne« dohodke, katerih vsota bi se točno krila s celokupnim osebnim dohodkom. Nevedno bo ta vsota višja in od nje še le se končno odstopajo osebnih in vsi drugi izdatki, ki se ne dajo pospraviti pri tej kakli posamezni kategoriji, na pr. izgube in slično. Tako torej pri specialnih davkih na fundirani dohodek redoma ne tvorijo odmerljive podlage čisti delni dohodki, nego objektivni donosi, oziroma vsota, lažeče v sredi med donosom in dohodkom. Ta antagonizem med objektom in subjektom kot obema temeljnima davčne odmere izžareva v mnogih odtenkih in variacijah, kakor se pač v katerem sistemu poudarja subjektivni ali objektivni moment. Čim skrbneje se pri ugotovitvi davčnih podlag gleda na prvo, toliko bolj se bodo podlage blizale dohodku, vendar ga pri specialnih davkih ne dosežejo popolnoma skora nikdar. Samo vseobč (globalna) dohodnina lahko sloni na brezhibno doganjenem dohodku, ker se samo pri njej dajo enotno pregledati in uvaževati vsi prejemki in izdatki. Odmerljive podlage specialnih davkov pa se več ali manj oddaljujejo od podlage, na kateri se prireja globalna dohodnina. V tem neskladju tiči teoretska nepopolnost mešane sistema. Krivo pa bi bilo pričeti ti preveliko ali celo načelno važnost. Specialni davki se vendar globalni dohodni dodelajo le kot »korektive« za oni povišek individualne gospodarske zmoglosti, ki leži v fundirani dohodki. Tega momenta enovita dohodnina od celokupnega dohodka sama ne more upoštevati, ker ne razlikuje med posameznimi vrstami dohodka. V toliko, pa tudi samo v toliko naj jo izpopolnjuje specialni davki. Z njimi se ne mislijo ponovno obremeniti celokupni dohodki, ki so kot taki povsem točno priredili že s globalno dohodnino. Ne gre tukaj za kvantitativno stran dohodka, ampak za kvalitativno, kakor se izraža v njegovi fundiranosti ali nefundiranosti. Zato smatram kot načelno napako Vodepivčeve konstrukcije, da svoje doklade veže na dohodninski predpis in s tem posredno na vsoto celokupnega dohodka.

Mešani sistem je se omenjeno korektivno« analogo posebno pripraven, vsekakor bolj nego pruski, ki jo skuša rešiti po enovito zasnovanem imovinskem davku. Z le-tim ga je mnogo lažje, če ne sploh nemogoče doseči obo potrdno diferencialno tudi med posameznimi vrstami fundiranega dohodka, kakršno dovoljujejo samostojni specialni davki na posamezne kategorije. V tem je velika prednost avstrijskega in ogrskega sistema nasproti pruskemu.

(Dolge prihodnje.)

— Zamenjava avstroogrskih bankovcev naših državljanov v Zadru. V Santa-Margheritski konvenciji se je kraljevina Italija zavezala, da bo zamenjala avstro-ogrške novčance, ki se nahajajo v posesti naših državljanov nastanjenih v Zadru in ki ob priliki zamenjave l. 1921 niso bile zamenjene. Sporazum se nanaša samo na državljane. Zato je italijanska vlada odredila, da bo morala vsaka oseba, ki bo v roku, ki se bo skraj določil med našo in italijansko vlado zahtevala zamenjavo, dokazati državljanstvo kraljevine Srbije, Hrvaatov in Slovencev. Ako bodo stranke radi zamenjave denarja potovale svoječas v Zader, naj dokumente vzamele sebi. Ako so se ali pa se bodo obrnili radi zamenjave na naš konzulat v Zadru, naj dokumente pošljejo konzulatu.

— G. Porocilo z blagovna trga. Na blagovni trgu v Vojvodini se pri malim prometu ali »klesarjem« prometno. Približno tako je bilo tudi v Ljubljani. Proso se nakupuje od kmetov po Din 325, cena fižola je pa radi padca franka, velika ponudba v Franciji in pomankanje gotovine pri nas, praeli popustila. Prepeljar in ribičev se plačuje v nakupu na debelo Din 675—700, mandoloni in šurkovec pa Din 757—600.

— G. Novosadska blagovna borza 8. oktobra. Na produktih borzi notrajno: Pšenica 78-79 kg, 2% ponudba 355, povpraševanje 350, buški ječmen, 63 kg, ponudba 262,50, povpraševanje 260, sušena baška koruza 2 vag. 243, baška v storih 2 vag. 140, baška nova za decembar, januar, dupl. kasa ponudba 230, za januar 5 vag. 225, za januar-april, 5 vag. 240, za februar-april, Tisa, 20 vag. 240, za marec-april dupl. kasa, 2 vag. 260—262,50, pšenica moka baška, baza »a« ponudba 565, solo »a« ponudba v novi koruzi čvrsta, v ostalem neupremljena.

— G. Zagrebška blagovna borza 8. oktobra. Na produktih borzi notrajno: Pšenica 79-80 kg, franko Zabeli, roba 353, rakotani slavonski oves, franko ponudba 260, rešetni slavi, Zagreb, zagrebška vaga, ponudba 262,50, koruza v storih franko Vinkovci, ponudba 135, v storih partisa Vukovar, ponudba 150, koruza franko vagon Zagreb ponudba 295, moka baza »a« baška postaja, denar 550, roba 565, baza »a« po vzorcu, franko Zagreb, ponudba 587,50, pšenica otrobi, letna vraga Zagreb, ponudba 160.

— G. Beogradska blagovna borza 8. oktobra. Na produktih borzi notrajno: Pšenica 79 kg, 2-3%, franko vagon Beograd, promet, ponudba 360, pšenica 76 kg 1-2%, lanska, franko vagon Zemun, promet, ponudba 350, nova koruza za marec ali april, franko vagon Beograd, pol kase ponudba 265, povpraševanje 255, silve garuntura franko vagon Čačak za konec oktobra, ponudba 430, povpraševanje 405, baški oves, rešetni, franko vagon Beograd, ponudba 237,50, povpraševanje 230, žganje 20% franko vagon Zrebol, 11 Din za liter, bal 100 rešetni filol, franko vagon Beograd ponudba 555, povpraševanje 540. Tendence mišljene. Bila je samo ponudba brez povpraševanja.

Julijska krajina.

Protest proti političnjedvanju ljudsko šole.

Jugoslovenski poslanci dr. Wilfan, dr. Podgornik, dr. Stanger, Šček in Lavrenčič so poslali ministrskemu predsedniku in naučnemu ministru enako se glaseči brzojavki nastopne vsebine: Šolski upravitelj Juljskega Bolešja izvalja, kakor pravi, iz svoje iniciativne, za šole, katere obiskujejo slovenski otroci, določbo reforme glede izključno italijanskega učnega jezika. Podpisani poslanci dvigajo imenom slovenskega prebivalstva glasen protest proti oni določbi in njeni izvedbi, ki sta nasproti temeljni pedagoški zahtevi in nepopolni naravnih pravil, ker je materni jezik edino uspešno vzgojno in izobraževalno sredstvo. Podpisani zahtevajo takojšnji preklic sramotno profakturno novotarije. — Poslanci so nadalje priglasi interpellacijo na vlado glede njene politike proti slovenskemu prebivalstvu, posebno v šolskih zadevah. Odredba za uvedbo italijanskega kot učnega jezika že v prvem razredu je brez pravne podlage, ker novi šolski načrt še ni potrjen in zakonjen. Poslanec dr. Wilfan je bil pri šolskem skrbniku v Trstu, kateri mu je v obraz povedal, da je izdal naredbo za uvedbo italijanskega poučnega jezika v slovensko šolo po svoji lastni volji, češ da so tako ojačali izvajanje novega šolskega zakona, ki ga je izdelal naučni minister Gentile. Dostavljamo tu, da na Trstskem šola niso političnjanci prvega razreda namikje ljudske šole, marveč so odgodili otvoritev prvih razredov za nedolžen čas, menda zato, da se pokaže, kako se obnese italijansko nasilstvo v Juljski krajini.

— Odkud odvetnika dr. Brčića iz Trsta. Priljubljen valod razmer, so je preselil odvetnik dr. Brčić iz Trsta v Zagreb. Dr. Brčić je bil pred vojno poslanec v istrskem deželnem zboru. Tokom vojne si je stekel zaslug ne le za slovenski, marveč tudi za italijanski žilav Primorja in marsiškega reži voal. Take se kreči številu dobrih narodnih delavcev v Juljski krajini.

Tudi srednji šoli v Idriji sta odpravljeni. V vseh iz Italije smo včeraj povedali, da se je v neki upravne komisije za Furianjo vzelo na znanje dovoljenje slovenskega tečaja nižjega tehničnega zavoda v Vidnu. S tem je odpravljena realna in gimnazijska in Idriji in dovoljuje se samo nižji tečaj na italijanski osnovni

šoli v Vidmu. Tja naj bi hodili slovenski srednješolci. V tčaju bo seveda vse italijansko! Tako se za osnovno šolo ubija srednja šola, in Slovenci v kratkem ne bodo imeli nobne svoje šole več!

— **Dijaška Matica.** Pred kratkim se je vršil v Trstu prvi redni občni zbor »Dijaške Matic« pod vodstvom predsednika dr. Ferluge. Povdarjalo se je, da potrebuje Dijaška Matica za dobro uspevanje prvi razumevanja pomena te ustanove s strani našega ljudstva, drugič gmojna sredstva in tretjič zaupanje dijakov v svojo lastno moč. Članov je pristopilo 19 ustanovnih in 203 rednih. Dohodki so znašali 7352 lir, izdatki pa bilo 2663. Matica bo mogla dati pičlih denarnih sredstev le v omejeni meri podpirati dijake. Želeli je, da bi se pravo umevanje dijaške matic razširilo med ljudstvom, da bi mogla lepo uspevati in dobro vršiti svojo nalogo.

— **Z Goriškega.** »Goriška Straža« piše: Potrjena je vest, da uvaja vlada italijanski učni jezik v prve razrede slovenskih ljudskih šol. Stotisoči staršev stoji kar zmedeni pred silnim dejstvom, kateremu ne morejo še verjeti. Niti poročila o nasilstvih v Istri, o požigih v Trstu niso tako vzbudila ljudsko duševnost kakor ta vest. Izvršil se je napad na najsvetejše, na največje in zadnje, kar ima narod: na njegovo duševno obstanec. Narod, ki se ne vzgaja več v svojem jeziku, je prenehal biti narod. Kako lepo in resnično je rekel Mussolini o svojih rojakih v Dalmaciji: »Kjer je jezik, tam je narod!« Kjer jezika ni, tam ni naroda! To geslo Mussolinijevo je naše geslo. Od nobenega naroda na svetu, torej tudi ne od mladega slovenskega naroda ni mogoče zahtevati, da bi šel pristojno na pare. On ima dolžnost, da se bori z vsemi močmi in uporabi vsa sredstva, ki jih ima na razpolago, da brani svoje življenje. Slovensko ljudstvo se izkaže trdno in neomajno, kakor doslej še vedno, ko je branilo svoje največje in najvišje svetinje. — Pred dnevi so nahrulili fašisti poslance Šteka v Gorici, da naj neha s propagando proti državi. Ako ne neha, mu porinejo parkrat bodalo v hrbet in stvar bo končana. Potem so ga ustavili zopet zvečer in mu pomolili pred obraz italijanski list »La Voce dell'Isonzo«, ki je hujškal proti njemu. Tako slovenski politiki in poslanci niso nikjer varni pred surovimi fašistovskimi napadi. — Težka avtomobilska nesreča se je pripetila na cesti med Bovecem in Kobardom. V avtomobilu je bilo 11 potnikov. Vozil je v Sv. Lucijo. V bližini Trnovca se je pokvarilo krmilo in avtomobil je zavil čez rob ceste ter se po strmini prevrnil v Sočo. Drevesa in skale na bregu so nekoliko zavirale prevračajoč se voz in tako se je potnikom posrelo rešiti si življenje, vendar pa so vsi več ali manj ranjeni, nekateri težko. Najopasnije je poškodovan šofer Stanzer, katerega so odpeljali v bolnico v Čedad. Avtomobil je seveda ves razbit. — Pred kratkim je prišel neki karabinjer k jamskemu vozniku, ki ima ključke od Slivske jame na Krasu. Karabinjer je šel z nekimi fašisti v jamo in tam so našli za kapnikom dve avstrijski puški. Prav nič nista bili zarjaveli, kar priča, da sta bili le malo časa v jami. Pri številnih obiskih ni nihče zapazil pušk. Blizu vhoda v Slivsko jamo pa je 22 m globoka luknja, skozi katero se lahko spleza v jamo po vrvi. Javno je, da se je izvršila italijanska hudobija, hotela škodovati dobremu imenu »Planinskega društva«, katero ima jamo v oskrbi. Italijani najbrže zasledujejo razpust slovenskega planinskega društva. — Poslovilni večer goriškega dijaštva, ki se je vršil v okrašenih dvoranah »Trgovskega doma« v Gorici, je uspel zelo dobro. Na sporedu večera je bilo petje ženskega okteta, ples devojč, tri pantomime in Komelov duet »Od železne ceste«. Spored je zaključil živahen ples.

— **Statistika našega dijaštva.** »Dijaška Matica« je sestavila statistiko dijaštva ne sicer popolno ali vendar tako, da podaja precej jasno sliko o številu našega dijaštva v šolskem letu 1922-23. Srednješolcev je bilo 1167. Iz Tržaške pokrajine je študiralo v Italiji 81 dijakov, v inozemstvu 168, skupno 249. Iz furlanske pokrajine v Italiji 451 dijakov, v inozemstvu 594. Iz Istre v Italiji 28 dijakov, v inozemstvu 296, skupno 324. Visokošolcev je bilo 206. Iz tržaške pokrajine jih je študiralo v Italiji 30, v inozemstvu 58, skupno 88. Z Goriškega v Italiji 17, v inozemstvu 43, skupno 60. Iz Istre je študiralo 560 srednješolcev in 43 visokošolcev. V inozemstvu 607 srednješolcev in 158 visokošolcev.

Politične vesti.

— **Ljubljanski novinarji in tiskovni zakon.** Ljubljanska sekcija Jugoslovenskega Novinarskega Udruženja je na svojem članskem sestanku v Ljubljani dne 4. oktobra t. l. po pretrusu načrta zakona o štampi zaključila soglasno, da je projekt tako iz stanskih kakor iz juridičnih ozirov nepopoln in reakcionaren in zato nesprejemljiv. Ljubljanska sekcija JNU zahteva, da se v smislu svoječasne sklepa centralne uprave JNU vpošili v komisijo za zakon o štampi paritetno zastopstvo novinarskih strokovnjakov, ki jih določi centralna uprava JNU, kakor tudi strokovne poznavalce dosedaj v vseh delih naše države veljavnih tiskovnih zakonov in kazenskega prava. Odločno zahteva, da se v zakon unese socijalno - ekonomsko pravo novinarskega stanu, pri čemer naj se ozira na novi českoslovaški in reformirani avstrijski tiskovni zakon.

— **Zbor klerikalnih zaupnikov.** Sredi tega meseca se ima vršiti zbor klerikalnih zaupnikov, ki naj končno veljavno sklepa o nadaljni politiki in taktiki klerikalnih poslancev v parlamentu. V klerikalnem taboru se borita med sabo dve struji: ena struja je za to, naj se zveza z radičevci poglubi s tem, da se klerikalni poslanci pridružio taktiki Radičeve stranke ter zapuste parlament, češ da s tem lahko izboljšajo akutno državno krizo, ki bo imela za posledico preureditev države v avtonomističnem smislu; druga skupina v klerikalni stranki in ta se zdi, da ima premoč, pa zagovarja oportunistično stališče in dokazuje, da bi bilo za klerikalno stranko neprimerno boljše, ako bi se docela odcepila od hrvatskega opozicijskega bloka ter se skušala sporazumeti z radikali. V tem slučaju bi postala gospodar situacije v Sloveniji, kar bi bilo zanjo neprecenljivega pomena. Ljudstvo je, tako pravijo, že čez grlo sito trdega opozicijskega kruha in zahteva vedno glasnejše, naj poslanci vendar že enkrat pokažejo, kaj so dosegli v Beogradu na korist svojih volilcev. Zato predlaga ta struja, naj stranka spremeni svojo politiko in krene popolnoma v vladni tabor. Kateri izmed teh skupin bo na zboru zaupnikov zmaga, je težko povedati, zdi se, da nobena, in da se bo našla med obema skupinama neka srednja pot, to je, da bo zbor dal poslancem zopet na prosto, da si po lastnem predvaru izbere politiko in taktiko, kar pomeni toliko, kakor da bo Jugoslovanski klub nadaljeval svojo dosedajšnjo dvorezno politiko: na zunanji bodo klerikalci še nadalje v zvezi z radičevci, za kulisami pa bodo, kakor doslej, pridno delali krvave kupčije z radikali.

— **Nadvojvoda Josip v Monakovem.** Dunajski listi poročajo, da se je 1. oktobra peljal prejšnji nadvojvoda Josip Habsburški iz Budimpešte preko Dunaja v Monakovo. V njegovem spremstvu je bil tudi policijski svetnik Berzeviczy. Josip Habsburški je imel po neke listine izgovorila na ime grofa Csaky. »Abende« pravi, da sta pripravila njegovo pot v Monakovo najbrže Albert Appony in Smrecsany. Prvi je vodja legitimistične stranke na Madžarskem. V Monakovem se je mudil pred 14 dnevi in se vrnil v Budimpešto z vojvodo Filipom Koburškim. Ta teden smo poročali po vesteh v italijanskih listih, da se nahaja na Bavarskem tudi bivša cesarica Zita, ki pričakuje, da se jej s pretvoritvijo Bavarske v kraljestvo znova otvorijo nade, da bo njen prvorojenec Oton kedaj madžarski kralj. Če ne celo tudi avstrijski cesar! Očitna je tu zveza med Zito in onimi Madžari, ki še vedno slepo derejo za habsburškim imenom.

— **O zboru klerikalnih zaupnikov** proučuje beogradske »Vreme« očitno iz klerikalnih krogov samih zanimivih informacij. Po teh informacijah se bo vršil zbor klerikalnih zaupnikov, ne kakor se je prvotno pričakovalo 20. oktobra, marveč šele 4. novembra. Zborovanje bo zopet v Celju in ne v Ljubljani. Izmed 4000 zaupnikov, kolikor jih ima klerikalna stranka, se bo tega zbora baje udeležilo 3000. V klerikalni stranki obstoje z ozirom na bodočo taktiko njenih poslancev tri struje: večina zaupnikov, ki se rekrutirajo po največ iz Stajerske, bo zahtevala, da se parlamentarni klub odloči za taktiko abstinenca po Radičevem vzorcu, druga skupina, ki prevladuje na Kranjskem, zastopa mnenje, da sta poslancem odprta samo dva pota, da gredo v abstinenca, ali pa da stopijo v vlado, tretja struja se zavzema za to, da bi stranka pridržala svojo dosedajšnjo taktiko. — Če so informacije beogradskega lista točne, potem bi bilo pričakovati, da se klerikalna stranka na svojem zaupniškem zboru izreče za politiko abstinenca. Mi pa, ki bolje poznamo naše klerikalce, vemo vnaprej, da ne bodo posegli po tem radikalnem sredstvu, marveč se bodo odločili — ali za dosedajšnjo taktiko ali pa naravnost za vstop v vlado.

— **Radičevci zborujejo.** V četrtki je imelo vodstvo Radičeve hrvatske socialne republikanske stranke sejo, na

kateri se je pred vsem razpravljalo o dveh vprašanjih: 1. o razdelitvi Hrvatske in Slavonije v oblasti, katere razdelitev se ima izvršiti že v najkrajšem času in 2. o ukazu centralne vlade pokrajinskemu namestniku dr. Cimiću, da naj da takoj aretirati Stjepana Radiča, ako se vrne iz Londona in ga izroči sodišču. — Kaj je vodstvo o teh dveh vprašanjih sklenilo, ni znano, ker čuvajo vsi poslanci najstrožjo tajnost. Splošno se govori, da je vladal pri sebi skrajšen pesimizem. Poedini člani vodstva so odkrito priznavali, da se je Radičeva akcija v Londonu popolnoma ponesrečila in poudarjali, da se je bati, da bo imel ta Radičev neuspeh v inozemstvu slabe posledice na Hrvatskem. Na seji se je z raznih strani kazalo na škodljivost abstinenčne politike in nekateri poslanci so nasvetovali spremembo taktike na ta način, da bi vsaj del poslancev sodeloval pri parlamentarnem delu.

Pred sedmimi leti.

(K predstojaci akademij Severa dobrovoljcev za Slovenijo.)

Kakor jato pte, ki so jim v borbi z viharjem onemogle peroti, je razgaln voljni cvet našega naroda širom sveta. Krvavi ples ni ločil prvega pomladnega cvetja od zrelih mož in fanfare, ki so iz Berlina in Dunaja oznanjale pohod košene žene, niso videlo solz osamljenih mater in žen, niso čule joka osirotelo deca, niti niso pomale gorja, ki je razprostrlo svoja črna krila povsod, kamor je segla železna roka nemškega militarizma. Bile so slepe in neve, ker so pole zadnje akorde mrtvaške pesmi zatiranim malim narodom. Kriz, težak in strašen križ so iztekla stoletja roba, sta, in nasilnik ga je položil na smučeno slovensko rano, da ga nosijo na kravato Golgota, kjer je zljala globoka jama, da objame in popolne zadnje ostanke slovenskega življa. Trinaest dolgih postaj na neskončni trnjeni poti je bil že prehodil tretji sin majke Slave, trinajstkrat je padel in vstal pod krutim bičem, krvava znamenja so zapustile utrjene noge v ostrem kamenju; že je videl v daljavi solnce in meče brežinskih vojščakov, ki so komaj čakali, da ga razpno in prebodejo, da mu ponudijo ob smrti uri kisa in žolča v rasmeh, tedaj pa se je stresla zemlja, solnčni žarek je predel temo in sgodilo se je, kakor je bilo pisano v stalnih zakonih človeškega razvoja. Nasilje so je moralo umakniti nepobitni pravici do življenja, ki pripada vsakemu individuumu in narodu brez razlike.

Rob se je zganil tam, kjer ni nihče pričakoval. Konci precizno razpredene vojunske mreže so vodili iz Berlina v osrčje slovenske Rusije — Petrograd in oni trinit, ki jih je vojni vihar srečno osvobodil iz strašne leče narodov — stare avstro-ogrske monarhije, niso našli na ruskih tleh tega, kar so po pravici pričakovali od svoje žirne domovine. Toda kar bi bila rada prepričala tajna nemška diplomacija, je onemogočila krenka volja nalivestjih sinov našega naroda in glas junaka Srbije, ki je svojo zahtevo glede udeleževanja te volje podrl s popularnostjo srbskega imena v Rusiji.

Jugoslovanski legionarski pokret v Rusiji datira od začetka 1915. leta. Ne glede na to, da so bile centralne države tedaj že na vrhuncu svoje vojaške moči in uspešnih vojniških operacij, da je bilo vprašanje klenega izida gigantskega dvoboja še zelo problematično, so se začeli oglašati avstrijski ujetniki jugoslovenske, v prvi vrsti seveda srbske narodnosti, ki jih je vstalo o razu Srbije oduševila za odločilni boj. Srbsko poslanstvo v Petrogradu je prejelo tisoče prošenj za sprejem v srbsko vojsko in čim so bile premagane vse ovire pri ruski vladi, je že v septembru istega leta odoslo dva transporta dobrovoljcev preko Romunije v Srbijo. Ideja nacionalnega vstajenja na je obšla ves jugoslovanski življenj po ujetniških taboriščih. Prvi meseci naslednjega 1916. leta so prinesli radostno vest, da je ruska vlada dovolila na svojem ozemlu in formiranju srbskih dobrovoljskih čet. Plamen čistega patriotizma in pravičnega sovražstva do stoletnega nasilnika je obel srca vseh, ki so čutili a trpečim narodom in poraženo domovino. Odesa, kjer so se zbirali dobrovoljci, je postala središče tega spontanega nacionalnega pokreta. Številke govora, kako velik in silen je bil njegov razmah. Legionarski odred je štel 15. marca 1916. leta 181 častnikov in 5365 vojakov, 1. aprila 263 častnikov in 6312 vojakov in 30. aprila že 12.563 mož. Kdor je videl takrat radostna lica onih, ki so z eno poteto obračunali z zastarelimi predsodki o zvestosti avstrijskemu vladarju in ali, da žrtvujejo svoje življenje za narod in domovino, ni mogel več dvomiti, da je ideja osvobodjenja in ujedinjenja jugoslovenskega naroda živa, da je poglajna globoko korenina, ki jih ne more izriniti niti oborožena sila niti zob neljubeznega časa.

Pojav divizije junških srbskih dobrovoljcev je presenetil zaverijski svet in osupnil centralne države, ki pač niso računale s tem, da je vprašanje neodvisnosti slovenskih narodov že tako dozorelo. In ko je začetkom avgusta 1916 leta prekorajilo 16 tisoč oboroženih jugoslovenov Donavo, da stopijo v vrste borcev za pravico in resnico, ko so zapele puške in strojnice, ki so jih krepko držali jugoslovanski dobrovoljci, je postalo vsemu svetu jasno, da Jugoslavija ni kabinetna izmišljotina diplomacije, nego realna zahteva časa in naroda, ki noče več nositi tujeja jarma. Dobriča, Medžidija, Kara Sinan, Kokardža, Amcača, Endže Mahale, Pasari in dr., to so imena, ki jih bo beležila naša povestnica kot posebno poglavje. Tu je tekla kri v bojnem metežu prvih udeležencev Srbov, Hrvatov in Slovencev, tekle je sibelka svoboda, skupne domovine Jugoslavije, ki je žvela tedaj same v sredi nileh plamentnih sinov. 2613 mrtvih in 7370 ranjenih, rezultat dvomesečnih junških bojev srbske dobrovoljske divizije proti premočnim falangi bolgarsko-turških nemških čet, to je bil naidirši dar na oltar domovine, to je bil temeljni kamen, na katerem se je nozeje zgradila s pomočjo srbske vojske današnja kraljevina SHS.

Vihar ruske revolucije je onemogočil nadaljnje bivanje in borbo dobrovoljcev v Rusiji. Po naravnem potovanju preko Murrmanke in Vladivostoka se je zbrala potem večina njih na solunskem bojišču, kjer se je nadaljevala slavno započeta epopeja na

šega nacionalnega osvobođenja. Naši dobrovoljci, združeni tu v jugoslovensko divizijo, so šli skupno s šumadijsko divizijo z istim zanosom in heroizmom kakor v Dobruđi v boj za pravično narodno stvar. Kako velike so zasluge dobrovoljcev za končno zmago na solunskem bojišču, kjer se je odločila usoda naše mlade države, pričajo besede generala Pešića, ki je izjavil: Po osvoboditvi glavnega neprijateljskega položaja je jugoslovenska divizija nadaljevala napad na zelo močno pozicijo Kozjak in po jako kruti in krvavi borbi pobila sovražnika in zavzela te pozicije. S tem je bil neprijatelj na solunskem bojišču popolnoma premagan. Divizija je poznala samo uspehe, šla je od zmage do zmage, proslavila je svoje ime in ovekovečila naše junške dobrovoljce, ki so nikoli niso balji za svoje življenje, da proslave in povečajo našo milo domovino.

Sedmo obletnico svojega herojstva v Dobruđi in na solunskem bojišču praznujejo te dni naši dobrovoljci. Ni to praznik ožega kroga slovenskega naroda, nego občeslovenska in jugoslovenska prireditve. In ko se obenem z njimi spominjamo teh velikih dogodkov v naši nacionalni zgodovini, ključemo sredičnem nevdramno spajanje na bojnih poljanah »slava«, živčim dobrovoljcem širom domovine pa čast in popolno priznanje za njihove zasluge.

Pismo iz Celja.

Celje, dne 4. oktobra.

Naše gledališče. — Ljudsko vseučilišče. — Draginja pada.

Naše mestno gledališče je letos prišlo že v drugi polovici meseca septembra s predstavami. Doslej smo imeli že okrog 10 predstav. Artistično vodstvo je prevzelo Udrženje gledaliških igralcev v Ljubljani in gledališče pod režijo gospoda Rado Zeleznika lepo uspeva. Tudi je dozdaj opažati še dosti zanimanja od strani občinstva za gledališče, ker so bile predstave doslej večinoma precej dobro obiskane. V prihodnje se nam obeta tudi gostovanja iz Ljubljane. Želeli je, da bi uživalo gledališče vsa sezona zanimanje pri občinstvu, ker je tako je mogoče temu kulturnemu zavodu prospovati in nuditi Celjanom umetniški užitek, katerega smo v minulih letih precej pogrešali.

Druga važna kulturna institucija je naše »Ljudsko vseučilišče«, ki prične v prihodnjih dneh z rednim predavanji in tečajji. Ta institucija je v prvi vrsti namenjena posebno delavskim slojem. Lansko leto je moralo »Ljudsko vseučilišče« okrog božiča ustaviti svoje delovanje, ker so bila predavanja slabo obiskavana, predavatelji pa ne predavajo radi praznim klepom. Da bo letos bolje, bo naloga raznih kulturnih organizacij, da zanese zanimanje za to važno institucijo v vse sloje, posebno tudi delavske. Delavstvo ima pri nas še zelo malo smisla za razne kulturne prireditve. Najbolj srečno se počuti po raznih beznicah, kjer se zastruplja z ničvradnim alkoholom.

Naše mesto pa je tudi veselo mesto. Za današnje nedeljo vabijo plakati na raznih mestnih vogalih po raznih gostilnah, na »vinske trgateve«, ki jih pričeljo razna društva. Uspehi je zagisuran vsem, saj za veseljačenje je še vedno dosti denarja, pa naj se ga vzame klerkoli. Kaj zato, če imamo drugi dan prazne žepa in če katerega boli glava. Društva kot prireditelji so dobila svoj obolus in stvar je v redu.

Naši mesarji se še vedno »dajejo« med seboj. Prišla se je konkurenca, ker se je neki Weber »predružil« na stolnici sekati meso po 15 Din za kilogram. Pa ne boš nam delal zgage ti reva uboga para, prej homo mi uničili tebe, kakor ti nas, so dejali naši mesarji in znižali cene mesu ter pričeli konkurirati »predrženemu« Weberju. Mi Celjani se pa smiejemo mesarski bitki, ker smo končno prišli do cenejšega mesa, katerega jemo sedaj po 14 in 15 dinarjev. Kakor čujemo, nas za to zavidajo celo Mariborčani.

Tudi kruh jemo Celjani nekaj ceneje, kakor drugi zemljani. Ko so cene moki padle, so naši peki uvideli, da bo treba cene kruha znižati, pa so to tudi storili ter dali svojim kolegom po drugih mestih s tem lepši zgled. Naše mesto gre torej z lepimi zgledi vedno naprej, samo da bi te zgledje tudi drugod posnemali.

Društvene vesti.

— **Plesno vaje maturantov** tehniške srednje šole se prično 9. oktobra t. l. ob 20. v veliki dvorani »Narodnega doma«. Ker se ustmeno o, osebnost ne bo vabilo vsled pomanjkanja prostega časa, prosimo, da cenj dame in gospodje to vpoštejavo in se vabilu, katerega so prejeli, gotovo odzovejo. Odbor.

— **Prevoznika zadruga** v Ljubljani javlja svoj sklep z ozirom na naredbo državne uprave južne železnice v Ljubljani, da se moralo od 11. okt. t. l. železniški vozovi tekom 6 ur natovortiti oziroma iztovortiti, da njeni člani prevozniki ne morejo jamčiti za nastale posledice, ker je delo v tem skrajšanem roku neizvedljivo. Načelstvo.

— **Olepeševalno društvo** v Rožni dolini priredi v nedeljo dne 7. okt. ob 16. veliko vinsko trgatev s plesom v gostilniških prostorih g. Končana. Vstopnina 5 Din. Odbor.

— **Zadruga krojačev**, krojačih in sorodnih obrtov v Ljubljani vabi vse zadrugnice in zadrugnike na sestanek, ki se vrši dne 8. okt. ob 19. zvečer v prostorih restavracije pri Zlatorogu v Ljubljani. Gosposka ulica 3. — Na sestanku se bo posvetovalo, kako naj se omogoči otvoritev obrtnonadaljevalne šole, ki je brez izdatne pomoči interesov nemogoča. Načelstvo prosi zadrugništvo, da se teza važnega sestanka zanesljivo v polnem številu udeleži. Načelnik.

SPOMINJAJTE SE »DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA«

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Sobota 6. okt.: Smrt majke Jugovičev izv. Nedelja 7. okt.: Judit. Izven. Ponedeljek 8. okt.: Azazel Red C.

OPERA.

Sobota 6. oktobra: Novela od Stanca; Zapečateni. Red B. Nedelja 7. okt.: Zrinjski Izven. Ponedeljek 8. okt.: Zaprti.

SENTJAROSKI GLEDALIŠKI ODER v Ljubljani.

V soboto, dne 6. oktobra: »Ženitev«. V nedeljo dne 7. oktobra: »Ženitev«.

— **Nedeljska operna** in dramska predstava je dobrodela. V sled odloka ministrstva prosvete v Beogradu z dne 29. septembra 1923 št. 1884 morajo vsa državna in občinska gledališča dvigniti dne 7. oktobra obilne cene predstavam za 30% in tu povisek oddati kot podporo žrtvam potresa na Japonskem. Cene predstavam v našem gledališču veljajo kakor so na gledaliških letakih plus 30%, ki se izroče pomnožnemu odboru kot prispevek Ljubljani. Obilnostno vabilo, da poseti predstav.

— **Dramatična šola** »Udrženja gledalcev« v Ljubljani. Sprejemni izpiti se vrše v nedeljo 7. oktobra ob 10. uri dopoldne v dramskem gledališču.

— **V nedeljo 7. tm.** se pole v opernem gledališču Zajčeva opera »Nikola Šubić Zrinjski«. Vlogo Zrinjskega poje gost baritonist Robert Primožič iz Zagreba. Opera je dosegla koncem minule sezone pri nas najlepši uspeh. Opero dirigira kapelnik Matauš, režira Sevastjanov. Poleg goste nastopijo gna Thalerjeva in Sfiligoeva ter gg. Sowilski, Kovač, Zupan, Mohorič, Debevec, Pugelj, Perko, Rus in Erklavec. Ples aranžira gđ. Svoboda.

— **Opera »Aida«**. Kralj egiptovski — Pugelj, Amneris — Sfiligoeva, Aida — Zikova, Radames — Simono, Ramfis — Betetto, Amonasso — Cvejič, sel — Mohorič, svečnica — Saxova, dirigent in režiser — Rukavina. »Aida« se je pripravljala za dolgo časa, a z napetostjo je menda nihče ni prav pričakoval, ker smo je videli že večkrat, slabšo kot danes, a tudi boljšo. Omenjam takoj, da je imela opera velik, krepak uspeh, rečem zunanji, ker najbrž dalje od ušes ni segla, če izvzemem najboljši, peto solti. Verdi je središčen glasbeni situaciji dramatik, prebrisan praktik, ki zna draviti živce, če so še tako otrpli, uporabljaš mogočen orkester, efektne ansamble, skrajno melodične stavke, blesteči pomp itd. V »Aidi« imaš fortisimov na izbero, toliko, da zadnja, boli v se zatopljena slika pomeni naljub dekredendo v vsakem oziuru. Pestnih slik ne pozabiš izlepa, silnih skupin, vrhunec je dovoli. Solisti morajo biti glasovni atletji, da prekrče danes prav dobri orkester in zbor. Rukavina svoje energije ni štedil, zato so imeli nekateri solisti težko stališče, n. pr. Sfiligoeva ali Pugelj. Kos orkestru pa je bila v prvi vrsti Zikova, dalje Betetto, Simono in tudi Cvejič, ki mi je zlasti ugajal v peti sliki in se kaže, da je od lani marsikaj pridobil. Najvišje zadovoljenje pa smo imeli poslušalci pri Zikovih, ki, dasi nekoliko trudna, zmagovito obvladala celo težko partijo. Simoni bi naj bil nekoliko toplejši Radames. Naljubno me je danes večkrat dirnil njegov nosni nastavek. Vem na, da umno on tudi brez tega prav lepo, lepše peti. Betetto je bil nad vse do stopen svečenik. Sfiligoeva, kakor sem že pripomnil, je za to partijo prebika. Tu bi bila Thierrieva na mestu. Saxova ima mal, srčkan glasček. Zbor, je kadar je bil za odrom, občutno distoniral, na odru pa je bil korajžen in je smenterem premagal celo orkester. Skupine, nastopi in odstopi so bili dosti leseni, brez pravega življenja, vsi predde petatitni. Slo je vsa kot no vrveč. Še plesali so tako. Zanimivi so bili vsi deli dravske divizije s svojimi cvetkari in sodobnimi instrumenti. Pridno so obračali note. Nisem vedel, da so stari Egipčani vse to že uporabljali. Kakor rečeno, je »Aida« danes doživela hrupen uspeh. Ključno na oder pa so bili deložni po večkrat vsi, razve dvah, ki imata morda dve tretjini zaslug na uspehu: g. Skružin in garderobna gledališka delavnica. Da ni bilo teh dvah, ne bi izdaleka bilo toliko navdušenja. Masa ljubih procesije, blesteče podobe, parade, slavnosten hrup — to kar zbode v oči, kar očeluh ušesa. Kriva pa sta tudi, da smo za milijon ali še več lažji, kaj takalo zunanja, sicer prekrasna obstanovna ni kala in to zlasti v času, ko so nam v Beogradu oddisnili milijon in še kaj. Toda to nič ne stori, da se le zgodi volja tistih, ki jim je tak uspeh v čast in slavo potreben.

Glasbeni vestnik.

— **Petje na dan Vseh svetih** na pokopališču. Odbor »Zveze slov. pevskih zborov« je sklenil, da zapojo ljubljanski v Zvezi včlanjeni zbori na dan Vseh svetih dopoldne na pokopališču pri sv. Križu tri nove nagrobnice. Zbori naj nemudoma pošljejo po notni material k Zvezinemu pevovodji ter začno nagrobnice študirati.

— **Zgodovina Francoske** od XII. stoletja naprej podana v pesmih. Ta izredni tema tvori podlago historičnega koncerta, katerega priredila Glasbena Matica in Francoski institut v Ljubljani v ponedeljek dne 8. okt. ob 8. zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Na tem koncertu bo predaval prof. Lucien de Flagny, ravedatelj glasbene šole »SINFONIA« v Parizu. Lucien de Flagny je znan po svojih predavanjih o zgodovini francoske narodne glasbe. O tej temi je predaval v najrazličnejših mestih Francoske, Belgijske in Holandske. Sedaj nastopa svojo predavateljsko turnejo po Jugoslaviji, Romuniji in Čehoslovaški. Predavanje spremlja s petjem raznih pesmi gospod William Owin, lirčni tenor narodnega konservatorija v Parizu. Gospod Owin je prvovrstni koncertni pevec ter je nastopal v velikih koncertih v Parizu, Londonu, Newyorku, Chicagu itd. Koncert obeta biti vsestransko zanimiv. Vstopnice so v predprodi v Matični knjižarni v Ljubljani na Kongresnem trgu.

JEZDEC BREZ GLAVE

I. del
4., 5., 6. in 7. oktobra

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 6. oktobra 1923.

Še nismo pozabili!

Včerajšnji »Slovenec« je končno vendar spregovoril o mestnem gospodarstvu. Njegova izjava so nadvse značilna. Ker ne more utajiti, da je klerikalno-komunistična večina potrošila ogromno svote in zadolžila mestno občino za več kakor 100 milijonov, se postavlja na komodo stališče in pravi, da je bila ta večina prisiljena izdati te ogromne svote za razne investicije, zato, ker prejšnji občinski svet, ki je bil v naprednih rokah, ni izpolnjeval svojih dolžnosti.

»Slovenec« piše doslovno: »Če bi bil stari občinski svet delal, kakor bi moral, bi bil lahko prišel in tudi končal lepo število naprav za razmeroma majhne svote, ker je denar takrat še nekaj veljal, in občina bi bila danes v prijetnem položaju, da bi bila po principu »krona je krona« za lahko plačala s papirjem vse svoje v zlatu ali vsaj v polzlatu narejene dolgove. Ker pa je ta občinski svet spal, spal in zopet spal, mora nova mestna uprava graditi svoje naprave za velikimi svotami... Tako kriči sedaj »Slovenec«, glasilo tiste stranke, ki je od leta 1908. naprej sistematično zavirala vsako uspešno delo v ljubljanski občini samo zato, ker je bila ta občina v naprednih rokah.

Ali misli »Slovenec«, da je ljubljansko prebivalstvo že pozabilo na nasilstva, ki jih je svojočasni klerikalni deželni odbor sistematično izvajal proti mestni občini ljubljanski? Ne, naša javnost se spominja še prav dobro, da ni klerikalni deželni odbor leta in leta zgolj na pritožbo klerikalne šefeta odobril občinske proračune, da je mestni občini ljubljanski odrekal kredit za vsako še tako potrebno zgradbo, tako da je mestna občina vsa ta leta morala gospodariti, kakor je vedela in znala, zgolj s skromnimi rednimi dohodki, ker so vsi mestni proračuni ležali neodobreni na mizi klerikalnih mogotcev v deželnem odboru!

Klerikalci so bili tudi tisti, ki so prepredili zgradbo mestne elektrarne na Ljubljani. Vsakomur je še v živem spominu pravda, ki jo je dolga leta vodila mestna občina proti deželnemu odboru kranjskemu, ker ji ni hotel zgolj iz slepe strankarske strasti in zavisti dovoliti, da bi ob Ljubljani zgradila novo elektrarno in tako preskrbelo Ljubljano v zadostni meri z električno razsvetljavo.

O da, stari občinski svet bi bil izvršil marsikatero občekoristno napravo, poleg elektrarne na vodno silo bi bil zgradil hladilnico, preuredil bi klavnico, tlakoval bi bil ceste, zgradil novo magistratno poslopje, saj so bili za vse te naprave že izdelani načrti, a kdo je vse to prepredil? Tisti klerikalci, ki sedaj tako kriče, tisti klerikalci, ki so sedel takrat v deželnem odboru kranjskem ter so samo iz strankarskega fanatizma in zagrizenosti zavirali vsak razvoj in napredok napredne Ljubljane!

To je resnica, zato jezik za zobe, klerikalni škodljivci ljubljanskega mesta! Blizu se čas, ko pride za vas dan plačila za vse grehe, storjene nad Ljubljano v preteklosti in sedanjosti, in takrat vas spode volilci tja, kamor spadate!

Jugoslovanski zadrudni kongres v Celju.

Včeraj, v petek, 5. t. m., se je začel jugoslovanski zadrudni kongres v Celju z internimi sejami. Predpoldne je zboroval upravni odbor, popoldne je bil občni zbor Glavnog Zadrudnega Saveza pod predsedstvom dr. Božiča, ker je prišel predsednik GZS dr. Korosec šele ponoči v Celje. Danes, v soboto, se je vršil zadrudni kongres. Na zborovanju je došlo mnogo zadrugarjev iz naše države pa tudi mnogo zunanjih gostov, ki se zanimajo za naše jugoslovansko zadrudništvo. Iz Švice je prišel zastopnik francoskega konzumnega zadrudništva Fauquet, iz Monakovega kot zastopnik bavarskega kmetijskega zadrudništva komercialni svetnik Löwenack in ravnatelj Neumaler in Gagel, avstrijsko konzumno zadrudništvo zastopa Pohl iz Gradca, kmetijsko ministrstvo v Beogradu načelnik dr. Velja Stojković, zagrebški zadrudni zveze minister na r. dr. Fr. Poljak, pl. Grabark, Kopač, Gajler, nar. posl. Predavac, glavno zvezo srbskih kmetijskih zadrug v Beogradu Mika Avramović, minister n. r. Glavinč, Nikolč in Koljč, osješko zadrudno zvezo inž. Zorič, Kurjaković in Kerkuvan, hrvaško zvezo v Sarajevu prof. Tandarić, muslimansko zvezo v Sarajevu Hadžić, dalje so došli zastopniki Zadrudne Zveze in Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.

Česa vsega ni kriv centralizem. V eni zadnji številki »Domoljub«, ki je dušna klerikalna hrana za preprosti narod, je med raznimi budalostmi tudi čitati, da je v Skoplju umrl rojak iz Škofje Loke iz zminskih občine. Po opl-

su vseh njegovih vršin in zvestobe do Marijinih družb vzklikal dopisnik v »Domoljubu«: »Vsega tega je kriv centralizem!« Vprašamo: Kdo pa je bil kriv, ko so prejšnje čase umirali naši vojaki kot sužnji Avstrije na bojiščih po vsem svetu? Takrat klerikalni listi niso črhali besede proti dunajskemu centralizmu. Seveda na Dunaju je vladalo apostolsko veličanstvo, katerega naslova naš kralj nima. Najbrže je centralizem tudi vzrok nesreče v Devici Mariji v Pulju pri streljanju ob priliki obešanja zvonov. Centralizem je seveda vzrok, da je nadorel Pirc polomil mestni avtomobil. Ako se kak orel ali orlica spodtakne, je že kriv centralizem. Res centralizem je kriv, v toliko kriv, ker je preveč popustljiv napram državo razdirajočim elementom, katerih kar mrgoli ravno med klerikalci. Seve, ako pa pridejo klerikalni kolovodje do polnih korit in nekdanje moči, potem bo pa centralizem najboljše in najuspešnejše oblika vladanja.

— Ves denar gre v Beograd. Somišljenik z dežele nam piše: To preskuto frazo čitamo dan na dan v klerikalnih listih, da že kar preseda človeku. Povejte vsaj enkrat, da so od tega denarja plačani vsi uradniki, vsi učitelji, deloma duhovščina in najbolj sijajno pa škojfe. Škojfe dobivajo na dan sto Din draginske doklade, to je na mesec 12 tisoč kron. Visok uradnik že mora biti, da pride do teh prejemkov s plačo in dokladami vred, a mora imeti še veliko družino. O takih dobrotah in dohodkih, ki jih dobivajo od državne uprave duhovni gospodje, pa ni čitati v klerikalnih listih, namenjenih nižjim, nepoučnim slojem. Že vedo, zakaj ne.

† Danica Hrističev. Danes je minulo 40 dni, odkar je preminula na Bledu predsednica »Narodnega ženskega Saveza«, velika prijateljica in dobrotnica Slovencev. Po srbskih cerkvenih obredih se vrši po blagi pokojnici 40. dan parastos. Ker je bila D. Hrističeva vneto Jugoslovenka, jej prirede Srbinje parastos v Beogradu, Hrvatice v Zagrebu in Slovenke v Ljubljani, kjer se vrši jutri v nedeljo ob 11. dopoldne v vojaški kapeli vojvode Mišića. »Narodni ženski Savez« vabi Slovenke, da izkažejo poslednjo čast svoji dobri prijateljici.

— Nekaj za Jugoslovansko Matico. Pišejo nam: Čudim se, da še ni prišla naša aglina in iniciativna Jugoslovanska Matica na posebni vir dohodkov. To so razne vojne in predvojne svetilnice, križci itd. Vsa ta ropotlja zbujala neprijetne spomine na poginulo Avstrijo, zato teh »okraskov« nihče rad ne gleda, temveč jih ima kje založene. Razum železnih križcev, ki so malo vredni, bi se vsa druga kovina v množinah dala dobro predelati. Koliko je med našim ljudmi takozvanih jubilejnih kolajin in bronastih svetilnic! Naj bi J. M. potom časopisja in svojih podružnic pozvala na oddajo in zbiranje takih kolajin in križcev po okrajih. Uspeh bo brezdvomno siguran in obilen.

— Proslava 70 letnice dr. Jurtele. Iz Ptujla nam pišejo: V sredo dne 3. t. m. zvečer so priredili ptujska narodna društva pod vodstvom Sokola dr. Jurtele v proslavo njegove 70 letnice bakladi s podoknic. Po podoknicah so se zbrala vsa društva v Narodnem domu na intimo proslavo slavljenčevega jubileja. Številna udeležba s strani občinstva je pričala, kako visoko cenijo vsi narodni sloji v Ptujlu neprecenljive zasluge, ki si jih je pridobil dr. Jurtele za ptujsko mesto in njega okolice. Slavnostni večer je otvoril ravnatelj dr. Komljanec kot predsednik »Narodne Čitalnice«. Z lepim govorom, v katerem je naslikal dr. Jurtele kot narodnjaka, kot neumornega delavca na političnem in gospodarskem polju, in očrtal njegove zasluge, ki si jih je pridobil na vseh popriščih za slovensko stvar in za osamosvojitve slovenskega ljudstva izpod težkega nemškega gospodarskega jarma. Ko je slavljencu izrekel v imenu ptujskih Slovencev iskreno čestitko in mu klical »Še na mnoga leta!« je vsa dvorana odmevala navdušenih klicem in vse občinstvo je prišlo slavljencu iskreno ovacije. V imenu velikega župana je nato govoril vladni tajnik dr. Megušar, v imenu trga Smarje, kjer je slavljenc tudi nekaj let uspešno deloval, zdravnik dr. Rakež, v imenu celjskih Slovencev, dr. Ovidon Serneck, v imenu stanovskih kolegov dr. Brumen, v imenu ptujske posojilnice dr. Fermevc, v imenu Sokola starosta dr. Salamon, v imenu Ciril Metodove podružnice dr. Gosak, v imenu učiteljskega nadučitelja Klemenčič, v imenu trgovskega gremija Industrialec Čuček, v imenu akademske omladine pa Jurist Sluga. Vsem govornikom se je dr. Jurtele zahvalil v kratkem govoru, ki je izvenel v poziv, naj bi se vsi res narodni krogi v Ptujlu strnili v enotno falango, kadar je treba braniti narodne interese, ker obstoja sicer nevarnost, da postanejo v Ptujlu in v okolici zopet odločilni faktor naši narodni nasprotniki. Lepo uspejo slavnost je zaključil ob 11. ravnatelj dr. Komljanec.

— Otvoritev razreda češkega jezika za češkoslovaško dečo bo jutri v nedeljo, 7. t. m., ob 10. dopoldne v mestni deklisiški realni gimnaziji v Ljubljani, na kar naša občinstvo opozarjamo.

— »Slovenec« in dr. Fran Goršič. Že dolgo časa se opaža in bere, da si je »Slovenec« z različnimi podpihovalci vred izbral dr. Frana Goršiča za svojo najkrmavejšo žrtev, katero hoče in hoče naravnost uničiti. Kdor do sedaj ni verjel in spoznal te človekoljubne namere »Slovenčeve«, temu so se danes, ko je prečital najnovejši in najsurovejši napad na tega uradnika in njegovo sodbo, morale odpreti oči. Saj se njemu in soprogu njegovi očitalo najgrše stvari na tak način, da smo odkrito povedano — osupnili. Znano nam je, da je dr. Goršič radi vse h dosežanih napadov njegove osebe in uradne časti takoj vložil pri deželni sodnji v Ljubljani tožbe zoper vse obrekovalce, ki in kar se mu jih je posrečilo vkljub znanim izgovorom in težavam zagrabiti. Te tožbe v vse in pravde tekó še danes! Zategadel je tem bolj ostudno in tem manj možato, ako hoče »Slovenec« in vsi tisti, ki se brez poguma lastne odgovornosti skrivajo za njegovim uredništvom, prav sedaj, ko se ima v kratkem pred sodnijo razpravljati o vseh teh dr. Goršičevih tožbah, s takimi nenavadno žaljivimi napadi delati izvensodno propagando zoper svojega nasprotnika. Tak način krščanskega postopanja se ne more zadostno in primerno obsoditi. Sedaj se celo go. dr. Goršičev blati in obrekuje na prosti način, kakor ga že dolgo nismo čitali, je kar najžalostnejše znamenje za slovensko žurnalistiko obče in za spodobnega, po naukih in navodilih pa tudi z odgovornostjo vrhovnega šefa g. ljubljanskega škofo dr. Jeličiča pisčega in napadajočega »Slovenca«. Gospoda, ali ste že povsem pozabili na božje zapovedi? Ne ubijaj, ne kradi in ne prešestuj? Žurnalistično prešestovanje in nič drugega namreč ne uganja glasilo ljubljanske škojfe, ki se zaganja v pošteno slovensko gospo in hčer obče znane rodbine in v poštenega, marljivega in zelo spretnega in vestnega uradnika, ki v vseh mu poverjenih poslih v resnici vse drugačno »socialno deluje«, nego »Slovenčeva« garda, ki se n. pr. na ljubljanskem magistratu ne sramuje pred seboj, pred Bogom in ljudmi plačevati mestnim ubožcem žalostno smešne svote, na pr. podpore 4 Din na mesec, med tem ko za druge vse prej nego socialne svrhe razmetava občinski denar skozi okno uboge ljubljanskega magistrata. Toliko za danes o tem ostudnem poskušanem masakriranju g. dr. Goršiča in njegove soproge. Videli in poročali bomo, kako se zadeva razvije in konča pred sodnijo. Dotlej pa počakamo z vsako nadaljnjo besedo.

— Nove odredbe glede dnevnih. »Službene Novine« priobčujojo sklep ministrskega sveta in finančnega odbora narodne skupščine, po katerem se dnevne dele odslej v velike in male. Velike dnevne se dele na povečane in normalne. Povečane dnevne pripadajo za prvih 15 dni potovanja, normalne pa za vsak dan po preteku tega roka. Male dnevne so samo normalne. Ministri dobivajo 250 D povečane in 200 Din normalne dnevne, višji uradniki od IV. čin razr. dalje 100 D povečane, 75 Din normalne in 65 Din normalne male, višji uradniki od VII.—IV. čin razr. 75 D povečane, 65 Din normal. in 50 D normal, male uradniki pod VII. čin razr. 65 Din povečane, 50 Din normalne in 45 Din male normalne, aspiranti in drugi uslužbenci 50 D povečane in 40 Din normalne in 35 D male normalne; poduradniki in ostalo nižje osebje 45 Din povečane, 35 Din normalne in 25 Din male normalne; sluga 40 Din povečane 25 Din normalne in 20 D male normalne dnevne.

— Polovično vožnjo v Ljublo je dovolilo obratno ravnateljstvo lužne železnice vsem udeležencem prireditvev Jugoslovanske Matic v Ljubli v nedeljo, dne 7. okt. in sicer z vstopnih postaj: Ljubljana, Celje, Maribor, Rakek, Vrhnika, Krško, Radeče, Zagorje, Brežice, Ptuj in Sevnica. Potrebne izkaznice za polovično vožnjo se dobe pri tamošnjih podružnicah Jugoslovanske Matic oziroma pri glavnem tajništvu v Ljubljani, Pred škojfo 21. I. Bratje, najbolj odgovor na Italijanska nasilja je delo za Jugoslovansko Matico in zato v nedeljo vsi v Ljublo na veselico tamošnje podružnice!

— Častilci tunaka Malgaja bi bili neprijetno presenečeni, ako bi obiskali njegov grob. Prevelika preprostost tega groba je v prav kričočem protislovju z načrti, ki se snujejo za njegov spomenik drugod. Tu v rojstnem kraju Malgaja obstoji že od početka sem odbor za Malgajev spomenik. Nekaj časa so temu odboru prihajali pripevki, a prekmalu so prenehali. Vsega skupaj se je nabralo 5535 K. Kakor je bilo že svoj čas izkazano v časopisih, se je od te svote porabilo za slovesni prevoz in pogreb, spominsko ploščo na rojstni hiši itd. 4032 K. Ostaneč se je porabil za nagrobno kamenito ploščo s napisom in sicer 1596 K. tako da je primanjalo 93 K. Namen postaviti poseben spomenik se je moral opustiti, ker je pripadla temu odboru tudi skrb za dostojno olepšanje groba. Treba je vsaj vzdigniti nagrobno ploščo, kakor tudi izpopolniti napis na njej. Toda za ta namen nedostaja sredstev. Prosimo torej za nadaljne prispevke. Priredi se pa tudi od tukašnje orkestra koncert dne 14. okt. čigar dobiček naj bi služil za olepšanje Malgajev groba. Obilen obisk te prireditve bi primerno počastil slavljenčevega rojaka. Odbor za Malgajev spomenik v Št. Jurju ob juž. žel.

— Pregled terena za regulacijo Drave. Generalna inspekcija vod v Zagrebu bo pregledala te dni teren, kjer naj bi se izvršila regulacija Drave pri Varaždinu. Kakor doznavamo, se je bilo to delo že pričelo, ker pa ni bilo potrebne kredita, je bilo ustavljeno, kajti v nasprotnem slučaju je obstojala nevarnost, da voda uniči še to, kar bi napravili.

— Celjske vesti. Mestno gledališče. Jutri v nedeljo ob 20. se predstavlja v našem mestnem gledališču »Kozarec vode«. Izven abonementa. Režlja g. Rado Železnik. — Radi prekoračenja silobrana je bil pred celjskim okrožnim sodiščem obojen na 3 mesece težke klet 19-letni sin sin Franc Medvedec iz Sel pri Brežicah. Medvedec je nezakonski sin Jožefa Škrbec. V nekem prepiru in pretepu je 22. julija z lovsko puško zadel moža svoje matere Fr. Škrbec, kateri je bil znan kot nasilen človek, tako nesrečno, da je Škrbec umrl. Sodišče je smatralo zadevo za silobran, ker je Škrbec napadel Medvedca ter ga udaril po glavi ter je slednje obsojilo samo radi silobrana. — Operni večer. V ponedeljek 8. t. m. gostujejo člani ljubljanske opere v našem gledališču. Na sporedu so razne operne točke. Abonement A. — Nogomet. Jutri v nedeljo ob 14. dopoldne na igrišču pri »Skalni kleti« nogometna tekma med »SK. Primorje Ljubljana« in celjskimi »Atletiki«. — Komorni večer v kvartetu »Zika« se vrši v torek zvečer v Celju. Vstopnice se dobe v predprodaji v trafik Kovač v Aleksandrovi ulici. — Pretep med vaškimi fanti. Enega zadnjih večerov so se v neki gostilni v Škoflvaski stepli med seboj vojniki in škojfevaški fantje. Enemu so zlomili desno roko, drugi pa je dobil take poškodbe, da bo par tednov ležal v postelji.

— Nelstinitve vesti. Po Ljubljani krožijo vesti, da sprejme Trboveljska premogokopna družba 40 uradnikov, odnosno poduradnikov. Družba izjavlja, da te vesti niso istinite, ker je stalež uradništva za enkrat izpopolnjen ter se prošnje za namestitve do nadaljnjega sploh ne sprejemajo. — Štipendija za zdravnika. Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje eno štipendijo za zdravnika, kateri je že dovršil prakso v kakih javnih bolnicah in kateri se hoče posvetiti teoretični in klinični izobrazbi nalezljivih bolezni. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— Izgubil se je zlat štirivoglav manjši gumb s tremi kamenčki. Najditelj naj ga izroči upravi Slov. Naroda proti nagradi.

— Kino Matica. »Strast«. Film nam prikazuje človeka, ki je v svoji strasti do igranja napravil vse svoje imetje in premoženje ter končno prodal celo svojo ženo. Drugi dan ga najdejo ustreljenega. Sum pada na njegovo ženo, lepo Katjo, kakor tudi na guvernerja, ki je zaljubljen v njo in skuša zadevo prikriti. Tudi njegov sin je zaljubljen v Katjo. Eden sumničij drugega in napeta situacija se šele razjasni, ko si konča guverner sam življenje. Katja in guvernerjev sin pa postanejo srečen par. Predvaja se še danes in jutri v nedeljo. Prednaznanilo: »Irene d'O.« senzacionalna drama, nadalje umetniški film »Adam in Eva« ter epohalno delo »Tarzanov sin«.

— Opozorilo! Tovarna čevljev »Peter Kozma & Co.« je izdatno znižala dosedanje cene v vseh svojih detaljnih trgovinah. P. t. občinstvo naj se v svojem interesu posluži te prilike.

— Dr. Egbert Frimmel, zdravnik strokovnjak za urologijo, bolezni sečnih organov se je nastanil v Celovcu.

— Kavarna »Jadrana« Turjaški trg 6, vsak večer koncert salonskega orkestra. KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJBOLJŠA ČOKOLADA »SANA«.

— Nikdo ne pozabi, ogledati si modni salon za dame in gospe po meri in konfekciji brata Brunskule. Ljubljana, Židovska ulica 5. Najfinišče blago v lastni zalogi. Konkurenčne cene.

— Ogledite si v izložbah oblačilne industrije A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ul. 7 najnovejše razlage, njih nedosežno lepi kroji in nizke cene pri izvrstnem blagu.

— Opozarjamo, da se je tvrdka I. Maček, stara, priznana solidna trgovina z oblekami, preselila v poslopje Pokolninskega zavoda na Aleksandrovi cesti šte. 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

Sokolstvo.

— Sokol I. vabi svoje članstvo, da poravnava članarino za tekoče polletje v društveni pisarni na Taboru. Uradne ure so med 15 in 19 uro, vsaki dan. Odhor.

— S šestdesetletnice Ljubljanskega Sokola, Apelu brata staroste na slavnostnem občnem zboru v nedeljo, dne 30. septembra 1923 za zbiranje prispevkov za zgradbo Sokolskega doma, sta se kot prva odzvala vedno poštvovalna brat Fran Krapež in njegova soproga Roza ter poklonila društvo »Sokolski dom« znaten znesek 3000 Din kot jubilejni dar. Odbor sokolskega društva v Ljubljani izreka plemeniti-ma darovalcema najiskrenejšo zahvalo v nadi in z odkrito željo, da najdeta obilo posnemalcev.

— Vsi bodo prihiteli! V soboto, dne 6. t. m. se vrši na Taboru ob 20. predavanje br. staroste dr. Pavel Pestotnika »Zakaj se priznavam k sokolski misli«. Pozivamo vse brate in sestre, da se predavanja udeležijo, ker je obvezno. Zlasti se opozarjamo mlajše brate in sestre, ki bi se v smislu sklepa Sokolskega Saveza udeleževali redne telodobe. Prosimti odsek Sokola I. — Mladinski izobraževalni odsek Sokola II. v Ljubljani priredi v nedeljo 7. t. m. ob 10. uri predavanje v realci. Predaval bo br. Kalan: O začetkih slovenskega Sokolstva. Predavanje je obvezno za moški in ženski naraščaj; udeležijo naj se ga pa tudi člani in članice.

Turisti ka in sport.

— Sportni klub Ilirija objavlja, da je podaljšal rok z izplačilo obveznice do torka 9. t. m. popoldne nakar se definitivno zaključijo odpiranje. Vse obveznice, ki se ne predajo do tega dne, se smatrajo podarjene klubu.

— Braturni v Narodni kavarni. Današnji braturni, kakor ga prireja vsako soboto ljubljanski šahovski klub, bo zlasti zanimiv zato, ker bo rezultat današnje večera odločil, kateri igralec pripada prvemu, kateri drugemu razredu. Vse to bo turnirjev je namreč sklenilo, da se bo igralo braturni v dveh razredih. Prvemu pripadajo vsi igralci, ki dosežejo danes vsaj polovico mogočih točk. Ostali, ki tega ne dosežejo, pridejo potem v drugi razred, igralci, ki pridejo v drugi razred, se še vedno lahko povzpe v prvi, če v naslednjih petih turnirjih doseže vsaj 50% odigranih iger. Prav tako pada lahko igralec prvega razreda v drugi, če v teh petih turnirjih doseže manj kot 35%. Proti obem razredom bo odslej igral naš mojster dr. Vidmar in sicer proti prvemu brez stolpa al, proti drugemu brez stolpa al in konja bl. Da dobimo kolikor mogoče točen pregled o moči naših braturnih igralcev in da damo tem braturnim igrarjem zanimivejšo obliko, vabimo vse igralce, ki so se dosedaj udeleževali teh prireditiv, kakor tudi one, ki bi se jih radi udeležili, da se zanesljivo ogledajo v Narodni kavarni do 7. ure zvečer. Vodstvo turnirja.

— Konflikt med ljubljanskimi in zagrebškimi nogometnim podsavezom. Pišejo nam: V nedeljo bi imel pri nas igrati Hašk z Ilirijo. Zagrebški nogometni podsavez pa je v zadnjem momentu Hašku zabranil igranje z ozirom na »incidente« pri zadnjih tekmah s »Concordijo« in »Gradjanskima«. Vsa ljubljanska sportna publika je bila pri obeh tekmah navzoča ter v najboljši, da kakih incidentov ni bilo, najmanj pa s strani igralcev ali publike. Ker je »Gradjanski« v slabši formi ter ni porazil Ilirije z visokom rezultatom, so alarmirali vse zagrebško časopisje ter pisarili o napadih in scenah, katere so bale ubranili samo prisotni Zagrebčani in kojih je bilo baje nad polovico publike. Osebit hud napad naj bi bil na sodnika, ki je bil baje opljuvan in ki so ga le z naporom rešili. Sodnik, ko je čital te gostostnosti, je pisal na Savaes pismo s prošnjo, da naj pojasnijo v listih, da se njemu ni ničesar pripetilo. »Gradjanski« sam je na dopis »Ilirije« odgovoril, da on žal ne more ničesar pri listih podvzeti, da pa ostane prijateljsko razmerje med kluboma prej kot slej. In vendar listi ponovno napadajo Ljubljano, vzdržujejo vse lažljive trditve ter imenujejo Ljubljano »balkansko« itd. Zagrebški nogometni podsavez je proglasil bojkot Ljubljani. Savez je ta bojkot razveljavil, podsavez pa ga nemoteno izvajal, protest pa pošlje savez istemu podsavezu v rešitev. Funkcionarji, ki vrše to stvar, so člani Gradjanskega, člani Gradjanskega vzdržujejo kot funkcionarji podsaveza lažnjive trditve pri savezu o napadih na sodnika, ki sam pravi, da takih napadov ni bilo, isti člani pošiljajo enaka lažna poročila v dunajske sportne liste in vodijo svojo kompanijo, podsavez in savez pa krijeta s svojim ravnanjem vso umazanost. Predsednik in tajnik Saveza in zagrebškega Podsaveza so člani Gradjanskega, ki zlorabljajo svojo funkcijo in puste blatti jugoslovanski sport v tujni, mesto da bi preiskali in razčistili zadevo. Živo nas spominja ta zadeva na svojočasno iz istega razloga inscenirano bajko o Splitu in na spor s češkim Savezom. Kdo naj ima še zaupanja v naše sportne organizacije, ako se niti vrhovne ne morejo dvigniti na nivo objektivnosti. Zagrebški sportni svet bo po končani preiskavi zopet za blamažo bogatejši, ki bo ponovno razkrinkala načelna sredstva zagrebških nogometašev, s katerimi skušajo zakrivati svoje neuspehe. Se eno vzbuja pozornost: V vseh teh napadih je bilo mnogo pritožb čez igrišče, novi dopisniki zagrebškega sportnega lista zopet napada igrišča Ilirije o priliki lahkotileškega metenja, dasi ni dvomno, da v Jugoslaviji ni lepšega in boljše oskrbovanega sportnega igrišča kakor je to Ilirijansko. J. O.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 6. oktobra. Prosti promet.

V današnjem prostem prometu ni bilo skoraj nobenega trgovanja. Ze par dni trajajoča rezerviranost na trgu se je tudi še danes nadaljevala. Napram včerajšnji borzi so se tečaji danes nekoliko ucvrstili. Sklenjen pa ni bil pri teh tečajih skoraj nikak zaključek.

V prostem prometu so notirale: Devize: Curih 15.75, Pariz 5.25, Loni don 401.—, Dunaj 0.1235, Praga 261, Trst 3.94—3.96, Newyork 87.50.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 6. okt. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.45, Berlin 0.00008, Amsterdam 219.65, Newyork 558.75, London 25.47, Pariz 33.25, Milan 25.25, Praga 16.55, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.57, Sofija 5.45, Varšava 0.0007, Dunaj 0.00705, avstr. žig-krone 0.0079.

— Trst, 6. okt. Predborza: Beograd 25.45, Berlin 0.00005, Dunaj 0.031625, Praga 66.05, Pariz 132.60, London 101.50, Newyork 22.15, Curih 398.

— Dunaj, 5. oktobra. Devize: Beograd 618—822, Milan 3181—3196, London 322.800—323.800, Praga 2090—2100, Newyork 70.560—70.960, Pariz 4212—4228, Curih 12.675—12.725. — Valute: dinar 807—813, lira 3160—3180, funt sterling 321.000 do 322.600, francoski frank 4165—4195, dolar 70.560—70.960, švicarski frank 12.560 do 12.640, češka krona 2072—2088.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20
besed Din 3-; vsaka
nadolna beseda 50
para, s davčino vred

Prodaj

Otomana,

skoro nova, se proda. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.650

Lesena postelja, kompletna, se proda. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.663

Lahka kočija polpokrita, enovprezna, se proda. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.449

Harmonium, malo rabljen, se ceno proda. — Ogleda se: Sp. Šiška 13 (poleg cerkve). 10.703

Moško kolo se kupi. — Ponudbe z navedbo cene pod »C. 10.708« na upravo »Slov. Narodae«. 10.698

Več dvokrilnih stanovanjskih vrat in podstrešnih oken na prodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.704

Dve železni peči in cevi napredaj. — Po izve se v pisarni »Manac«, tovarna kadištor, Ljubljana, Rimska cesta 6. 10.550

Hmeljski drogi od 5 m naprej v množini šestih vagonov napredaj. — Ponudbe pod »Hmeljski drogi/10.623«. 10.623

Napredaj: dobro ohranjena obleka, suknja in površnik. — Ogleda se lahko: Rimska cesta 9/II. 10.617

Zimska suknja, moška, črna, za srednje postavbo, napredaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.701

Proda se moška zimska suknja (raglan) in frak. — Ulica Stare pravde 5, I. nadstropje. 10.658

Polovica hiše v Ljubljani se proda pod ugodnimi pogoji. — Po izve se pri dr. Lukmanu, Ljubljana, Gradišče št. 4. 10.592

Pod ceno napredaj popolnoma novi ženski čevlji št. 38 (Shimmy) ter moški lakasti št. 42 (nizki ameriški). — Ogledajo se: Domobranska cesta 7/I. 10.709

Proda se gostilniška koncesija z vsem inventarjem. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.645

Spalna oprava, nova, moderno izdelana, iz trdega lesa ugodno na prodaj. — Na ogled pri maršarju J. Velkavrh, Krakovska ulica 7, Ljubljana. 10.654

Damski plašč, popolnoma nov, barvno nast (plišast) se po zelo ugodni ceni proda. — Poizve se pri: Feldstein, Vidovdanska cesta 12. 10.641

Parcela v neposredni bližini železnice kolodvoru v Šiški in Dunajski cesti, v izmeri od 12.094 m², na prodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 9689

Specerijška trgovina v mestu, že vpeljana, se z inventarjem takoj proda. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.716

Vinsko posodo, ležavno kot transportno, prodaja valed opustitve vinske trgovine trdka J. Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1. — Ugodna prilika za začetnika vinskega trgovca, ker so ob enem tudi kleti na razpolago. 10.614

Dve lokomobili

10 in 15 konjskih sil, najboljše angleške znamke, malo rabljene, se prodajo. — Prikladni za vsak obrtniški obrat. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.690

Jabolka

za prešanje, kakor tudi fina namizna in več vagonov izbornega krompirja napredaj. — Natančneje pri »Svetokrog«, Videm-Krško. 10.687

Hišo z vrtom

in štirimi sobami, v dobrem stanju, v trgu ob železnici prodaj za 40.000 dinarjev. — Realitetna pisarna v Ljubljani, Poljanska cesta 12. 10.673

Harmonika

na tri in na štiri vrste, ročno delo od staroznane trvdke iz Celovca, napredaj. — Rudolf Pušnik, Ljubljana, Rimska cesta št. 19. 10.698

Trgovina z lesom, drvmi in premogom, na najlepšem mestu, prvovrstno uveljavljena, se zaradi rodbinskih razmer takoj proda. — Interesni dobe informacije pod: »Lesna trgovina Maribor, poštni predal 39. 10.439

Avto

12/14 HP Laurin Klement, trisežni, v najboljšem stanju, se ceno proda. — Nadaleje dinam A E G 0.7 HP, 110 Volt, 960 vrtilnih obratov na minuto. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.689

Fotografični aparat

»Zeiss« Tessara, 9/12, z usnatim etuijem, šestimi kasetami, štativom ter vsemi potrebnimi priborom. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.671

Bizeljčana

okrog 12 hl starega sortirane, za buteljke, ter okrog 28 hl belega, letnika 1921, proda za »Časa trgovca od 15. do 21. t. m. Oskar Černelc, Bizeljčana, Gornja Šiška. 10.664

Napredaj razna vinska posoda

in 5 velikih hranih sodov, dokler traja zaloga. — Avgustin, Sp. Šiška, št. Jerneja c. 231. 10.209

Vila v Mariboru

z vrtom se proda za 350 tisoč dinarjev. Stanovanje s petimi sobami in pritliklami se odstoji. — Ponudbe pod »Krasno stanovanje 10.442« na upravo »Slov. Narodae«. 10.442

Nova moška zimska suknja,

ženski plašč, šivalni stroj in dva modroca napredaj. — Ogleda se od 11. do 4. ure pri Marili Jelenič, Stara pot 1/III (pri bolnici). 10.377

Napredaj je enonadstropna hiša

skoro nova, s tremi stanovanji in vodovodom, na sončnem kraju, ter nekaj vrta. — v Novem mestu. — Ponudbe pod »Novo mesto/10.288« na upravo »Slov. Narodae«. 10.288

Prodaj hišo,

primerno za eno družino, 1 oral posestva, tričetrt ure od Celja, 5 minut od postaje Petrovce. V stanovanje se kupec lahko takoj vsteli. — Interesni naj vpošlje svoje naslove pod »Hiša/Celje/Petrovce« na Aloma Company, Ljubljana. 10.059

Pritliklo hišo

na Črnučah, pol ure hoda iz Ljubljane, ležeča ob glavni cesti, prodaj radi solitve. Hiša ima tri sobe in pritliklo, poleg precejšnje supe ter sadni in zelenjadni vrt. Kupcu stanovanje takoj na razpolago. Cena 55.000 Din. — Realitetna pisarna: H. Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18/I. 10.667

Napredaj

radi odpotovanja ženske in moške obleke, perilo in velik kovek za potovanje. — Na ogled vsak dan od 3. do 5. ure Pred Skofljo 21/III. 10.573

Vila,

enonadstropna, 1000 m² vrta, takoj prosto stanovanje, 15 minut od postaje, napredaj za 250.000 Din. — Realitetna pisarna, Poljanska cesta 12. 10.674

Posestvo

42 oravov, z zaraščeni gozdi, nji vami in travniki, eno uro od postaje, z vsem živim in mrtvim inventarjem, napredaj za 225.000 Din. — Realitetna pisarna, Poljanska cesta 12. 10.675

Pekarija

z novozidano hišo, v prometnem kraju v najlepši legi, se proda vlad družinskih razmer za 200.000 dinarjev. — Pojasnila da je Realitetna pisarna, Poljanska cesta 12, Ljubljana. 10.676

Prodaj sode

iz suhega klanega hrastovega lesa od 2.50 D do 3 D za 1 liter iz skladišča. Dobavljam vsako množino. — Jovo Milošević, Zagreb, Frankopanska br. 8. 10.287

Jedilnica,

temna, popolnoma nova, obstoječa iz 12 kosov, se vsled pomanjkanja prostora ceno proda. Proda se tudi že rabljena spalnica. — Ivančič, Zabiak št. 3, I. nadst. 10.127

Manufakturna trgovina,

jako dobro vpeljana, se vsled družinskih razmer odda. — Reflektanti naj se javijo pisмено pod »Solidna trgovina/10.653« na upravo »Slov. Narodae«. 10.653

Lepo posestvo

v Ljubli. predmestju (hiša, gospodarsko poslopje, vrt in lepo polje ob glavni cesti, najlepše stavbišče) se ugodno proda. — Ponudbe pod »Lepa lega 10.659« na upravo »Slov. Narodae«. 10.659

Prodaj pohištvo,

dobro ohranjeno posteljo, omaro za obleko, nočno omaro, dve stojali za cvetlice, otroški voziček, mizni štedilnik, dve zimske obleki in dva površnika. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.670

Več vagonov orehovih hlobov

za takoj prevzeti imam napredaj. Blago je lepo; od 25 cm debeline naprej. Naznanji naj se mi najvišja cena za kubični meter, franko vagon Slovenija na »Orehovi hlobovi/10.651« na upravo »Slov. Narodae«. 10.651

Proda se

znana registrirana znamka likerja »Triglav« Klammer z originalnim receptom. — Reflektira se samo na resne interese, ker bi se event. sedanji imetelj soudeležil. — Ponudbe pod »Dobitka« nosno/10.692« na upravo »Slov. Narodae«. 10.692

Proda se psica

dobermanka, lepa, tri meseca stara, in pes, dober in zanesljiv čuvaj. Nadej se proda pes-prepeličar, osem mesecev star; vse po nizki ceni. — Istotam se proda velika kopalna banja, zelo pripravna. Vse skupaj se ogleda na Rimski cesti 19, pri konjskem mesarju. 10.699

Prodaj enonadstropno hišo

na periferiji mesta Ljubljane, zgrajeno pred 15 leti, z devetimi stanovanji. Stanovanje mogoče zamenjati. Ca. 800 m² vrta. Cena 420.000 K. — Realitetna pisarna: H. Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18/I. 10.666

Za 70.000 Din

se proda radi odpotovanja dobrih kovanov podjetje s inventarjem v Ljubljani. — Odstopim tudi mehlovano stanovanje sredi mesta, obstoječe iz 1 ali 2 sob. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae« pod »Podjetje 70.000/10.523«. 10.523

Redka prilika!

Zaradi odpotovanja v inozemstvo se takoj proda krasno posestvo v Ljubljani, obstoječe iz enonadstropne hiše in novo zidane vile, obdane z velikim vrtom, ob katerem teče tudi voda. — Stanovanje v vili s sedmimi sobami, kopalnico i. d. kupcu takoj na razpolago. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.552

Ku'm

Kupujem zlato, srebro, stari kovinski denar in dragulje po najvišjih dnevnih cenah. — R. Almoslechner, Celje, Gosposka ulica 14. — Lastna delavnica za popravila, katera točno in najceneje izvršujem. 10.364

Klavi're

in planine kupujem. Ponudbe z označbo cene, marke, dolgoti in notranje konstrukcije klavi'ra (to je, dali ima klavi'rnica znotraj okoli železno ali leseno ramo), naj se pošljejo na S. F. Cop, Zagreb, Mrzovičeva ul. št. 12, III. nadst. 10.276

Kupimo 40 do 50 tisoč komadov

obeljenih, zdravih in ravnih kostanih drogov, 11 m dolgih in ne manj kot 13 cm premera na vrhu. — Cene ponudbe z navedbo količine, termina dobave in cene, franko vagon na ladalnice postaje na naslov trdke: Jos. Lorenz nasledn., Ljubljana. — Istotam se kupujejo vedno zdravi, lepo merkantilno tesani traml. 10.545

Stanovanja

Opremljeno sobo v sredini mesta, po možnosti s posebnim vodom, išče boljše gospodinjstvo. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.702

Lepa zračna soba

z dvema posteljama in prostim vodom se odda enemu ali dveh gospodinjstvom. — Vodmat, Ribniška ulica 193. 10.706

Iščem stanovanje

obstoječe iz 4-5 sob v Ljubljani. Plačam 96.000 kron letne najemnine naprej. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.669

Stanovanje,

obstoječe iz 3-5 sob se išče za takoj proti visoki vnaprej plačljivi najemni. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.686

Solidna stranka

brez otrok išče primerno veliko stanovanje. Plača mesečno 1500 Din. — Pismente ponudbe pod »Mirno/10.604« na upravo »Slov. Narodae«. 10.604

Oddam takoj dve mehlovani sobi

v novi hiši v mestu gospodu, kateri mi plača najemnino za celo leto naprej. — Ponudbe pod »Eno leto/10.627« na upravo »Slov. Narodae«. 10.627

Stanovanje!

Krasna soba in kuhinja, zračno in čisto separirano, v pritliku, se odstoji proti odkodni polletni oskrbi brez stanovanja — ponudniku. — Ponudbe pod »Centrum 45 10.684« na upravo »Slov. Narodae«. 10.684

Mesarski pomočnik

in prekaljevalec želi boljše mesto; prevzame tudi lokal na račun. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.577

Vratar

z dobrimi spricvali želi mesto v kakem večjem hotelu ali tudi v manjšem hotelskem podjetju. Naslov pove uprava »Slov. Narodae« pod »Vratar 10.576«. 10.576

Soba

ali tej primeren zračni prostor s pohištvo in posebnim vodom išče uradnik (samec). — Ponudbe pod »Cena/10.680« na upravo »Slov. Narodae«. 10.680

Iščem sobo,

opremljeno ali prazno, v mestu. Najemino plačam event. za eno leto naprej. — Ponudbe pod »C. P./10.672« na upravo »Slov. Narodae«. 10.672

Lepo stanovanje

(dve sobi, kabinet, kuhinja, pritliklo) v Mariboru se zamenja za približno enako stanovanje v Ljubljani. — Ponudbe pod »Zamenjava/10.661« na upravo »Slov. Narodae«. 10.661

Stanovanje

v stari ali novi hiši, z 2-3 sobami in pritliklami, išče za takoj ali pozneje mala stranka 2 oseb. Plača dobro: da ev. nagrado. — Ponudbe na upravo »Slov. Narodae« pod »Zračno stanovanje 1923/10.637«. 10.637

Oddam stanovanje

dveh sob in pritliku v novozgrajeni hiši na Dunajski cesti. Mesečna najemnina 2000 K. Plačljivo za tri leta naprej, ter posojilo 100.000 K z 8% obrestmi proti vknjižbi. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.668

Službe

Službo kočijaža,

hlapca ali hišnika iščem. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.679

Pestunjo,

že vajeno otrok, sprejemam takoj. — Elza Sever, Ljubljana, Wolfova ulica 12. 10.670

Dober pianist

išče za nepoldan ali večer lezanja v kinu ali pri plesnih vajah. — Dopisi pod »Pianist/10.638« na upravo »Slov. Narodae«. 10.638

Kuharica

(marljiva, podvorna) in gostilničarica za tržaška dela se išče za popoldneve. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.725

Knjigovodja,

perfektna bilancist, z 20-letno trgovsko prakso, želi premeniti mesto takoj ali pozneje. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.471

Služkinja,

pridna in poštena, se takoj sprejme. Plača 1000 K mesečno. Opremljena je hiša in gospodinjstva dela. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.723

Absolvent

(kinja) trgovskega tečaja se sprejme kot praktikant pri trdki J. Jelenič, tovarna kisa v Ljubljani, Stara pot 1. Ponudbe pismente. 10.613

Kot učenka

želi vstopiti v manufakturno trgovino v Ljubljani 15letna deklica poštnih staršev, že nekoliko vajena v trgovini. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.589

Trg. pomočnik

ali prodajalka manufakturne stroke, prvovrstna starejša moč, ki je zmogla samostojno voditi manufakturni oddelček, kakor tudi nakupovanja, se sprejme takoj v večji trgovini na deželi. Oziroma bo samo na prav spretno prodajalko. — Ponudbe z referencami je poslati na upravo »Slov. Narodae« pod »Samostojna moč/10.722«. 10.722

Mesarski

pomočnik in prekaljevalec želi boljše mesto; prevzame tudi lokal na račun. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae«. 10.577

Vratar

z dobrimi spricvali želi mesto v kakem večjem hotelu ali tudi v manjšem hotelskem podjetju. Naslov pove uprava »Slov. Narodae« pod »Vratar 10.576«. 10.576

Sluččičar

z dolgoletno prakso tudi v inozemstvu, sprejme takoj mesto; gre event. tudi v hotel. — Pismente ponudbe pod »Sluččičar« na: Aloma Company, Ljubljana. 10.697

Trg. sotrudnika

v galanterijski stroki, do bro izvečbanega, išče veltrogovina v Ljubljani. — Ponudbe pod »Galanterija/10.685« na upravo »Slov. Narodae«. 10.685

Absolventinja

trgovske šole, večja knjigovodstva, strojništva ter slovenskega, italijanskega, francoskega in nekotiko nemškega jezika. — Išče službo. — Ponudbe pod »Primorka/10.712« na upravo »Slov. Narodae«. 10.712

Gospodinjica

srednje starosti, perfektna in knigovodnja (amer. in dvojni) večja tudi samostojne korendence in strojništva, z dobrimi spricvali, želi stalnega mesta naitale pri večjem industrijskem podjetju v Ljubljani. — Ponudbe pod »Samostojna/10.587« na upravo »Slov. Narodae«. 10.587

Gozdar

ali gozdarski adjunkt, samaki, samostojna moč, dober lovec, resen in tizen, s prakso; eventualno gozdarski praktikant, se sprejme za večnoma revirsko službo. — Prošnje s prepis spricvali in navodno referenco na Oskrbništvo graščine Jurkloster via Laško. 10.562

Kontoristinja

večja vseh pisarniških del, perfektno slovenske, deloma nemške stenoografije, prav dobra strojniška, stenoografira tudi srbohrvatsko in zna cirilico, želi premeniti svoje mesto. Gre kamorkoli. — Ponudbe pod »Kontoristinja/10.557« na upravo »Slov. Narodae«. 10.557

Posojila

5000 Din posojila išče absolviran akademik v svrhu nemotene priprave za zadnji državni izpit. — Ponudbe na: Karlov, montan, univerza. 10.662

25.000 K posojila

se išče za dobo 6 mesecev proti 25% obrestni, za nabavo stroja. — Prvovrstna garancija. — Dovolj do 25.000 kron 10.711 na upravo »Slov. Narodae«. 10.711

Lokali

Lokal

blizu Južnega kolodvora, pripraven tudi za pisarno, se odda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae«. 10.721

Dopisovanje

Znanja želi

v svrhu ženitve starejša inteligentna simpatična

Bakula
je nadomestilo trstja za
stropne in stene ter se
pri uporabi iste ne rabi
nikakih desk za opazbo.
Izdeluje in prodaja jo
vrva jugoslovanska tovarna „BAKULA“
Ios. R. Puh
Ljubljana, Gradaška ulica 22
Tel. Interurb. 513.

**Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica**
Ivan Bricej, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerne. 2530

Industrijalci in veletrgovci

protokolirana tvrdka v centru Zagreba (stanarina minimalna, ki
ma svoje potnike za celo državo, bi prevzela po zelo povoljnih
pogojih prodajo vsakovrstnega blaga. Tudi bi tvrdka radi razširjenja
svojega delokroga sprejela še enega družabnika. Interesenti naj po-
šljejo svoje ponudbe na „ARGUS“ Kabiljo i Kajon, Zagreb, Gajeva 7.

Naznanilo.

Podpisana naznanjam cenjenemu občinstvu, da bom tudi v
podoče vodila po umirjeni soprogu **Albertu Dergancu** v lastnem
imenu še v nadalje **brivnico** in **trgovino s starišami** ter
se dosedanjim gg. obiskovalcem in cenjenemu občinstvu najtopleje
priporočam

Marija Derganc,
vdova po brivskem mojstru in starišarju.

Zastopnika

za tekstilno blago, ki potuje po Hrvaški, Slavoniji,
Sloveniji, Bosni in Hercegovini, išče takoj proti pro-
vini severočeška tovarna pletenin, ki ima tudi v kralje-
vini SHS svojo zalogo. Ponudbe pod „Strumpfwaren-2968
na Piras d. d., anonimna ekspedicija, Liberec, Čehoslovaška.

Med. Univ. Dr. M. AMBROŽIČ
specijalist za otroško zdravstvo

se je preselil
v Gledališko ulico 7. II. nadstr.
1/3 - 4

Dva prvovrstna strokovnjaka

Železne ter stroke za gradbeni material se iščeta za samo-
stojni delokrog v obratu s trgovci v Beogradu in Zagrebu.
Isti morajo biti dobri kalkulanti. Pogoj znanje srbo-hrvat-
skega in nemškega jezika. Prvorazredne reference.
Ponudbe z obširnimi curriculum vitae ter zahtevo plače
pod šifro „Organizator“ na Zagrebački oglasni zavod d. d.,
Zagreb, Draškovičeva ulica broj 7.

KNJIGOVODJA

popolnoma perfekten in sposoben v bilanciranju
z uspešno prakso, katero mora dokazati SE IŠČE
ZA TAKOJ za industrijsko d. d. v Sloveniji.
Samo prvovrstni reflektanti, kateri žele trajno
mesto naj pošljejo obširne ponudbe s prepisi
spričeval in životopisom pod štev. „Za-692 Stan
pri ruci“ na PUBLICITAS D. D., ZAGREB,
Gunduličeva ulica broj 11.

Peter Semko

I. jugoslovanska barvarija,
krmarstvo in strojarstvo
Ljubljana, Križevniška ulica 7.
Barva lističe kože, katere izdeluje
v najmodernejše garniture. Pre-
vzema tudi vsa popravila v mo-
derniziranje.

Za izdelovanje steznikov

(modrečev) 10660
po najnovejši modi se priporoča
cenjenim damam
Terezija Kranjc, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 28.
Vnvanj naročila se točno izvršujejo.

Sode

od masti in loja, z železnimi in
lesnimi obroči, od 170 do 200 kg
vsebine, v popolnoma dobrem sta-
nju, kupuje tvrdka **Mlakar**
& Kranjc, Zaloška cesta 27.
10705

Dobro haloško vino

lastni pridelek, letnik 1922, ima
večjo množino oddati lastnik
Pavel Kastner, Tomajna
pošta Sv. Vid pri Ptuj.

Rogaška Slatina Villa dr. Pečnik

Zdravniška penzija, sanatorij. Za
bole na notranjih boleznih, za
oslabele in odpočitke potrebne,
za katarje pljučnih vrškov. Vsa
moderna zdravilna sredstva. Obilna
izvrstna hrana. Krasna južna lega.
Prospekti. 4438

Baterije

ter 10726
vžigalnike
in
kamenčke
na drobno in na debelo najceneje
pri tvrdki
Iga. Vok,
Ljubljana, Sodna ulica 7.

Rabim 8293

pecivni prašek
in vanilin-sladkor
ker je najboljši
in domač izdelek

**Grabbeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.**

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA DOMŽALE
ZAGREB
Izvršuje privatne in indu-
strijske stavbe, proračune
načrte, cenitve, posebni od-
delek za arhitekturo 7721

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

**I. koncesijonirani
krojaški učni zavod**
LJUBLJANA, Židovska 5

Damski modni salon

TEODOR KUNC
Ljubljana, Beethovnova ulica 9
izdeluje kostume, plašče
in toalete. 9931

Golda
nogavice
so
najboljše.
KENDA Mostni trg 17.

V Beogradu se prodaja
popolnoma ali deloma
velik prostor 10351

blizu 2000 m, v sredini mesta, v
neposredni bližini nove skupštine.
Prostor leži ob treh ulicah. Na
istem stoji manjša hiša. Za po-
goje vprašati
dr. Djordjevića,
Beograd, Kapetan Mišina br. 8.

Velika zaloga klobukov in slam-
nikov se dobi pri

Franc Cerar
družba z o. z. tovarna v Ste-
bu pošta Domžale.
Prevzemajo se tudi stari klobuki
in slamniki v popravilo pri Ko-
vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-
šernova ulica št. 5.
Sprejemanje v sredo.
Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Nikdo
naj ne pozabi
ogledati si modni salon za dame
in gospode po meri in konfekciji
Brata Brunskole,
Židovska ulica 5 - Ljubljana.
Najfinije blago v lastni zalogi.
Konkurenčne cene!

Šumadija
zavarovalna in pozavarovalna
družba v BEOGRADU
Jakičeva ulica 8
Glavni zastop za Slovenijo:
Ljubljana, Sv. Petra cesta 24
prevzela je imenom „Udru-
ženja za likvidacije inozem-
skih zavarovanj“ poslovanje
življenjskih zavarovanj za-
varovalnih družb **Gresham**
v Londonu in **New York**
v New Yorku ter bode na
podlagi sklenjenih pogodb
sprejemala v bodoče pre-
mijske obroke, likvidirala
zavarovanja in ista ob do-
spelosti izplačevala.
Zavarovalci dobe vse po-
trebne informacije pri:
Šumadija, 10681
BEOGRAD, Jakičeva ulica 8.

**Grabbeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.**

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA DOMŽALE
ZAGREB
Izvršuje privatne in indu-
strijske stavbe, proračune
načrte, cenitve, posebni od-
delek za arhitekturo 7721

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

**I. koncesijonirani
krojaški učni zavod**
LJUBLJANA, Židovska 5

Zidna opeka

normalno in močno žgana, pri-
znana najboljša kakovost se nudi
vsaka množina po dnevni ceni.
R. Smietowski, arhitekt
in mestni stavbenik, posestnik ope-
karne na Viču. — Rimska cesta 18
Zaloga na drobno na
Opekarski cesti 18. 7915

Velika zaloga porcelana.

Emajlirana in luksuzna
posoda.
Priporoča se 9806
Ana Kus,
LJUBLJANA, Resljeva cesta 4
(prej trg. barv g. Hauptmanna)

Zastopstva!

V Bački Banatu išče dobra zastop-
stva dobro uvedena agentura s
sedežem v Subotici. Na razpolago
reference.
Naslov: **Publik-Reklam,**
Subotica, Strossmayerova ulica

IV JAX in SIN
Ljubljana, Gosposvetska 2.

Šivalni stroji
izborna kmetijska
in električna razsvetljava
iz tovarne v Ljubljani
Ustanovljena 1. 1927
Verziranje postaje
brzoizpolno.
Posamezni deli hales
in šivalnih strojev
10 letna garancija.
Pisalni stroji „ADLER“
Ceniki zastojni in franko.
Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffensrad.
Začasno znižane cene.

**Grabbeno podjetje
Ing. Dukić & drug**
Ljubljana,
Bohoričeva ulica 20

**Grabbeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice.**

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA DOMŽALE
ZAGREB
Izvršuje privatne in indu-
strijske stavbe, proračune
načrte, cenitve, posebni od-
delek za arhitekturo 7721

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

**I. koncesijonirani
krojaški učni zavod**
LJUBLJANA, Židovska 5

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

**I. koncesijonirani
krojaški učni zavod**
LJUBLJANA, Židovska 5

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

**I. koncesijonirani
krojaški učni zavod**
LJUBLJANA, Židovska 5

M. Vuksan, Gruž, Dalmacija

razpošilja
južno sadje
po najnižji dnevni ceni po pošti
in železnici. Cenik na zahtevanje
zastonj. 1049

G. F. Jurasek
Ljubljana
Velika ul. 12
Ugledujem ter popravljam
glasovirje in harmonije, specijelno
strokovno in ceno!

Jetika!

Dr. Pečnik ordinira za pljučne
bolezni vsaki petek, tudi v če-
trtek v Sv. Jurju ob južni želez-
nici. — Citajte njegove 3 knjige
o jetiki. 7927

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.
Krovec, stavljen, galanterijski in okrasni
klepar. Instalacija vodovodov,
naprava stralovodov. Repalirka in klasalna naprava
izdelovanje posod iz pločevine za
hranilo, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škafle)
za konzerve.

**Tapetniška delavnica
FRANC JAGER**
Ljubljana - Kolodvorska ulica 28
se priporoča slav. občinstvu za
vsa v to stroko spadajoča dela.
kakor: Izdelava vseh vrst žim-
nico, divanov, otoman
klobuknih garnitur, različnih
zastorov itd. Delo solidno. —
Cene zmene.

Zima vseh vrst vedno v zalogi!

Pitajtel
Vseh kućnog liječnika, pa če
Vam i on odgovori, da ni u jed-
nom kućanstvu nesmijsje manjkati
dobro i pouzdano sredstvo. Za
pranje rana, ožiljda, desinficiranja
bolesničkih kreveta, zatim za in-
tinu toaletu dama (lirigiranje) jest
najbolje sredstvo

Lysoform
koji se upotrebljava kao 1-2%
postotna rastopina. Lysoform je
najpoznatije, već od decenija pri-
znato i znanstveno ispitano desin-
fekcijsko sredstvo. — Dobiva se
u svakoj apoteci i drogeriji u ori-
ginalnoj opremi. Provedjen sa
uputom o uporabi.
Generalno zastupstvo i depot za
cijelu Jugoslaviju:
Jugpharmacija d. d.
Zagreb, Prilaz 12.

IV 371/93

**Prostovoljna javna dražba
nepremičnine.**

Na prošnju lastnikov gg. **Ivana Kneza, Antonije**
Gogolove in **Alojza Kneza** iz Ljubljane je vsled
sklepa okrajnega sodišča v Ljubljani na prodaj po
prostovoljni javni dražbi nepremičnina pod vl.
št. 418 d. o. Spodnja Šiška, sestoječa iz parc. št. 72,
dvonadstropna hiša št. 62 in dvorišče na Jernejevi cesti,
na vogalu Jernejeve in Celovške ceste, nasproti cerkve.
Dražba se vrši na licu mesta, Spodnja Šiška,
Jernejeva cesta št. 62

v soboto, dne 13. oktobra 1923 ob 10.
Izključna cena, pod katero se ne prodaja, znaša
375.000 Din. Vadij znaša 37.500 Din.
Prodajalci si pridržijo osemredni rok za pomislek.
Dražbeni pogoji se lahko pogledajo v pisarni pod-
pisanega, Sodna ulica št. 6.

Aleksander Kadovernik, notar v Ljubljani,
kot sodni komisar.

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

**I. koncesijonirani
krojaški učni zavod**
LJUBLJANA, Židovska 5

Risbo, po katerih se vreže iz 2-80 m oblika št. 50
Iz 2 m površnik ali suknja
Iz 2-50 m oblika št. 42-54
Razpošiljanje damskih in moških krojev svetovnih
akademij v serijah ali posamezno.

Tečaji za damsko in moško krojenje
za celo Jugoslavijo. Začetek 1. novembra.
Učencem zunaj se preskrbi v Ljubljani oskrba in pa
mesia krojitelj v tu ali inozemstvu.

Izvanredno popravljivi LOKOMOBILI

promptno sa stanice Zagreb
i Ljubljana

WOLF-LANZ
HP HP
1917 10-20 1916 38-57
1918 15-25 1921 40-63
1918 17-32 1919 48-70
1917 20-32 1921 54-75
1921 26-42 1913 55-82
1917 26-48 1921 65-95
1912 30-49 1914 70-100
1917 30-45 1912 85-120

HP
1913 90-125
1914 100-150
1912 120-175
1914 135-175
1914 145-195
1921 200-300
1914 300-400
1912 330-460

Vrščaki i samohodni lokomobili
svih veličina. — Lokomobili ko-
stovlj 22, 32 qm. — Jednogiđa-
nje tvorničko jamstvo. Pivora-
redno generalno popravljeno,
savjesno iskušani. — Loženje
svakim gorivom.

Braća Fischer d. d.
Zagreb, Pantovčak 5.

**Strešno lepenko
Lesni cement**
dobavlja v vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ul. 22. Tel. 513

Cele opreme
za novoste, in enilanje
izdeluje točno in solidno novo-
otvorjena izdelovalnica

P. Jančigaj,
Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 leto

**Novo črno brinje
in suhe slive** 1051

za žganjekuho ima v zalogi
I. Knez v Ljubljani,
Gosposvetska cesta 2

**Rabljeno
jutaste vreče
za moko**

85 kg vsebuječe, in za otrobe 50 kg
vsebuječe, dobre, čiste in brez-
lutnjaste kupi **Vinko Majdič**,
valjični mlin, Kranj. 6000

**Izšla je Blasnikova
Velika Pratika**

za prestopno leto 1924
ki ima 366 dni.

„Velika Pratika“ je najstarejši slo-
venski družinski koledar, koji je
bil najbolj vpoštevan že od naših
pradedov.
Tudi letošnja obširna izdaja se
odlikuje po bogati vsebini, zato
pride prav vsaki slovenski rodbini.
Dobi se v vseh trgovinah po Slo-
veniji in stane Din 5. Kjer bi je
ne bilo dobiti, naj se naroči po
dopisnici pri J. Blasnika nasled-
nikih, tiskarna in litogr. zavod,
Ljubljana, Breg 12 10102

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob prebridki izgubi našega
nad vse ljubljene, nepozabnega soproga in pa-
pačka, oziroma sina, brata, zeta, svaka in strica

dr. Ferdinanda Tomažiča
minist. tajnika

lajšali našo bol, darovali krasno cvetje in ga v
tako obilnem številu spremljali na zadnji poti, naša
globoka zahvala.

V LJUBLJANI, dne 5. oktobra 1923.

Žalujota vdova, hčerke in ostali sorodniki.

Velika izbira najnovejših modelov in filc klobukov.

Zalaz klobuki vedno v zalogi v modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednice

Ljubljana, Pod Granco štev. 2.

Predelavanje in preoblikovanje damskih in moških
klobukov.

Točna postrežba!

Priznana solidne cene!

MARIJA

ŽIDOVSKA ULICA šte. 8.

MODNI SALON

DAMSKIH KLOBUKOV

NAJVEČJA IZBIRA

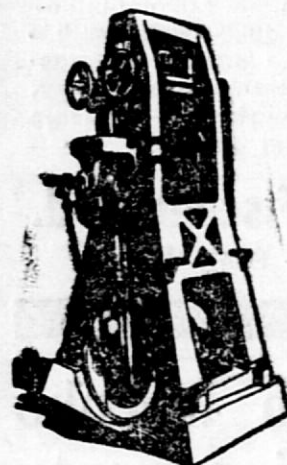
GÖTZL

ŽIDOVSKA ULICA šte. 7.

Po čudovito znižanih cenah
prodajam novodošlo blago, posebno moško sukno, hla-
čevino, barhente, cečirje, platno za rjuhe, fine šifone iz
domačih tvornic — Pridite in prepričajte se!

Ivan Kos,
Siška (Seidlova hiša) Celovška cesta 2,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 23 10473

I Švicarska firma v Avstriji!
F. Oberhänsli & Comp., tvornica strojev
in železnic
Bregenz am Bodensee
(Vorarlberg).

Moderni stroji za žage —
Polnojarmeniki na valje —
Jarmeniki za tavolet (Spaltgatter)
— Horizontalni jarmeniki — Počezni
stroji za debela — Robilniki — Nihalne
žage — Brusilniki — Stance za žagne
zobe i. t. d.
Opremljanje kompletnih žag s transmisijskimi.
Točna dobava.

Klavirje
Ljubljana
Tržaška c. 45
ter gre tudi na deželo.
Feliks Povše

„Aikadont“
ZOBNA PASTA, USTNA
VOČA, ZOŠNI PRASEK.
D bi se povsod.
Glavna založba drogarija
A. KANC, Ljubljana. 2964

Kurja očesa
sigurno zdravilo
za vse vrste očesnih
bolezni. Šteje
15 let milijoni preizkušeni
bolni se v vseh lekarnah, dro-
gerijah itd. Ako kje ni dobili
tudi se pošlje direktno po
pošti. Dina 10 — v bankovcu.
Burgit Ges. m. b. H.
Freilassing 38 Bayern

M. U. dr. Ferdo Korun
zdravnik v Boštanj ordinira v hotelu „Ju-
goslavlja“ (pri kolodvoru).

Sodni in železniški zdravnik
Dr. Leo Trauner
ordinira za kirurgijo, porodništvo, ženske in notranje
bolezni
zopet redno od 8.—9. in od 14.—18.
Ljubljana, VII (Siška). Celovška cesta 28.
Telefon 273. 10479

Prva kranjska vrvarna
in trgovina s konoplino
IVAN N. ADAMIC,
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 31. Tel. 441.
Podružnici: Maribor, Vetrinjska ulica št. 20.
Kamnik, Šutna šte. 4.

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu in svojim dosedanjim cenjenim
gostom sporočam, da sem prevzel od svojih staršev
dobro poznano staro gostilno pri „KRCONU“ na Tržaški
cesti šte. 5.
Skrbel bodem, da svoje cenjene goste zadovoljim in
postrežem z najboljšo kuhinjo in prvovrstnim vinom,
katerega točim po zelo nizkih cenah.
Se priporočam za obilen obisk in beležim z odličnim
spoštovanjem

VIKTOR DIJAK,
gostilničar.

Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani — Marijin trg šte. 8
registrirana zadruga z omejeno zavezo
sprejema vloge na knjižice in plača čistih
7 %

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka.
Za večje in stalne vloge kakor tudi vloge v tekočem
računu obrestovanje po dogovoru. — Podeljuje kratko
ročne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

UNITED STATES
LINES
V NEW YORK

iz Southampton — Cherbourg
Leviathan
9. in 30. oktobra, 20. novembra, 15. decembra
iz BREMENa čez Southampton in Cherbourg v NEW YORK
George Washington
24. oktobra 29. decembra
President Harding 10. oktobra 14. novembra
President Arthur 19. oktobra 22. decembra
America 31. oktobra 1. decembra
President Roosevelt 7. novembra 12. decembra
President Fillmore 21. novembra

Odhod iz Southampton in Cherbourg na dan pomeni. Več iz spodnjih naslovov
UNITED STATES LINES
Generalno zastopstvo: Beograd, Palata Beogradske zadruge, preko
puta „Hotel Bristol“. — Zagreb, Srednji Savez Hrvatskih Seljačkih
Zadruga, Mihanovičeva ulica 2, preko puta kolodvora. — Ljubljana
Brodarstvo Zjedinitelj Ameriških Držav, Današka cesta 29. — Sa-
rajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosno i Hercegovinu,
Aleksandrova ulica 52. — Sušak, Banka za Pomorstvo.

Fortuna.
Ako želite dobro kupiti ali prodati nepremičnosti, vam
„Fortuna“ opravi vse posle vedno najkulantneje, brez kakršnih-
koli stroškov. Napredaj ima hiše, vile, zemljišča, ki so vam
tudi na ogled. Izvolite se obrniti na Fortuna, koncesijo-
nirana po vis. vladi. Zagreb, Martićeva ul. 99.

Marija Rogelj manufakturna
- trgovina -
se nahaja sedaj Lingarjeva ulica št. 4
druga ulica čez frančiškanski most.
Velika izbira sukna, cajgov, parhanta, višnjevo in belo
blago, opreme za neveste, perilo za dame in gospode.
Blago dobro. Cene nizke. 10223

Oglejte si v izložbah oblačilno
industrijo
A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7
najnovejše raglano
njih nedosežno lep kroj in nizke cene pri izvrstnem blagu. 10 46

AND. JAKIL

tovarna kož in čevljev d. d.
prodajalna
Ljubljana, Poljanska c. 13
Bogato skladišče moških, ženskih in
otroških čevljev iz telečjega boksa
v oseh bojah, gvozdjega boksa
in rjave kravine.
SOLIDNO DELO! ZNIZANE CENE!

Novosti v damskih klobukih iz
klobučevine in v vseh modnih barvah.
Najnižje cene! Največja izbira!
modni salon
Stuchly-Maške
Ljubljana, Židovska ulica 3

Čaja z
ČAJNA ROČKA
Mladeniško
čilost črpan
iz aromatičnega
in izdatnega
znamko
ki z izrednimi svojstvi, snosno, aromo in izdat-
nostjo celo v visoki starosti vpliva pomladilno.
Čaj z znamko „Čajna ročka“ se dobiva le
v izvirnih zavirkih s našim varstvom znamko
„Čajna ročka“ v vseh z lepimi označenimi trgovinah.

L. ROT, KRZNARSTVO, LJUBLJANA, GRADISCE STV. 7

Barvanje lisičjih
kož. Zaloga ko-
žuhovine.
Moderniziranje
damskih kožu-
hovinastih pla-
šev v najkraj-
šem času.
Na izbiro
alaska boe.

RAZSTAVA
MODERNE MOŠKE KONFEKCIJE
DANES
PRI
JOS. ROJINA, ALEKSANDROVA 3

TVORNICI SVINČENIH PROIZVODOV
J. B. ULRICH D. D.
GENERALNA POSLOVNICA IN SKLADIŠČE
ZAGREB, JELACIJEV TRG 25. TEL. 13-46

Svinčeni proizvodi: svinčene cevi, svinčene plošče,
(orig. Winiwarter), plombe, svinec v skladih,
šipkah i. t. d.

Pločevine: črne in pocinkane (orig. G. Winiwarter) in
angleške pločevine.

Stanoli: v raznovrstnih barvah in načrtih.

Cevi: plinove, črne in pocinkane, parne cevi, železne flan-
žne cevi. Deli za spajanje, cevi (fitingi) iz
litega kovanega železa. 10631

Kopalnice i. t. d.

Naznanilo o preselitvi.
Vindno naznanjam, da se je moja trgovina

J. MAČEK

največja zaloga oblek za gospode in otroke
preselila

Aleksandrovič iz 3 na 12
v hišo Pokojniškega zavoda

in se priporočam cenjenim odjemalcem in slavnemu občinstvu
za nadaljnje nakupovanje z izvrstnim najkulantnejše postrežbo.

Emil Adamič: Turneja učiteljskega pevskega zbora po Italiji.

Takoj v začetku septembra so prišli člani Učiteljskega pevskega zbora v Trst in se nastanili pri tovarših in znancih, deloma po najetih stanovanjih in tako nosili materialne žrtve do konca turnee. Pričele so se pevske vaje, ki so v šentjakovski družini dvorani trajale vsak dan od 8. do 12. in od 2. do 4. ure. Redek je bil slučaj, da bi pevec in to upravičeno manjkalo. To nesebično delo bi bilo vredno boljše plačila. Navdušenje je za koncertno turneo angažiralo tudi našo koncertno pevko g. P. Lovšeto, to je opernega tenorista g. Rijavca. Na turneo sem bil povabljen tudi jaz. Pripravljalna dela je vodil predsednik Ciri Valentič s svojim odborom kar najvestnejše. Gospod Ferdinand pl. Kleinmayr je ugodni članek, biografske podatke skladateljev, razlago skladb in vse pesmi prevedel v vzorno italijansko. Tiskani programi so bili vzor lepega tiskarskega dela. 16. septembra bi imela biti v Teatro Fenice v Trstu generalna vaja za povabljenе goste pred odhodom v Benetke. Dan prej pa je prineslo glasilo fašistovske stranke »Il Popolo« oster članek proti turneji slovenskih učiteljev in jim v prikritih besedah grozilo s težkimi posledicami, ako se predzrejo ne uvaževati »fašistovski« nasvet ter zlasti v času reške krize ostati doma. Naravno, da so zboru omahnile roke, kajti takšni fašistovski nasveti niso prazne besede. Na kvesturi so odsvetovali nato vajo v Teatro Fenice in se je ista vršila v intimnem krogu pri Sv. Jakobu. Nastal je kritičen moment: iti v Italijo ali ne iti! Zmagala je vera v plemenitost namena, zmagale so Kumrove navduševalne besede. Res, ako pevec ljubi svojo umetnost, mora zanjo tudi trpeti muke.

Naslednji dan sva se s Kumrom po morju odpeljala v Benetke. Sestala se tam z g. Kreutzerjem in Smaregljo, prišel je popoldne g. Ciri Valentič in uredili smo vprašanje gledališča za koncert, prenočišča za pevce, prehrano, plakate, informirali benetške liste in drugi dan dočakali pevce na kolodvoru. Skratka: 18. septembra je bil v Teatro Rossini, ki ima prostora za kakih 9900 ljudi, prvi koncert, ki pa ga je obiskalo komaj okoli 600 ljudi. Istotako drugi dan. Kje je tih vzrok tako pogubno pičlemu obisku, je težko reči. Benetke same po sebi niso bile nikdar glaslobubeče mesto. Benetjani ne živijo za to, da bi komu kaj dali, a da bi komu kaj vzeli, nezadostna, skromna reklama, v Italiji še neznan zbor, čas pred začetkom sezone, nesrečen lokal, gofovo pa tudi tajna agitacija proti koncertu, katere niti so tekle iz Trsta in bogve kaj še vse. Petje je bilo vzorno, umetniško, solista živo aplaudirana, dokaz zelo laskava ocena lista »Gazzetta di Venezia« z dne 19. septembra, ki je polna navdušenih superlativov in ne more prehlaviti dirigenta, zbor in soliste. Tudi »Gazzettino« istega dne hvali koncert in obžaluje pičel obisk.

Pevski zbor je postal sicer po teh materialnih neuspehih nekoliko malodušen, sredstva posamično ravno niso bila velika, a prihodnji koncert v Bolonji se je obetal šele v soboto 22. septembra. Mera nezaupanja v italijansko koncertno publiko, bolizan pred nevarno kontraagitacijo je pričela tlačiti zbor. Ostali do sobote v Benetkah, kjer denar nima nobenega teka, bi pomenilo ruin marsikaterega žepa. Sklenili smo poslati posredovalca v Padovo, priti za njim drugi dan tja ter če mogoče, privediti tam v petek koncert, ker bi bilo to v četrtek 20. septembra kot na veliki italijanski zgodovinski praznik nemogoče. V Padovi pa bi se bila lahko na ta dan zgodila velika nesreča. V hotelu, kjer smo bili nastanjeni, se je v isti sobi, kot smo večerjali mi, zbrala precej vinjena družba fašistov, ki so na vse mogoče načine hoteli izzvati katastrofo. Le razsodnosti in hladnokrvnosti pevcev je pripomoglo, da ni prišlo do izbruha. Ti izzivači so bili deloma iz Trsta in jasno je sedaj bilo, da nas nasreča preganja. V Padovi drugi dan ni bilo mogoče privediti koncerta radi poprav v dvorani in morali smo se odpeljati v Bolonjo, ki je baje center glasbenega življenja in kjer bo po zadržanju naših navdušenih ljudi prav gotovo polna dvorana pri obeh koncertih. Med tem pa je prispela tudi uničujoča vest iz Vidma in Gorice, da so nam tam koncerti prepovedani in to ravno tam, kjer bi bil materialni uspeh zagotovljen. Na Bolonjo smo stavili tedaj poslednjo kocko. Oba lista »L'Avvenire d'Italia«, kakor »Il resto del Carlino« sta priobčila lepe, reklamne članke. Dvorana »Liceo Musicale Rossini« je najlepša, najakustičnejša cele Bolonje. Naši ljudje so nosili letake celo po javnih lokalih, razstavili so slike zbora, h koncertu so vabili veliki plakati, intervenirali so osebno pri bolonjskih kritikih in glasbenikih. Vse zaman. V soboto je bila dvorana tako žalostno zasedena, da je bilo več pevcev na odru kot poslušalcev na sedežih. Moralni in umetniški uspeh je bil seveda prekrasen, navdušenega ploskanja brez konca. »Jutra« je prineslo prevod krasne ocene »L'Avvenire d'Italia«, zelo ljubezniva je bila tudi ocena lista »Il resto del Carlino«. Koceni »L'Avvenire d'Italia« pripominjam le, da je kritik g. Rijavca delal krivico, odpravljajoč ga s par frazami. Konstatiram, da kritik g. Rijavca niti ni mogel slišati, ker se je isti čas, ko je g. Rijavec pel, v stranskih prostorih razgovarjal. G. Rijavec je, kakor tudi g. Lovšeto, pel sijajno.

Koncert tedaj tudi tukaj ni imel onega uspeha, ki smo ga vsi pričakovali. Skrajno malomaren obisk je pevec globoko užalil. Pričakovati je bilo z vsoto gotovostjo, da tudi drugi napovedani koncert ne bo imel nikakega obiska. To je potrdil tudi sam kritik »L'Avvenire d'Italia«, ki bolonjsko publiko prav gotovo dobro pozna. Nevolja pevcev je dosegla višek. Ni jih bilo mogoče prepričati, da se zna obrniti še vse na bolje. Bili so materialno izčrpani, zbalji so se za in za pevske zbor ter svoje učiteljsko društvo ogromnih stroškov. Videli so, da vsa požrt-

vovalnost, vsa vera v svoje sohranjanje nič ne pomaga, uvideli so, da njihov čas še ni prišel in s solzami, užaljeni ter srditi so zapustili negostoljubna bolonjska tla. In prav je bilo tako! Vse to delo, ki so ga s takim trudom in s tako čistim srcem zgradili ti pevci in njihov pevovodja, je predragoceno, da bi ga mitali nevednim ljudem pod noge. Le slabo blago se usiljuje. G. Kumar in njegov pevski zbor pa naj bosta ponosna na svojo veliko slovensko kulturno delo in naj vesta, da je na svetu še mnogo krajev, kjer ju bodo sprejemali z odprtimi rokami.

Mokranjčev dan in kongres pevskih zborov v Beogradu.

V petek 23. septembra zvečer so prišli iz Skoplja na beografski kolodvor posmrtni ostanki največjega srbskega narodnega skladatelja Sv. St. Mokranjca, da jih položijo sledeči dan k večnemu počitku v grob na beografskem pokopališču, kakor je to želel sam velik pokojnik.

V soboto 29. septembra predpoldne je bilo telo izloženo v svečano okrašeni Saborni cerkvi. Krasna krsta je bila vsa v zelenju in venci, med katerimi je bil tudi lavorjev venec »Glasbene Matice« iz Ljubljane. Pevci in pevke, ki so imeli sledeči dan jugoslovenski pevski kongres, so trumoma obiskovali Saborno cerkev.

Popoldne ob drugi uri istega dne so se pričele pogrebne svečanosti in so trajale do poznega mraka. V veličastnem sprevodu so bila zastopana vsa beografska kulturna društva in nad dvajset pevskih društev iz Srbije in Vojvodine. Pred krsto v sprevodu so korakali pod zvoki dveh vojaških godb Sokoli. Skavti, Planinci, dijaštvo višjih in srednjih šol in mnogoštevilno zastopstvo iz vseh krajev države. Pred vozom s krsto je peljal ves v zelenju tovorni avto goro venec, za njimi je korakalo sveščništvo, na kar je sledil voz s krsto. Za krsto so korakali sorodniki pokojnika, ministra Janjič in Trifunović, delegati hrvaških in slovenskih pevskih zborov, med njimi dr. B. Sirola, g. Vidali, Faller (Hrvat), od Slovencev g. M. Hubad, Z. Prelovac, M. Premelč, zastopniki »Glasbene Matice« v Mariboru in žel. glasbenega društva »Drava« v posebno veličastnem število. Pred Saborno cerkvijo se je od pokojnika poslovil v imenu Akademije Znanosti g. dr. Aleks. Belić, na Terzijaš g. prof. zagrebške univerze g. dr. Viktor Novak in iz balkona Narodnega gledališča ravnatelj opere g. St. Binički. V cerkvi in na pokopališču so se poslovlili od pokojnika s posmrtnimi pesmimi »Prvo Beografsko Pevačko Društvo« in družina »Stanković«.

Mestna občina je privedla v čast gostom zvečer večerjo v hotelu »Imperial«, kjer je bil navzoč tudi minister vere g. Janjič in zastopnik občine g. Protić. Med drugimi govorniki je v vnešenih besedah pozdravil goste tudi prejšnji predsednik Akademije znanosti in predsednik pripravljene odbora za prenos Mokranjčevih posmrtnih ostankov g. Branislav Nušić, zastopnik občine g. Protić, katerim se je zahvalil v imenu Slovencev in Hrvatov v navdušenih besedah g. ravnatelj Hubad in koncem govora napil Nj. Vel. kralju in prestolonasledniku.

V nedeljo dne 30. septembra zjutraj so imela v dvorani beografskega društva zborovanje srbska pevska društva in ustanovila »Savez Srpskih Pevačkih Društava«, za koga je predsednika je bil izvoljen ustanovitelj »Prvega Beografskega Pevačkega Društva« g. Stevo Todorović. Popoldne pa se je v dvorani nove univerze vršil kongres srbskih, hrvaških in slovenskih pevskih zborov, katerega namen je bil osnovati zvezo vseh jugoslovanskih pevskih zborov. Kongresu je predsedoval ravnatelj g. M. Hubad. Mnogoštevilni govorniki so govorili o potrebi in kulturni važnosti enotne pevske zveze vseh pevskih zborov kraljevine. Ko so nodeli izjavo zastopniki posameznih pevskih zvezov od strani Srbov, Slovencev in Hrvatov, je bil stavljen predlog, da naj se izvoli pripravljalni odbor za izdelavo pravil in ustanovitve »Saveza Jugoslovanskih Pevskih Društev«.

V ta odbor so bili izvoljeni od Slovencev: g. M. Hubad, dr. Švigel in Prelovac; od Hrvatov: dr. Sirola, Stanič in dr. Novak; od Srbov: g. Arandjelović, Pavlovič in Milovanović. Bilo je sklenjeno, da se ustanovi »Savez Jugoslovanskih Pevskih Društev« ob priliki pevske tekme »Saveza Hrvatskih Pevačkih Društava« 1. decembra t. l. v Zagrebu.

Zvečer ob 8. je bil v Narodnem gledališču koncert, na katerem je nastopilo 4 beografski in 13 pevskih zborov iz drugih krajev Srbije in Vojvodine. Na koncertu so se proizvajali Mokranjčevi Rukoveti in druge njegove skladbe. Dobro bi bilo, da bi bili na tem koncertu navzoči vsi oni, ki tako radi nepremišljeno kritizirajo vse, kar je srbskega in prepirali bi se, kakšno krivico jim delajo. Poleg že Ljubljancem znane pevske družine »Stanković« so se posebno odlikovali: Prvo Beografsko Pevačko Društvo in Mitrovačka Srpska crkvena Pevačka Družina.

Veliko, popolnoma prenovljeno Narodno gledališče je bilo kljub neprimerno visokim cenam popolnoma zasedeno.

Medtem, ko so v nedeljo zjutraj zborovala srbska pevska društva in se je po vseh beografskih cerkvah vršila zadušnica za Mokranjcem, se je pomikal po beografskih ulicah veličasten spreved vojvode Vuka, katerega zemeljske ostanke so prepeljali iz Soluna v Beograd. Tisoč ljudstva je delalo špalir sprevodu, katerega so otvorili trije četaši s črnimi bojnimi zastavami, Sokoli, Orjuna, Srnao, invalidi, vojaštvo z godbo so v velikanskih množinah spremljali spreved. V srce segajoč pogled je bil, ko je v sprevodu korakala skupina starih sobojnikov junaka vojvode Vuka, nekateri slepi, gluhi, brez noge, roke, eden v priprosti rasavi, poleg nje pa višji oficir z leseno nogo... In odmevalo je po zgodovinskih ulicah kraljevskega Beograda ječanje lesenih, umetnonarejenih nog in stoni slepcev, pohablencev, ki so položili sebe člega na oltar domovine. Ob 9. ure zjutraj do 3. ure popoldne je trajal pogreb. Zve davno ni videl Beograd take manifestacije.

Srb ljubi domovino, zato časti svoje kulturne delavce in svoje junake.

Ženska volilna pravica.

(Odgovor gosp. dr. A. Piskernikovi.)

»Slovenec« z dne 29. sept. ti. je priobčil izjavo ge. dr. Angele Piskernikove, naslovljeno »Naprednemu žensstvu«. Odbor »Splošnega ženskega društva« v Ljubljani je na svoji seji dne 3. oktobra razpravljal o tej izjavi in je soglasno sklenil, da poslani zainteresirani javnosti to izjavo.

Predvsem ugotavljamo, da je izjava dr. Piskernikove konfuzna. Ker »Slovenec« ni nikdar prinesel niti besede o tem, kaj se bo in kaj se je vršilo ono nedeljo, ki jo omenja ga. dr. P., bi bila njena dolžnost, pove čitateljem »Slovenca«: »Gre za ustanovitve »Feministične alijanse v državi SHS«. Svojo epistolo je naslovila ga. dr. P., na »Napredno žensstvo«. V nadaljnjih svojih izjavah pa govori samo o enem društvu, čigar imena ne pove. Ker je napredno žensstvo organizirano v mnogih društvih, bi bila dolžnost gospe dr. P., da navede z imenom društvo, proti kateremu se obrača. To samo zaradi jasne opredelitve pojmov, ki je predpogoj vsake stvarne razprave.

Ker je »Splošno žensko društvo« pri ustanovitvi »Fem. alijanse« izmed vseh sloven. žen. društev najaktivnejše sodelovalo, smatra, da lete nanje pošlje ge. dr. Piskernikove, in zato čiti dolžnost, da ovzre nekatere njene trditve.

Glavni očitke v njeni izjavi je, da »Napredno žensstvo« ali neko anonimno društvo ni bilo preje za žensko volilno pravico, dokler ni prišla pobuda za to od Srbkinj.

Na 20 letnici »Splošnega žen. društva« septembra 1. 1921, kamor so bile vabljene tudi katoliške žen. organizacije, bi bila ga. dr. Piskernikova lahko zvedela: Splošno žen. društvo se je 1. 1912. udeležilo po dveh odposlankah velikega manifestacijskega shoda za žensko volilno pravico na Dunaju. Udeleževalo se je po delegatkah ali pismeno vseh feminističnih akcij, ker je bilo član »Bunda österr. Frauenvereine«. Poslalo je skupno s Čehinjami na drž. zbor peticij za preuredbo § 30 društvenega in § 7 drž. zakonika. Bilo je v ozkih stikih s »Klubom pro volenih pravo žen« v Pragi itd. — Na svojem občnem zboru v februarju l. 1921 je društvo ob veliki udeležbi članic izpolnilo svoja pravila v smislu feminističnih zahtev. § 2. naših pravil pravi »Namen društva je, da pospešuje kulturni, socialni in gospodarski razvoj žentstva. § 3. pravi: »Svoj namen hoče doseči društvo s tem, da bo nastopalo za politične pravice žene, ne da bi se vezelo na katerokoli politično stranko.« Ta izpolnitve pravil se je izvršila brez pobude Srbkinj. Da je bila zahteva Slovenk po žen. vol. pravici živa že prej, sledi tudi iz sledečega:

Na plenarni seji Narodnega žen. Saveza v aprilu l. 1919 v Novem Sadu so naš Slovenke predložile seji popolnoma feminističen program za žensko volilno pravico. Inicijativa je torej prišla s slovenske strani, ne od srbske. (Glej Slov. Narod, podlistek od 30. aprila 1921). Ta nastop Slovenk v Novem Sadu je dal »Narodnemu žen. Savezu« pobudo, da je posvetil prihodnjo svojo plenarno sejo oktobra leta 1921 v Splitu izključno le vprašanju, kakšne reforme naj zahteva žensstvo naše države v novem državljanskem zakoniku. Referentke za to vprašanje — ena Srbkinja, Hrvatka in Slovenka — so v svojih izjavah, ne da bi se bile preje dogovorile, zopet zahtevale žensko volilno pravico kot edino sredstvo, da si izvojuje žensstvo reforme, ki so mu potrebne (Gl. november-sko št. »Ženskega pokreta« l. 1921) Na podlagi teh izjavljanih je sprejela plenarna seja v Splitu še posebno resolucijo za splošno in enako žen. volilno pravico.

Vse te ugotovitve pač dovolj jasno kažejo, da sta imela poročevalca »Slov. Nar.« in »Jutra« popolnoma prav, ko sta v svojih poročilih trdila, da je ga. dr. Piskernikova o feminističnem delu naprednih Slovenk neinformirana. Ali pa ga morda vedoma prezira? Da poslušaj ga. Piskernikova kje za vogli mnenja posameznice, ki so prešla bržčas že več ušes in ust, da nazivlje Srbkinjo »besnečo«, dasi je besedo »klerikalca« na mestu preklicala, ker ni vedela, da je to psovka, vse to je akademsko naobrazene dame nevedno.

Naš temelj — temelj Feministične alijanse je naš program, ki ga je ga. dr. Piskernikova slišala v nedeljo 23. sept. Ta temelj je tak, da bi lahko omogočil skupno delo, ako bi bilo res dovolj dobro volje.

Kar se tiče vprašanja prostitucije, naj blagovoli ga. doktor prečitat članke o tem predmetu v »Ženskem pokretu« iz l. 1920. in potem govoriti. Na vprašanje, koliko naših pristanišč se strinja z našimi članki in govori, bi nam morala ga. dr. P. odgovoriti najprej, katere članke in govore misli. Šele potem bi moglo uteti nje-no radovednost.

Ker nam je ga. dr. Piskernikova dajala nasvete, vračamo dobro z dobrim in svetujemo: Kadar hoče kdo kritikovati, naj bo stvarjen in logičen. Navajaj naj dokaze, konkretne osebe, društva itd. Kadar nastopa članica »Kršćanske zveze« javno v časopisih, naj se zaveda, da je žena katoliškega svetovnega naziranja akad. naob. razbe, ne pa ozkosrčna žena, ki dela na vsi javnost vtis zadirčne preprijatke! S tem je zadeva za nas končnojavno rešena in se ne podajamo v nikake polemike več.

V Ljubljani, 4. oktobra. 1923.

Odbor »Splošnega ženskega društva« v Ljubljani.

Inserirajte v Sloo. Narodu.

Izseljevanje v Ameriko.

Newyork (Jugoslovanski Oddelek F. L. I. S.)

Iz poslanega poročila: Kakor znano, se smatra za »začasen obisk v stari kraj« odsotnost iz Združenih držav, ki naj ne presega šest mesecev. Ako kdo izostane več časa, se sodi, da je opustil svojo nastanjenost v Združenih državah in ni izvzet iz kvote. Le ako bi mogel dokazati, da je ob svojem odhodu imel namen povrtni se, in da ni mogel pravočasno odpotovati radi prav tehtnih razlogov, utegne biti pripuščeno, tudi če je kvota izčrpana. Število inozemcev, ki odpotujejo v stari kraj na kratek obisk, nikakor ni majhno. Posebno veliko je število italijanskih podanikov, nastanjenih v Ameriki, ki gredo v Italijo na obisk. Ako se ti vračajo, dokler je italijanska kvota še odprta, se odštevajo od kvote in s tem znižajo italijansko kvoto za novodošlece. Italija, ki je klasična zemlja emigracije, pa čuti že precej hudo omejitve na kvoto 42.057 in ne mara, da bi ji ameriški Italijani, ki so ostali italijanski podaniki, še bolj omejili izseljevanje potom svojih obiskov v stari kraj. Italijanske izseljeniške oblasti se zato prizadevajo, da ohranijo kvoto kolikor mogoče »čisto« in da bodi vsa kvota v korist novim priseljencem. V to svrhu so meseca aprila izdale naredbo, ki je izredne važnosti za one italijanske podanike, ki prihajajo v Italijo na obisk. Po tej naredbi ameriškim Italijanom ne bo dovoljeno odpotovati nazaj v Ameriko, dokler je italijanska kvota še odprta. Čakati bodo torej morali, da se kvota izčrpa. Med tem pa mine šest mesecev in dotičnik utegne izgubiti pravico do povratka v Ameriko. Radi tega je italijanska vlada odredila, da se »obiskujočim Italijanom« sme izjemoma dovoliti odpotovanje v Ameriko, dokler je kvota še odprta, ako se osebno obrnejo na italijanskega izseljeniškega komisarja. Ako dokažejo izredno nujnost svojega odhoda, se jim da posebno dovoljenje za vkracanje, tudi ako ni kvota že izčrpana. Zdi se pa iz vseh okoliščin, da bo jako težko dobiti to dovoljenje in da se bo le malemu številu izmed velike množice teh potnikov posrečilo odpotovati v Združene države, dokler je kvota še odprta. Ako izgubi pravico do povratka v Ameriko kot nastanjen inozemec na začasnem obisku v inozemstvu, tak nesrečni priseljenec bo moral čakati, da se kvota zopet odpre z začetkom prihodnjega fiskalnega leta. Ali rečeno je, da v takem slučaju bo moral čakati, dokler ne pride na vrsto za potni list. Glasom zadnjih poročil iz Italije je preko 350.000 ljudi že zaprosilo za potni list v Združene države. Potemtakem bi moral dotični ameriški Italijan čakati najmanj pet let, dokler se mu posreči povrtni se v Ameriko.

V Ameriki imamo precejšnje število rojakov z Goriskega, iz Trsta, z Notranjskega in iz Istre. Ako hočejo ti obiskati svoj rojstni kraj in se izogniti sitnostim glede povratka v Ameriko, naj si izberejo za svoje potovanje tak čas, da bo italijanska kvota izčrpana, ko jim bo treba priti nazaj. Ako recimo, kdo odpotuje o Božiču, bi se moral vrniti v Ameriko do meseca junija, in tedaj bo italijanska kvota seveda že zdavnaj izčrpana.

Razne stvari.

* Angora. Anglež, ki je nedavno prepotoval Anatolijo, opisuje v »Timesu« novo turško prestolico in njeno življenje takole: Angora dvojni iz starega mesta, razpoloženega v obojni črti kamenitih sten, ki oklepajo vrh in pobočje hriba ter modernega mesta, ki leži izven sten. V tem delu mesta je trg, glavne trgovine in gostilne. Vsa javna poslopja, šole in vojašnice so zasedla razna ministrstva in težko si je predstavljati, da Turčijo upravlja ta vas, ako pomislimo o velikih in impozantnih poslopih v Carigradu. Posamna ministrstva so zvezana z brozjavnimi in telefonskimi napravami, ki so bile napeljene na hitro roko in s primitivnimi sredstvi in vendar služijo kot nesljiva zveza med Turčijo in zunanjim svetom. Ministrski predsednik zavzema skrom-

no hišo blizu šole, ki služi kot dvorana za narodno skupščino. Druga ministrstva so razmeščena v več ali manj perzijskih neudobnih poslopjih, kjer neha perzijskih preprog na tleh nikakor ne harmonira s skromnim starinskim pohištvom. Rekvirirali so vsako vrstno čudne in neudobne predmete, da so mogli vsaj za silo opremiti pisarne. Petrolejske svetilke in sveče so edino sredstvo za razsvetljavo, voda pa se zajema iz nekih likih vodnjakov na ulici. Samo en hotel, kjer je mogoče dobiti hrano, predstavlja pribežališče za one srečneže, ki lahko plačajo izredno visoko stanarino. V sobah ni nobene udobnosti, pač pa ima vsaka svojo posteljo, kjer običajno spe poslanci in priglaseni državni uradniki. Celo na hodnikih se nahajajo primitivne postelje. Privilegirani gostje vlade dobe stanovanje v železniškem vozu, ki ima še poseben voz kot oblačilnico in kopalnico. Toda železniška postaja je v polju, kjer je mnogo komarjev in muh in kjer postane v vagonu, ki je ves dan izpostavljen soncu, nezgodno vroče. Kdor opazuje vse to, se ne more načuditi vztrajnosti teh patrijotov, izgnanih iz velikomestnega življenja, brez zabave, izjemni eno kavarno, v neprestani zaposlenosti in v primitivnih razmerah, ki bi jih v drugih evropskih prestolnicah gotovo ne prenašali. Celo hrana je redke pojave in samo ena restavracija je odprta, kamor zahajajo člani parlamenta, poslanci in drugi zunanji gostje. Skoraj neprestane vojne tekom 20 let so težko prizadele državo in znatno znižale število moških prebivalcev. Izgon Grkov, ki so bili kot rokovalci v »splošnem bolji sposobni in marljivi kakor Turki, je še bolj poostil kritičen položaj. Do mirovne pogodbe so bili skoraj vsi moški pod orožjem in delo na polju so morale opravljati izključno le ženske, stari in deca. Povsed v Turčiji je opažati sledove opustošenja. Zanašena in zanemarjena posetva, prazne njive, neporaščeni travniki in drugi slični prizori nam pričajo o težkih vojnih časih, ki jih je preživela država. Dvoje pa imajo Turki, na kar so lahko po vsej pravici ponosni, in sicer Anatolijo in finance. Kljub temu, da so bili vsi mladi moški pod orožjem, vlada med državnimi dohodki in izdatki ravnotežje in valute tiskarski stroj ni uničil tako, kakor v nekaterih drugih večjih, in sicer gospodarsko močnejših državah.

Premog Drva Ogylje Excelsior - cement 1. strešna lepenka najhboljši / najcenejši Impex Ljubljana, Krekov trg št. 10 Telefon 70, 349.

Brzo-brzo na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos sukno za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rjavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrg. R. STERMECKI, Celje. Trgovci engros-cene.

OSRAM NITRA Izdatna razsvetljava poveča ostrino in hitrost vida. OSRAM to znamko mora nositi žarnica. OSRAM NITRA

Zbirajte znamke za „Jugoslovensko Matico“!

Oglasni del! Anončnega in reklamnega zavoda „APOLLO“ Ljubljana, Stari trg štev. 19. Oglasni del!

Sprejema naročila za vse tu- in inozemske časopise po predpisanih tarifnih cenah. Kolodv. in prometnih prostorih. Pri večkratnih naročilih omenjenih reklam primeren

Lastna izdaja najmoder. in najuspeš. parnamentnih reklam, katere izvršuje na popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Ljubljana, palača Ljublj. kred. banke.

STEGU in DRUGI

Vič — Glince štev. 5.

Kom. družba za strojno in električno industrijo. Dobavlja: elektr. material, elektr. motorje itd. vseh vrst stroje, transmisije, specialno podjetje za stroje lesne industrije. Konc. podjetje za elektrotehniko: naprava elektr. central visoke in nizke napetosti za luč in moč, izvrševanje vseh elektr. instalacij.

Konces. podjetje za: parne in vročevodne kurilne naprave, vodovodne instalacije, popravilo in postavitve parnih kotlov. Lastna delavnica za elektrotehniko, stavbo in strojno ključavničarstvo, mehaniko.

Pisalne stroje na obroke

The Rex Co.

Telefon 268. Ljubljana Gradišče 10.

VILJEM SEQUARDT,

Ljubljana, Selenburgova 4 (na dvorišču).

delavnica za preizaoz mehaniko.

Geodetični instrumenti, hidrometrični aparati, planimetri, pantografi, logaritmi, računalci, merilni trakovi, nivel, letve in trasirke, prismaticna in druga precizna merila.

Precizna risalna orodja.

Popravilo promptno in solidno.

„KORANIT“

sejamčeno pravi asbestni škrilj za kritje streh. KORANIT ne premoči, ne odzobe, se ne lomi in ne trga, je popolnoma siguren proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m² samo 12 kg, je neomejeno trpežen, je boljši kot vsi eterniti, je najboljša in najcenejša streha ker ne potrebuje nikdar popravila.

Fran Hočevar

Ljubljana, Dunajska cesta 36.

KAROL BASTIANCIC

zavod za tehnične in elektrotehnične potrebe.

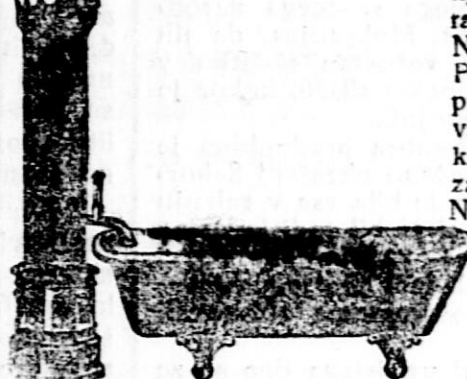
Centrala: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke I b/III.

Brzjavni: KABA, Ljubljana.

Produktivna zadruga

Kleparjev, instalaterjev, kotlarjev in krovcev

Ljubljana, Kolodvorska ulica 13.

Kleparstvo! Stavbeno, galanterijsko in ornametno. Kopalne banje, žetari za mleko, škroplilnice, raznovrstne kuhinjske naprave. Na drobno. Na veliko. Pocikanje in oćanje raznih predmetov. Kotlarstvo! Izdelava vseh vrst bakrenih kotlov in bakrenih cevi, kotli za žganjekuho, za pralnice, za štedilnike itd. Na drobno! Na veliko! Kocesijoniran zavod za vse vrste vodovodne instalacije. Instalacije klosetnih naprav. Montaža in preizkušnje strelodvodov.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča dela.

POZOR!

Lesno strugarstvo! Rok Cakš, strgarski mojster Ljubljana, Zg. Šiška št. 18. Izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela najsolidneje in najceneje.

Mihael Peternel
Ljubljana, Celovška 89.

Eksport luksuznih čevljev lastnoročnega izdelka. Na drobno! Na debelo!

ISOLATORJEV

za visoko napetost, motorjev, generatorjev in transformatorjev tvrdke Lloyd-Dynamowerke, Bremen. ELEKTROLYT-BAKER. Izolirni trak „DURABIT“

Zahtevajte ponudbe!

Konfekcija

Specijalna damska in moška krojačnica Najmodernejši kroji po meri. Lastna zaloga angleškega in češkega blaga. Cene povsem konkurenčne.

BRATA BRUNSKOLE

LJUBLJANA

Zidovska ulica štev. 5.

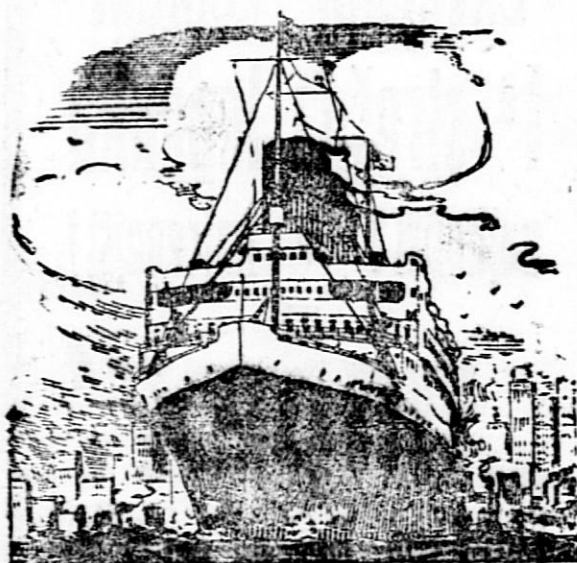
Inserirajte v „Slov. Narodu“.

Jugosl. importno in eksportno podjetje

ING. RUDOLF PECLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodja; lokomobile in motorji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovina železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine F. FARIC iz deluje vse predmete iz litega železa v vsakimmožni in velikosti točno po modelih, armature iz medni in kovin za vsako potrebo.

Tel. inter. 82. MARIBOR, Trubarjeva ul. 4. Tel. inter. 82.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE, FRANCOŠKA LINIJA

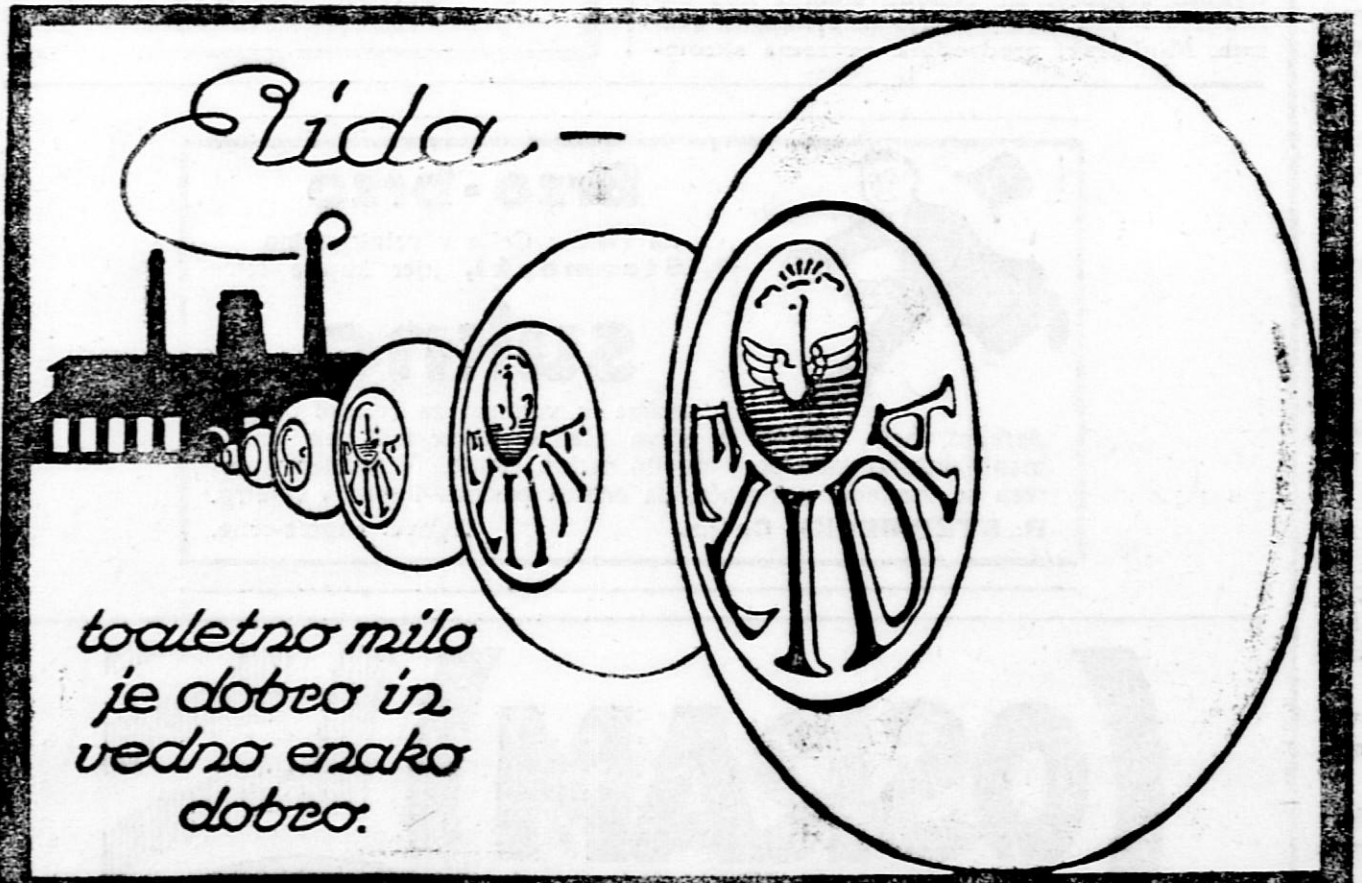
HAVRE - NEWYORK

Mo kraja vožnja v Ameriko — Havre — New York samo 6 dni.

Glavno zastopstvo Slavenska banka d. d., Zagreb

Vozne karte in tovarna poljsnila daje zastopnik

IVAN KRAKER, LJUBLJANA
KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 41

Zastopstva

samo prvorazrednih trgovskih in industrijskih tvrdk poljubne stroke, prevzame za Beograd in Srbijo najstarejša beogradska dobro vpeljana trgovska agentura. Najboljša priporočila na razpolago. Ponudbe se prosijo na M. J. Farchy, trgovska agentura, Beograd, Kralja Milana 9. 10140

Pozor, trgovci in industrijalci!

Jednonadstropna

elegantna zgradba

v središču Beograda, Poenkareva ulica

na zemljišču od 1600 kv. met., ki meji na Milatino ulico,

se prodaja.

Vprašati pri Karlu Matušeku,

Dušanova ulica 59 ali telefon 1911.

10398

Armstrong-Whithworth Jugoslavija

izveštavaju, da su otvorili svoju kancelariju u Palati Jugoslovenske banke, Kolarčeva ulica br. 1, Beograd, i da su počeli primati narudžbine za slijedeće kao i za mnoge druge predmete čiji se spisak može videti na zahtev:

Parne kazane, mesingane i druge metalne proizvode kao mesingane ploče, šipke od žutog mesinga i t. d., mostove, sitne predmete od livenog gvoždja i druge predmete od livenog gvoždja, ugali i koks, instalacije za rudnike, sve vrste dizalica, instalacije za električno osvetljenje i električne centrale, razne mašine, gvoždene kovane predmete, instalacije za vuču (prenosjenje), hidrauličke mašine, instalacije za razvijanje hidroelektrične snage, lokomotive i željeznički materijal i njihove rezervne delove, mašinske alate, motorna prevozna sredstva i njihove delove, pneumatične alate i druge potrebe, instalacije za proizvodnju hartije i za preradu materijala za hartiju, pumpe sprave za konstrukciju puteva, brodogradilišta, čelik i gvoždje, čelične konstrukcije za gradjevine, instalacije za izradu čelika, alate, žice metalne konopce, bormašine, okrugle gvoždjene šipke poluge, čelik visoke tensije i čelične vagonne.

Detaljna se obaveštenja mogu se dobiti na zahtev na gornju adresu.

Takodje se izveštavaju zainteresovani da imamo u stovarištu veliku količinu mašinerije za prodaju, i da je ovo odlična prilika da se nabave razne instalacije u odličnom stanju a po vrlo niskoj ceni.

Razglas

gleda ponovne ofertne licitacije sledeće navedenih velikoprodaja tobaka v Sloveniji.

Na dan 3. novembra 1923 ob 11. uri dopoldne vršila se bo pri Samostalni Monopolski Upravi v Beogradu in pri oblastnih monopolskih direktijah v Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani in Splitu ponovno javna ofertalna licitacija za izdajo pod zakup dopustila velikoprodaje tobaknih izdelkov in cigaretnega papirja v pojedinim okrožjih, srezih in prodajnih okoliših za dobo leta 1924 in 1925 pod vsemi obstojećimi pogoji, ki so bili objavljeni v 186. številki „Službenih Novin“ z dne 17. avgusta t. l. oziroma, ki so stavljeni na vpogled vsaki dan, izvzemši nedelje in praznike, od 8. do 12. ure v pisarni Uprave Državnih Monopola v Beogradu in v pisarni Oblasne Monopolske Direkcije v Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani in Splitu ter v pisarnah vseh okrajnih uprav finančne kontrole v Sloveniji.

V Sloveniji se ponovno razpisujejo velikoprodaje tobaka za (reon) okoliš: Logatec, Litija, Slov. Gradec, Radeče, Konjice, Smlednik, Zagorje, Laško, Marenberg, Prevalje, Rogatec, Slov. Bistrica, M. Sobota, Dol. Lendava, Radovljica, Kočevje, Cerknica, Novo mesto, Celje, Lukovica, Ptuj, Ribnica, Škofja Loka, Trebnje, Gor. Radgona in Smarje pri Ješah.

Ponudbe na tiskanih formularjih je v zapečatenih kuvertih vložiti najkasneje do 3. novembra 1923 do 11. ure dopoldne, 1% kavcijo od letnega prometa, izkazanega v pogojih pa najkasneje do 2. novembra 1923 do 5. ure popoldne pri Oblasni Monopolski Direkciji v Ljubljani.

Obenem se opozarjajo oferenti, da se imajo na posebni izjavi, ki jo daje pri podpisani direktiji pred vložitvijo oferta, zavezati, da so pripravljeni plačati 0-50% enkratno takso od provizije, izračunane po izliti-tiranem procentu od v uslovih predvidene letne potrošnje o priliki zaključenja in potrdila ugovora.

Iz pisarne Uprave Državnih Monopola, Odeljenje Prodaje v Beogradu, z dne 1. oktobra 1923, M. Pr. br. 32.166.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica Din 25,000.000—
Skupne rezerve nad Din 20,000.000—

CENTRALA:
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA

PODRUZNICE:

Bratislava, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuž, Sarajevo, Split, Trst.

Brzjavni naslov: BANKA LJUBLJANA
Telefon štev. 261, 413, 502, 503 in 504.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.